

รายงานการวิจัย
แนวทางการจัดทำ

มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

รายงานการวิจัย
แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

379.158 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ส 691 ร รายงานการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา กรุงเทพฯ, 2564
184 หน้า

ISBN : 978-616-270-349-2

1. มาตรฐานการศึกษา - วิจัย 2. การประกันคุณภาพการศึกษา - วิจัย

รายงานการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

สิ่งพิมพ์ สกศ.   อันดับที่ 14/2565

ISBN   978-616-270-349-2

ปีที่พิมพ์   ธันวาคม 2564

จำนวนพิมพ์   1,000 เล่ม

พิมพ์เผยแพร่โดย   กลุ่มมาตรฐานการศึกษา

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

99/20 ถนนสุขุทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทรศัพท์ : 0 2668 7123 ต่อ 2526, 2528

โทรสาร : 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th

พิมพ์ที่   บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด

19/25 หมู่ 8 ถนนเต็มรัก-หนองกวางเขน

ตำบลบางคูรัด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 11110

โทรศัพท์ : 0 2150 9676-8

โทรสาร : 0 2150 9679

E-mail : 21centuryprint@gmail.com

Website : www.21century.co.th

คำนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการขับเคลื่อนมาตรฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติภายหลัง จากผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 โดยการสร้างความรู้ ความเข้าใจกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา (Desired Outcomes of Education : DOE Thailand) ซึ่งมีคุณลักษณะ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนรู้ 2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และ 3) พลเมือง ที่เข้มแข็ง โดยคุณลักษณะดังกล่าวถือเป็นคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองต่อวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศ สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก

การดำเนินงานแปลงกรอบผลลัพธ์ที่พึงประสงค์จากมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่มาตรฐานการศึกษา ของแต่ละระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้อง เชื่อมโยง และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ในบริบทของสถานศึกษา ที่แตกต่างกันนั้น เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการนำมาตราฐานการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังนั้น รายงานการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษานี้ จะเป็นการผลักดันให้สถานศึกษาได้จัดทำมาตรฐานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งหากสถานศึกษามีความเข้าใจสามารถนำมาตราฐานการศึกษาของชาติ และ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นกรอบในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและมี แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาภายใต้บริบทที่แตกต่างหลากหลายแล้ว ผู้เรียนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ เหมาะสมสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของชุมชนและพื้นที่ต่อไป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารรายงานการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จะเป็นประโยชน์ให้กับสถานศึกษา สามารถจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดภายใต้บริบทของสถานศึกษาของตน รวมทั้ง จัดทำแนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามมาตรฐานของสถานศึกษา มาตรฐาน การศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด อันจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทย 4.0 ตามที่กำหนดไว้ ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ต่อไป

(นายอำนาจ วิชยานุวัติ)

เลขาธิการสภาการศึกษา

บทสรุปผู้บริหาร

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กับสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ของหน่วยงานต้นสังกัดต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ สถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) โดยได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาเชิงระบบที่เน้นศึกษาปัจจัยและกระบวนการที่ทำให้เกิด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของในแต่ละระดับ เพื่อพัฒนาเป็นแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และการประกันคุณภาพการศึกษา ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษานั้นก็เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะสถานศึกษาทุกแห่งรู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนด ให้มีมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ คือ สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์ เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาให้เป็นมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน และมาตรฐานการศึกษาทำให้สถานศึกษา เข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด

ทั้งนี้ แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในแต่ละสังกัดนั้น ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษา และสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของชาติว่าเน้นสร้างคุณลักษณะผู้เรียน” ซึ่งสถานศึกษาต้องเตรียม ความพร้อมก่อนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเอง โดยศึกษาทำความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ถึงเป้าหมาย นิยาม และกรอบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ ซึ่งเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ 3 ด้าน ดังนี้

1) ผู้เรียนรู้ เพื่อสร้างงานและคุณภาพชีวิตที่ดี โดยมีลักษณะของผู้เรียนที่ประสงค์ คือ เป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ มีสุนทรียะรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะ ชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2) ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสังคมที่มั่นคง ยั่งยืน โดยมีลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ เป็นผู้มีความรู้ทางปัญญา ทักษะในศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะ ข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาข้ามศาสตร์และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการเพื่อร่วมสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3) พลเมืองที่เข้มแข็งเพื่อสันติสุข เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้จักผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติเป็นหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม และความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง โดย “สถานศึกษาค้นหาตัวตนและปรับตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบทและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม”
- 2) ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง โดย “ตีความมาตรฐานการศึกษาด้านสังกัดให้แตกฉาน”
- 3) วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดย “สร้างมาตรฐานตามตัวตน”
- 4) กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดย “กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ทำนายและเป็นไปได้จริง”
- 5) ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ โดย “ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”
- 6) ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ โดย “ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 – 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

ขั้นที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ กิจกรรมต่างๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอง ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพ การศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษา ที่แท้จริงโดยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา เป็นการติดตามการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

รายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของ สถานศึกษาที่ดีต้องสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องนำผล การประเมินตนเอง โดยการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลทั่วไปและผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาแต่ละมาตรฐานไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามรูปแบบรายงานที่สถานศึกษา กำหนด ซึ่งส่วนมากจะมีการกำหนดรูปแบบหรือประเด็นที่ควรเขียนรายงานการประเมินตนเองจากหน่วยงาน ต้นสังกัด

อย่างไรก็ตาม ผลจากการดำเนินการทั้ง 7 ขั้นตอน มีข้อค้นพบ ดังนี้

1. การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาช่วยให้สถานศึกษาเข้าใจในกระบวนการทำงาน และเข้าใจบริบทของตนเองผ่านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคหรือภัยคุกคาม (SWOT Analysis) ของสถานศึกษาได้ ซึ่งนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของตนเอง
2. ผู้บริหารและครูในสถานศึกษายังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา ระบบการประกันคุณภาพค่อนข้างน้อย ส่งผลให้มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพ และยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่ชัดเจนนัก
3. การรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและการตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษายังอยู่ในวงจำกัด
4. การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับการจัดทำ มาตรฐานของสถานศึกษายังทำได้ไม่ทั่วถึง

สารบัญ

หน้า

คำนำ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทนำ	1
• ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561	5
• ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา	11
• ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	11
➢ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)	11
➢ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)	11
➢ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สถ.)	45
➢ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)	69
➢ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)	101
➢ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)	133
• ขั้นที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	163
• ขั้นที่ 5 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษากภายในสถานศึกษา	165
• ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	167
• ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด	168
คณะผู้จัดทำ	

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 1	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา	17
ตารางที่ 2	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	19
ตารางที่ 3	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	21
ตารางที่ 4	ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์ (สพฐ.)	36
ตารางที่ 5	ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจ และเป้าประสงค์	37
ตารางที่ 6	ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (สพฐ.)	38
ตารางที่ 7	ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ (สพฐ.)	39
ตารางที่ 8	ตัวอย่างการเขียนโครงการ (สพฐ.)	41
ตารางที่ 9	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กศน.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	78
ตารางที่ 10	ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์ (กศน.)	92
ตารางที่ 11	ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (กศน.)	94
ตารางที่ 12	ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของแต่ละ กลยุทธ์ (กศน.)	95
ตารางที่ 13	ตัวอย่างการเขียนโครงการ (กศน.)	97
ตารางที่ 14	ความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับการมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของชาติ	112
ตารางที่ 15	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาาระดับอาชีวศึกษา (สอศ.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	140
ตารางที่ 16	ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์ (สอศ.)	153
ตารางที่ 17	ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์ (สอศ.)	154
ตารางที่ 18	ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ (สอศ.)	156
ตารางที่ 19	ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ (สอศ.)	157
ตารางที่ 20	ตัวอย่างการเขียนโครงการ (สอศ.)	159

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่ 1	แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก และจังหวัดนครศรีธรรมราช	4
ภาพที่ 2	ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษากับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	34
ภาพที่ 3	ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม และโครงการ/กิจกรรม	42
ภาพที่ 4	ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่มและโครงการ/กิจกรรม	159

บทนำ

รายงานการวิจัยแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษา โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือสถานศึกษา รวมทั้งร่วมกับสถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษา ภายใต้กรอบมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 และมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด การประกันคุณภาพการศึกษา และประเด็นการพัฒนาอื่นๆ ตามความต้องการของสถานศึกษา หลังจากนั้นสรุปจัดทำเป็นแนวทางให้กับสถานศึกษาต่างๆ ทั่วประเทศได้นำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ในการวิจัยปฏิบัติการดังกล่าว ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ศึกษานิเทศก์ในพื้นที่ ครู ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการและที่ปรึกษา

โครงการวิจัยร่วมกันดำเนินการ มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ โดยหน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้คัดเลือกสถานศึกษาที่มีสภาพบริบทแตกต่างกัน โดยสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการประกอบไปด้วยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

สำหรับสถานศึกษานำร่องที่เข้าร่วมโครงการเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างให้กับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) พัฒนาแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษากับหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอาชีวศึกษานี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวรได้ดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 12 แห่งในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช โดย**จังหวัดตาก** มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนสรรพวิทยาคม สังกัด สพฐ. 2) โรงเรียนอนุกุลวิทยา (วัดดอนแก้ว) สังกัด สช. 3) โรงเรียน ตชด. ท่านผู้หญิงทวี มณีบุตร สังกัด บช. ตชด. 4) กศน. อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สังกัด กศน. 5) วิทยาลัยเทคนิคแม่สอด (วิทยาลัยการอาชีพแม่สอด) สังกัด สอศ. และ 6) โรงเรียนเทศบาลวัดไพโรสถณ์ (เทศบาลนครแม่สอด) สังกัด สถ. **จังหวัดนครศรีธรรมราช** มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนบ้านบางเตย สังกัด สพฐ. 2) โรงเรียนไตรภูมิวิทยา สังกัด สช. 3) โรงเรียน ตชด. บ้านเขาวัง อำเภอรัตนพิบูลย์ สังกัด บช. ตชด. 4) กศน. อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัด กศน. 5) วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือ สังกัด สอศ. และ 6) โรงเรียนสาธิตเทศบาลวัดเพชรจริก สังกัด สถ.

จากการดำเนินการวิจัยดังกล่าว สถานศึกษากลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะ
คุกคามหรือ SWOT ของตนได้ ซึ่งนำไปสู่การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนปฏิบัติการ
ของสถานศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาที่สามารถนำมาจัดทำเป็นแนวทาง
การจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อเป็นตัวอย่างให้กับ
สถานศึกษาในบริบทที่แตกต่างหลากหลาย

เพื่อให้สถานศึกษาในแต่ละสังกัดได้เข้าใจแนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและ
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา ซึ่งการกำหนด
มาตรฐานการศึกษาทำให้เกิดความเท่าเทียมกันในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะสถานศึกษาทุกแห่ง

รู้ว่าเป้าหมายการพัฒนาที่แท้จริงอยู่ที่ใด การกำหนดให้มีมาตรฐาน
การศึกษาจึงเป็นการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2 ประการ
คือ สถานศึกษาทุกแห่งมีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษา
เป็นมาตรฐานการศึกษาเดียวกัน และมาตรฐานการศึกษาทำให้
สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปใน
ทิศทางใด นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถออกแบบระบบการประกัน
คุณภาพภายในที่เหมาะสมเป็นไปได้และสอดคล้องกับบริบท
ของสถานศึกษาได้ด้วย การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นเพียง

การยืนยันระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในและ
การประเมินคุณภาพภายนอกนั้น จะต้องสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้
และสอดคล้องตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 และเป็นการนำมาตรฐานการศึกษา
ของชาติ พ.ศ. 2561 สู่การปฏิบัติ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ จำนวน 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561
- ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- ขั้นที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
- ขั้นที่ 5 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา
- ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
- ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากขั้นตอนการปฏิบัติของสถานศึกษาในแต่ละสังกัดมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้น เพื่อให้ครูหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจได้ง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง การลำดับเนื้อหาสาระในรายงาน การวิจัยจึงแบ่งเนื้อหาสาระ แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- **ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561**
มีแนวปฏิบัติเหมือนกันทุกสังกัด

- **ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา**

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) มีแนวปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันจึงรวมไว้ด้วยกัน

สถานศึกษาในสังกัดของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน (บช.ตชด.) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.) และ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) มีมาตรฐานการศึกษาของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันตามภารกิจหน้าที่ แนวปฏิบัติจึงแตกต่างกันไปตามบริบท

- **ขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา**
- **ขั้นที่ 5 การประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา**
- **ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา**
- **ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด**

มีแนวปฏิบัติเหมือนกันทุกสังกัด

แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
และการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษา
ในพื้นที่จังหวัดตากและจังหวัดนครศรีธรรมราช

กระบวนการทั้งหมด 7 ขั้นตอน ประกอบด้วย

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมศึกษาและสร้างความเข้าใจ
มาตรฐานการศึกษาของชาติ

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา

- 2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา
- 2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
- 2.5 ประชาพิจารณามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย
- 2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

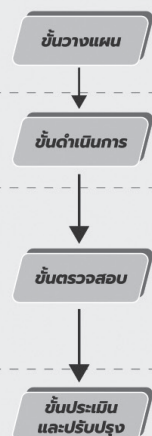
ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา

ขั้นที่ 4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนา
การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและตรวจสอบ
คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของ
สถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐาน

ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง
และจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

แนวทางดังกล่าว สถานศึกษา
สามารถนำไปประยุกต์ใช้
ให้เหมาะสมกับบริบทของตนได้

ภาพที่ 1 แนวทางการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและการอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดตาก และจังหวัดนครศรีธรรมราช

ขั้นที่ 1
เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจ
มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561

ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อม ศึกษาและสร้างความเข้าใจมาตรฐานการศึกษา ของชาติ พ.ศ. 2561

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของชาติว่าเน้นสร้างคุณลักษณะผู้เรียน”

สถานศึกษาเตรียมความพร้อมก่อนกำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนเอง โดยทำความเข้าใจมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้งเป้าหมาย นิยาม และกรอบแนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาใช้ ซึ่งเป้าหมายสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้น สถานศึกษาจึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนเองให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง โดยมีค่านิยมร่วมและคุณธรรมตามที่กำหนดไว้ ซึ่งแตกต่างกันตามบริบทของท้องถิ่นและสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาศึกษารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จากเอกสารเผยแพร่ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ เรื่องมาตรฐานการศึกษาของชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ที่

<http://www.onec.go.th/th.php/book/BookView/1651>

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจรายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ว่ามีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามระดับของตนเองอย่างไร เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา ศึกษาข้อกำหนด ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนแต่ละระดับชั้นหรือช่วงวัย เพื่อที่จะทราบเป้าหมาย ทิศทางและคุณภาพของการจัดการศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์และตีความคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ทั้ง 3 ด้าน คือ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง รวมทั้งค่านิยมร่วมและคุณธรรมว่าคุณลักษณะแต่ละด้านมีข้อกำหนดคุณลักษณะ รายละเอียดของพฤติกรรมใดบ้างที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน วิเคราะห์แยกแยะคุณลักษณะแต่ละข้อว่าเป็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ ทัศนคติ ค่านิยม คุณธรรม หรือจริยธรรมที่พึงประสงค์ที่ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และคุณลักษณะเหล่านี้เป็นผลลัพธ์ที่เกิดจากการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามช่วงวัยและช่วงชั้น

มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561

มาตรฐานการศึกษาของชาติ หมายถึง คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ที่ตอบสนองวิสัยทัศน์ การพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยคนไทย 4.0 จะต้องดำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ 3 ด้าน โดยเป็นคุณลักษณะขั้นต่ำ ดังต่อไปนี้

1. **ผู้เรียนรู้** เป็นผู้ที่มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ก้าวทันโลกดิจิทัลและโลกอนาคต มีสมรรถนะที่เกิดจากความรู้ด้านต่างๆ อย่างมีสุนทรียะ รักษาและใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตที่ใช้ในการสร้างงาน บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

2. **ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม** เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เป็นการสร้างโอกาส เพิ่มมูลค่าให้กับตนเองและสังคม

3. **พลเมืองที่เข้มแข็ง** เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึก เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติ บนฐานของประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม และเสมอภาค เพื่อจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืนและอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและประชาคมโลกอย่างสันติ

ระดับประถมศึกษา

ผู้เรียนรู้ : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ มีเหตุผล มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : รับผิดชอบในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะทางเทคโนโลยี ดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์ ภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้ด้านต่างๆ

พลเมืองที่เข้มแข็ง : สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เรียนรู้ : รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ การศึกษาต่อหรือการทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศ และทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่างๆ

พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย สำนึกและความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา

ผู้เรียนรู้ : ชื่นชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสุขภาวะการศึกษา/การทำงาน/ อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน

ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนร่วม

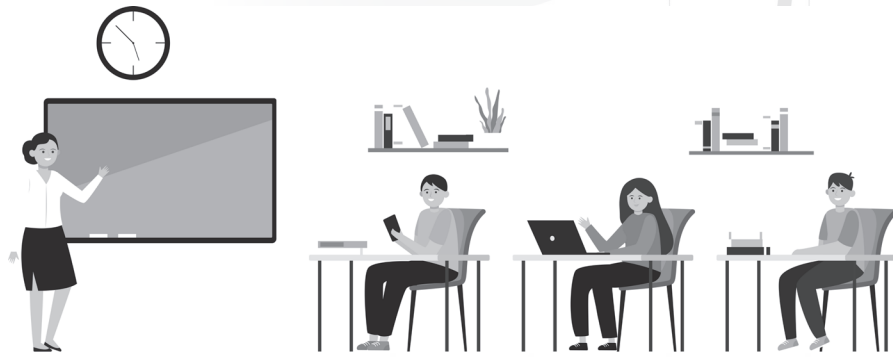
ค่านิยมร่วม : ความเพียรอันบริสุทธิ์ ความพอเพียง วิถีประชาธิปไตย ความเท่าเทียมเสมอภาค

คุณธรรม: ลักษณะนิสัยที่ดีและคุณธรรมพื้นฐานที่เป็นความดีงาม เช่น ความมีวินัย ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

ขั้นตอนที่ 4 ทุกฝ่ายร่วมกันพิจารณาถึงการดำเนินการจัดการศึกษาที่ได้ทำอยู่แล้วในปัจจุบันว่ามีส่วนใดบ้างที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ผลจากการจัดการศึกษาตามหลักสูตร กิจกรรม การเรียนรู้ โครงการบางส่วนที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้วนั้น อาจมีส่วนที่พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แล้ว เพียงแต่อาจจะยังพัฒนาคุณลักษณะไม่ครบถ้วนหรือไม่ได้นั้นย้ำคุณลักษณะคนไทย 4.0 เท่านั้นเอง สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตร กิจกรรม โครงการ ที่สอดคล้องแล้วมาใช้กับผู้เรียนต่อไปและเพิ่มเติมสิ่งที่ขาดหายไปขึ้นมาตามบริบทของตน จัดเรียงลำดับการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามวัยและช่วงชั้น

แนวคิดหนึ่งที่สถานศึกษาสร้างความเข้าใจได้ง่ายก็คือ “มาตรฐานการศึกษาของชาติไม่ใช่สิ่งใหม่ เป็นสิ่งที่สถานศึกษายึดถือและปฏิบัติอยู่แล้วในการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนของตนเอง ผ่านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนรู้ โครงการต่างๆ เพียงแต่มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 เป็นข้อกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนที่เท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เป็นผลจากการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ทุกระดับชั้นและมีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาตนเอง ถูกกำหนดมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและจัดทำเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่จำเป็นของการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภท เป็นการสร้างความเป็นอิสระลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามบริบทของตน ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดของทุกสถานศึกษาแต่ละประเภทและแต่ละระดับได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาตามสังกัดของตนที่มีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นแนวทางที่ทุกสถานศึกษาแต่ละระดับต้องรับรู้และนำไปประยุกต์ปฏิบัติ ก่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์หลังสำเร็จการศึกษาซึ่งถือเป็นลักษณะของคนไทย 4.0 ที่สามารถสร้างความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ให้กับประเทศ”

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันศึกษารายละเอียด สร้างความรู้ความเข้าใจสร้างการรับรู้ร่วมกันในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 โดยเฉพาะมาตรฐานที่สอดคล้องกับระดับการจัดการศึกษาของตนเอง เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา เพื่อที่จะทราบเป้าหมาย ทิศทางและกำหนดแนวทางปฏิบัติของการจัดการศึกษาที่เหมาะสม
2. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 แก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียดของคุณลักษณะผู้เรียนในระดับชั้นที่หน่วยงานและสถานศึกษารับผิดชอบ พร้อมทั้งอธิบายถึงความสำคัญและความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด ยกตัวอย่างวิธีการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะนั้นๆ และตอบคำถามข้อสงสัยแก่สถานศึกษา
3. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของชาติ ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาต้นสังกัด ตัวอย่างวิธีการในการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและมีส่วนร่วมในการนำมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติ

ขั้นที่ 2

กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ

ขั้นที่ 3

จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการ

ของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษาค้นหาและทำความเข้าใจจักตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาบ้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการค้นหา

ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความเป็นจริง ความต้องการสภาพและบริบทที่ล้อมรอบนั่นเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเอง ความสำเร็จของการทำ SWOT Analysis จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและควรมาจากสมาชิกทุกคนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้ของสถานศึกษาและวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค

(Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาของเราตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็งและโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษโดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่นซึ่งที่อื่นไม่สามารถทำตามได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ยาก ปัญหา จุดบกพร่อง สิ่งที่ต้องแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นต้นตอของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผลในเชิงบวกแก่สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัดการศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อนให้น้อยลงมากที่สุดหรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์ที่สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผลในเชิงลบแก่สถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงลบ

เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าวข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง
3. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันในแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ
4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเองและนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) ของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกันศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นต้น สร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดกับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษา รายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างเช่น ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการในเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจในรายละเอียด คำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณา ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาว่ามีข้อกำหนด ของคุณลักษณะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อรับทราบ เป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ
- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- 3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะพบว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งสองนั้นมีจุดที่สอดคล้องกัน คือ ส่วนมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและประเด็นพิจารณาทั้ง 10 ประเด็น จะกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเหมือนกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เน้นถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ทั้ง 3 ด้าน ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีดังนี้

ตารางที่ 1 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.)	มาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ	ผู้เรียนรู้ : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ชอบการอ่าน มีความรู้พื้นฐานทักษะและสมรรถนะทางภาษา การคำนวณ
2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้ : มีเหตุผล
3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์
4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล การคิดสร้างสรรค์
5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้ : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรอบรู้ด้านต่างๆ พลเมืองที่เข้มแข็ง : รักท้องถิ่นและประเทศ
6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้ : มีความรู้พื้นฐานทักษะและสมรรถนะทางภาษา ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรู้ ทักษะและสมรรถนะทางเทคโนโลยี
1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง : รักท้องถิ่นและประเทศ
3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	พลเมืองที่เข้มแข็ง : สามารถแยกแยะผิดถูกปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ของตน โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้ : มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงามรอบตัว พลเมืองที่เข้มแข็ง : เป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.)	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับประถมศึกษา
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	
2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบ งาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้ แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและ ตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและ บุคลากร สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี สารสนเทศ
2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ และการจัดการเรียนรู้	
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนา คุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการ ศึกษาของชาติด้านการจัดการศึกษาของ สถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการ จัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผล และการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้	
3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมา พัฒนาผู้เรียน	
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนา และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.) กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.)	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิด คำนวณ	ผู้เรียนรู้ : มีเป้าหมายและทักษะการเรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : ทักษะการสื่อสาร
2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้ : บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรอบรู้ทาง ข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิด สร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้าง ผลงานในลักษณะต่างๆ
3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรอบรู้ ทางข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อ แก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิด สู่การสร้างผลงานในลักษณะต่างๆ
4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีความรอบรู้ ทางข้อมูลสารสนเทศและทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา
5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้ : สร้างงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : คิดสร้างสรรค์ นำความคิดสู่การสร้างผลงาน พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ยุติธรรม
6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้ : มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อหรือการทำงาน ที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีทักษะการ ทำงานร่วมกัน

**ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง : มีสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน
3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	ผู้เรียนรู้ : รู้จักตนเองและผู้อื่น ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : มีทักษะการทำงานร่วมกัน พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย
4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้ : มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาวะ
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	
2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อกำหนดทิศทางการจัดระบบงาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากรสภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผลและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	
3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน	
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ. สช.)	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน	
1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและ การคิดคำนวณ	ผู้เรียนรู้ : ชื่นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สื่อสารเชิงบวก
2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแก้ปัญหา	ผู้เรียนรู้ : รู้ทัน การเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลก ยุคดิจิทัลได้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สามารถแก้ปัญหา ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้าง นวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้
4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : การวิพากษ์ เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็น ผู้ประกอบการได้
5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา	ผู้เรียนรู้ : มีความรอบรู้รู้ทันการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิตและอาชีพ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้ : มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา การศึกษา/การทำงาน/อาชีพ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของตน ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : ทักษะ การสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรม และสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

**ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	
1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด	ค่านิยมร่วมและคุณธรรม
2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	พลเมืองที่เข้มแข็ง : เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน
3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย	ผู้เรียนรู้ : รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรคได้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : ทักษะข้ามวัฒนธรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม
4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม	ผู้เรียนรู้ : มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสุขภาพ การศึกษา มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรคได้ พลเมืองที่เข้มแข็ง : มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม ความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนร่วม
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	
2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน	เป็นส่วนสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบงาน พัฒนาผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติประกอบด้วย เป้าหมาย ระบบบริหาร หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากร สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา	
2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย	
2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ	
2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ	
2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	
มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้	เป็นส่วนสนับสนุนการส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย วิธีการจัดการเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี การจัดการชั้นเรียน การประเมิน ตรวจสอบผลและการปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	
3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก	
3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน	
3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้	

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นนโยบายและจุดเน้นของเขตพื้นที่ การศึกษา จังหวัดและภาค จุดเน้น บริบท ความต้องการ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาพิจารณาและ ศึกษาว่ามีประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา และประเด็นนั้น สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถนำมาพิจารณากำหนด เป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยง ไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกคนควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อรับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด

2. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาแก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับ ประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตามระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์

ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้น สังกัดมีนโยบายการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องอธิบาย และสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้สังกัดทุกแห่ง รวมทั้งต้อง สื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของสังกัด ให้ถูกต้องอีกด้วย

3. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนด และแนวทางในการจัด

การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา พร้อมทั้งติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัว ในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญ ต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุปเป้าหมายที่ต้องการ

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพ การบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม สถานศึกษา ที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้มาตรฐานการ ศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัย หรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด ได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ หรือกำหนดประเด็นย่อยในมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด โดยมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมหรือประเด็นย่อยเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

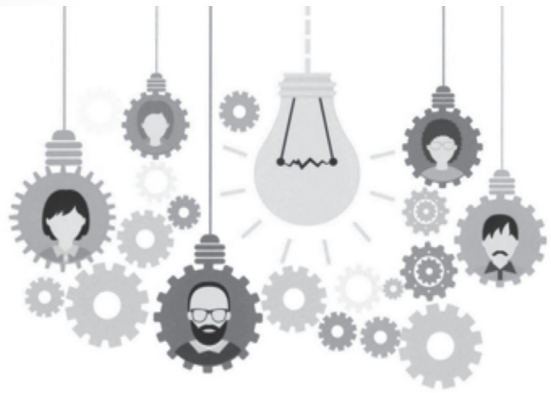
- 1) บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา จากการทำ SWOT Analysis
- 2) วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- 3) ความต้องการของท้องถิ่น สังคมและชุมชน
- 4) นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด จุดหมายของแผนพัฒนาการศึกษาชาติ
- 5) มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามช่วงชั้นต่างๆ
- 6) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการเป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบท ความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาร่วมพิจารณาด้วยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย 4.0 จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นต้องพัฒนาได้จริงเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับการรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีการจัดการศึกษาที่เน้นการสื่อสารหลายภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาพม่า ภาษามลายู เป็นต้น มีหลักสูตรส่งเสริมสมรรถนะเชิงอาชีพหรือเชิงอาชีพวะ มีหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เด่นชัด มีนวัตกรรมเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา มีการเน้นหรือบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหรือพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น เช่น แบบบูรณาการองค์รวม แบบสองภาษาหรือแบบสามภาษา Active Learning STEM STEAM เป็นต้น

2) ผลงานที่ผ่านมาอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานวิชาการของนักเรียนและครูโดดเด่นระดับชาติ มีนวัตกรรมระดับภูมิภาคหรือระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

3) นักเรียนมีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หัตถกรรม ศิลปะดนตรี หรือความสามารถ ความสนใจเชิงทักษะอาชีพ ความสามารถด้านดนตรี ด้านเกษตรกรรม ด้านการประมง หรือมีคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์

4) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย 4.0 อาทิ นักเรียนมีทักษะในการเขียนโปรแกรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะในการออกแบบ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการบริหารการเงิน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิต ทักษะนวัตกรรมและสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้ อาทิ โรงเรียนเอกชนเฉพาะทางบางแห่งเป็นโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีการจัดการศึกษาแบบสงเคราะห์ มีทั้งผู้เรียนที่เป็นเด็กปกติ เด็กยากจน เด็กที่เป็นชนกลุ่มน้อยจากพื้นที่ภูเขา หรือภิกษุสามเณรเป็นผู้เรียน ก็จะทำให้มีจุดเน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน มีหลักการจัดการศึกษาตามหลักคำสอนทางศาสนาและมุ่งเน้นคุณลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ส่งเสริมทักษะอาชีพและความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง หรือสถานศึกษาเฉพาะบางแห่งมีการนำโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) เข้ามาในการบริหารจัดการสถานศึกษาร่วมด้วย ซึ่งโครงการ กพด. ก็มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและมีวิถีชีวิตที่ยึดตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่มีจุดเน้นเฉพาะเหล่านี้สามารถนำมาพร้อมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมได้

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจจะทำมาตรฐานหรือกำหนดประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเบื้องต้นนั้นควรกำหนดตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดถือปฏิบัติ

2. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

3. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวม เป็นรายข้อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทางใด

4. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตลอดจนศิษย์เก่า ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกัน ในการจัดการศึกษา ให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกันและมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ทำทนายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ซึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารและการจัดการและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ที่ต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูล เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ร่วมกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และประเมินบริบทความสามารถของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่ามีความเป็นไปได้ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ทำตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีลักษณะของเป้าหมายที่ดี

ที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่ควรระบุให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ
- 2) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้
- 3) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนดโครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
- 4) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้ แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 5) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ 1 ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกินกว่า 1 ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาก็จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาซึ่งเป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นที่ยอมรับใช้กันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทาย การดำเนินงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง 3 ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จ จากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมายที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทางที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบประกอบด้วย (Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้ 3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีที่ยอมรับใช้กันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ 2 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่ากลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแต่ละตัว โดยต้องระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

1) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมาเป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัล ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนครูที่ผ่านการอบรมการวิจัย จำนวนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศ ดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

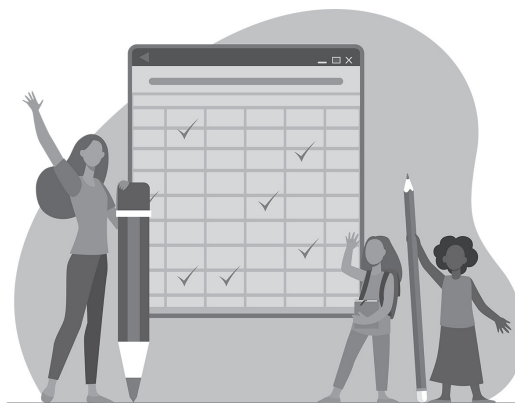
ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมาได้ เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถบอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนักเกินความสามารถของตนหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย

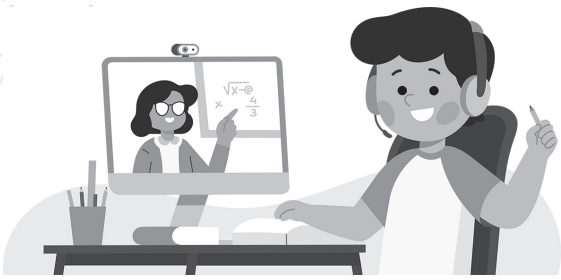
แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไป ไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ไม่เกิดความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด มีความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย
2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.5 ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ “ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษา

ของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงมติเห็นพ้องต้องกันในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนโดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

1) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานการศึกษาในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา

2) ความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการ ท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

3) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

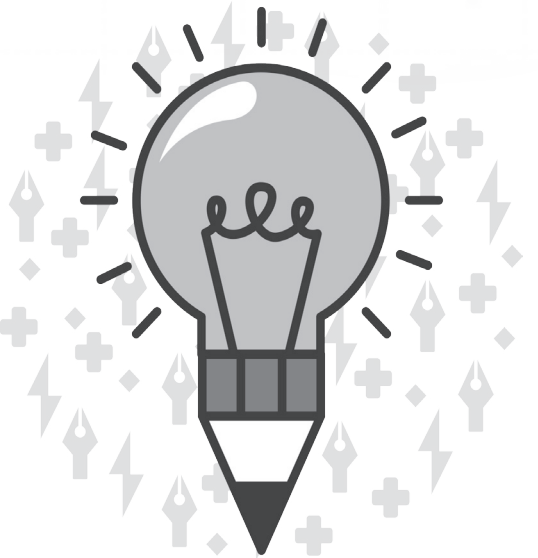
ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบลงมติต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นลงมติร่วมกันให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง
2. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางเป้าหมาย ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบ พิจารณาและรับทราบโดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในฐานะการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา
3. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง

2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

“ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับทราบ โดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลายเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

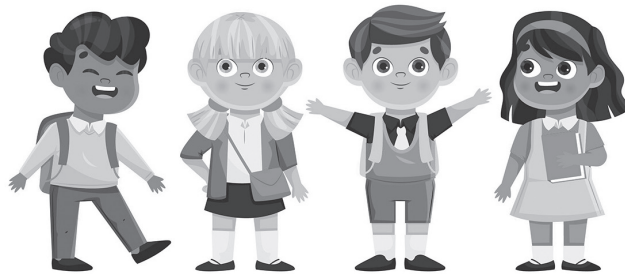
ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จสู่สาธารณชนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ติดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เว็บไซต์ของสถานศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากการสื่อสารโดยตรงของสถานศึกษา ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล จึงควรใช้วิธีการชี้แจงผ่านการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ในแต่ละปีและชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองว่าบุตรหลานตนเองได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ
2. สถานศึกษาบางแห่งที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาอาจใช้เทคนิคสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม เช่น มีการแจกของรางวัลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน อาทิ ข้าวสาร เงิน สาธารณูปโภค เป็นต้น เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมมากขึ้น
3. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นชัดเจนตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
4. สถานศึกษาอาจมีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

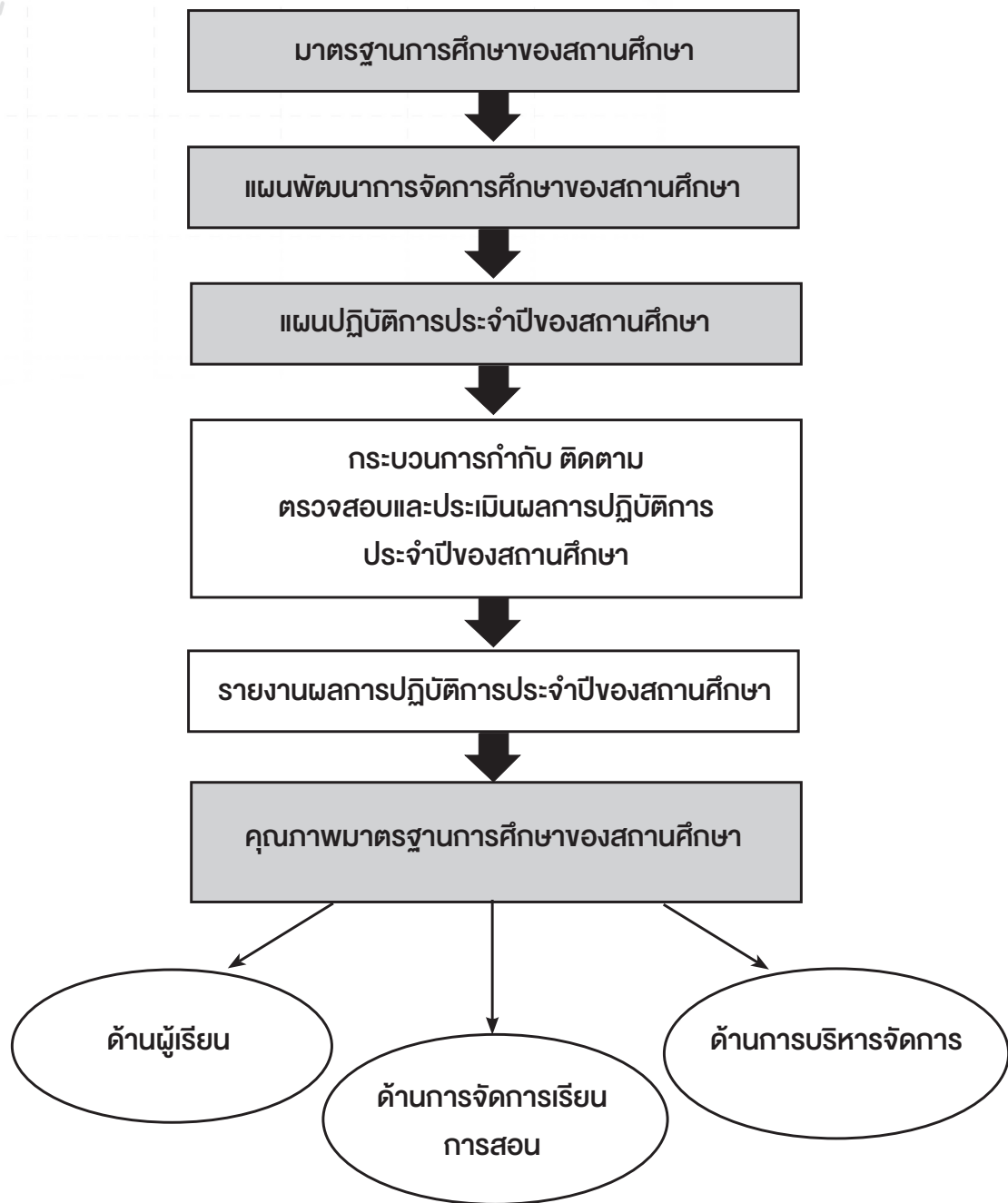
แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสาร กระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการ ดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย ของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมาย ตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงานโครงการ ของสถานศึกษา

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษากับคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมและนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะให้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียนในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบายการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษาด้วยการทำ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษาส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตนซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนการดำเนินงานแผนกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษากำหนดเป้าหมายทิศทางการจัดการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องก้าวไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมีลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิเช่น สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย 4.0 (**หลักการเขียน : สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

2) กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคตและมีกระบวนการผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (**หลักการเขียน : สถานศึกษามีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์**)

3) กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผลความสำเร็จต่อไป (**หลักการเขียน : ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์

ด้าน	ภาพความสำเร็จในอนาคต
คุณภาพผู้เรียน	ผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีความรู้ทักษะที่สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล มีสมรรถนะที่สำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก
คุณภาพการบริหารจัดการ	เป็นโรงเรียนคุณภาพชั้นนำที่มีมาตรฐานในระดับสากล มีเอกลักษณ์ อันโดดเด่น บริหารด้วยระบบคุณภาพที่อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นของชุมชน สังคม และได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา
คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	สถานศึกษามีหลักสูตรที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในระดับสากลตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน อันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจและมีความเป็นพหุวัฒนธรรม มีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นสร้างนวัตกรรม และมีการวัดผลประเมินผลนักเรียนในรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพจริง
	
กำหนดวิสัยทัศน์	
ภายในปี 2566 มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลทันเทคโนโลยี	

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์

กำหนดวิสัยทัศน์		
ภายในปี 2566 มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลทันเทคโนโลยี		
มาตรฐานการศึกษา	คำสำคัญของวิสัยทัศน์	พันธกิจของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 	<ol style="list-style-type: none"> มุ่งนำวิชาการสู่มาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลทันเทคโนโลยี 	<ol style="list-style-type: none"> จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รัชชความเป็นไทย ดำรงตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาทักษะสำคัญแก่ผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน
↓		
เป้าประสงค์ (Goal)		
<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนจบหลักสูตรที่มีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก รัชชความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลกที่ดี และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนมีความสามารถสำหรับการแข่งขันระดับสากล ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต สถานศึกษาบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน 		
↓		
เป้าประสงค์ (Goal)		
กลุ่มเป้าหมายที่สถานศึกษา	คุณค่าที่มอบให้	การเปลี่ยนแปลงในอนาคต
ผู้เรียน	คุณธรรม จริยธรรม รัชชความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลก	มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก รัชชความเป็นไทย เป็นพลเมืองโลกที่ดี และมีวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
สถานศึกษา	บริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน	มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และมีการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษาเป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบายสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) (**หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร**)

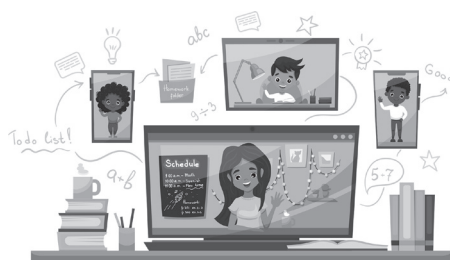
1) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษา กำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์ แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษา เป็นหลัก

ตารางที่ 6 ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เป้าประสงค์	
1. ผู้เรียนจบหลักสูตรการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล 2. ผู้เรียนมีความสามารถสำหรับการแข่งขันระดับสากล 3. ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสำหรับการศึกษาต่อและการดำรงชีวิต	
ประเด็นกลยุทธ์	วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล	1. ผู้เรียนมีทักษะ สมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองโลก 2. พัฒนาลัทธิคุณธรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนอง ความต้องการ ความถนัด ความสนใจและส่งเสริม ศักยภาพของผู้เรียน

3) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษาบรรลุ วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุ ในแต่ละตัวชี้วัด

ตารางที่ 7 ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
1. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก	ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับดีขึ้น	90.25	92.50	94.00	96.00	98.00	100
	ร้อยละของผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างในระดับดีขึ้น	90.00	92.00	94.00	96.00	98.00	100
	ตัวชี้วัดกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน	90.00	92.00	94.00	96.00	98.00	100
	ตัวชี้วัดกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน						
↓							
ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา							
มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน							
1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน							
ประเด็นย่อย				ตัวชี้วัด			
1. มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ				ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร และการคิดคำนวณ			
2. มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม				ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม			

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
1. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก	ร้อยละของผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมในระดับดีขึ้นไป	90.00	92.50	94.00	96.00	98.00	100
↓							
ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา							
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ประเทศหรือนานาชาติ ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐานและวิธีการที่หลากหลายและเข้าร่วมเผยแพร่หรือแข่งขันประกวดได้ โดยความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน ภาควิชาเครือข่ายอย่างใกล้ชิด							

4) กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทางความสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้องมากำหนดก็ได้

5) กำหนดโครงการและกิจกรรม ในระยะ 3 - 5 ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ 3-5 ปี ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ 3 - 5 ปี

การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศไว้มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใดและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้างแล้วระบุไว้ในแต่ละโครงการ วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

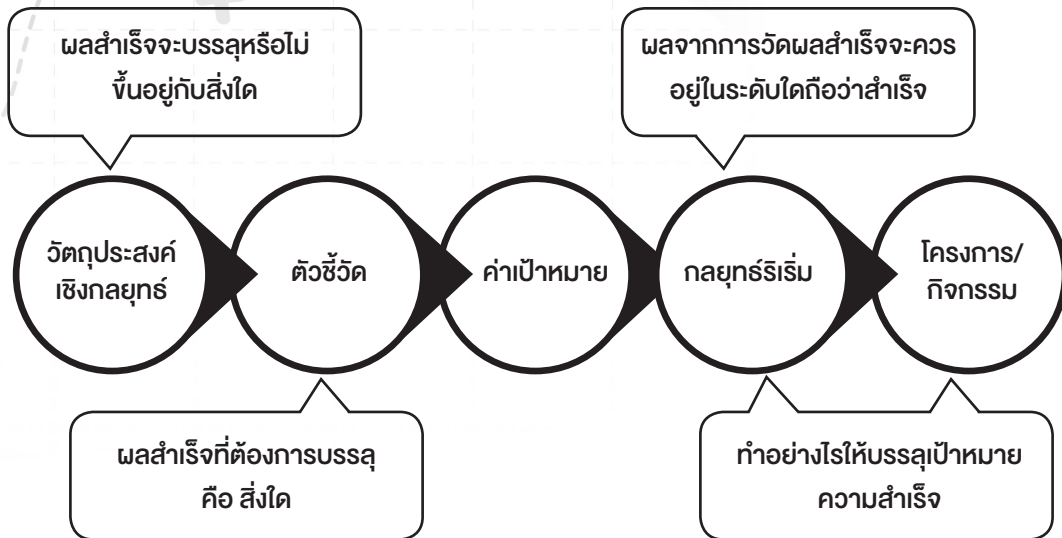

ตารางที่ 8 ตัวอย่างการเขียนโครงการ

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์				
1. ผู้เรียนมีทักษะสมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทยและความเป็นพลเมืองโลก				
กลยุทธ์ริเริ่ม	โครงการ/กิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	
			สถานศึกษา	ชาติ
พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ประเทศหรือนานาชาติ ด้วยการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบโครงงานเป็นฐาน และวิธีการที่หลากหลาย	โครงการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น			
	- โครงการประกวดนวัตกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.1 และ มช.2
	- โครงการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงคำนวณ/คิดเชิงคอมพิวเตอร์	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.2
	- โครงการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม ด้วยวิธี STEM ศึกษา	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.1 และ มช.2
	- การจัดทำหลักสูตรที่เสริมสร้างจิตสำนึกความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.3

หมายเหตุ มช. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้เรียน
 มช. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม
 มช. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง
 มฐ. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียน
 มฐ. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ
 มฐ. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ภาพที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด คำเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่มและโครงการ/กิจกรรม

6) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามคำสั่งกตสอทบทางการศึกษา ได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่ <https://bet.obec.go.th /New2020/>

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกันทำให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนด มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ 3 -5 ปี) ศึกษาและวิเคราะห์ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 -5 ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์

วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด คำเป้าหมายของระยะ 3 - 5 ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาประจำปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของโรงเรียน ประมาณการรายรับจากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงานของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง (กลุ่มวิชาการ กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารบุคคล) โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการดังนี้

- 1) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี
- 2) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ/มีปัญหา/ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจจะเปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) จัดทำโครงการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการบริหารและจัดการ และกระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ ควรพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 - 5 มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาซึ่งมีเค้าโครงแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่สำนักทดสอบทางการศึกษาได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่ <https://bet.obec.go.th/New2020/>

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ขั้นตอนที่ 8 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้
อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจ
เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน

2. สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนมาจากหน่วยงานอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงาน
ต้นสังกัดและมีข้อตกลงที่จะต้องดำเนินโครงการ/กิจกรรม ตามเงื่อนไขของหน่วยงานนั้นๆ สามารถจัดทำแผนพัฒนา
การศึกษาของโรงเรียน และจัดทำปฏิบัติการของสถานศึกษาโดยบูรณาการโครงการ/กิจกรรมที่เพิ่มเติมตามข้อตกลง
ไว้ในแผนพัฒนาปฏิบัติการประจำปีได้เลย

3. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี หรือ 5 ปี และแผนปฏิบัติ
การประจำปีทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่ายและสามารถกำกับ ติดตาม และ
ประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้

ขั้นที่ 2

กำหนดมาตรฐานการศึกษางองสถานศึกษา และ

ขั้นที่ 3

จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษางองสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (สท.)

ขั้นที่ 2 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณา ความเหมาะสมและประภาศิใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษา ค้นหาและทำความเข้าใจตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาบ้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการค้นหาตัวตนจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความเป็นจริง ความต้องการ สภาพและบริบทที่ล้อมรอบนั่นเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเองความสำเร็จของการทำ SWOT Analysis จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและควรมาจากสมาชิกทุกคนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้ของสถานศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค (Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาของเราตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็งและโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษโดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่นที่ๆ อื่นไม่สามารถทำตามได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ขาด ปัญหา จุดบกพร่อง สิ่งที่ต้องแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นต้นตอของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอกของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผลในเชิงบวกแก่

สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัดการศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป

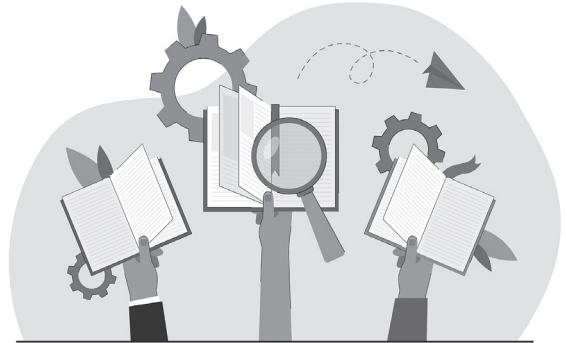
แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อนให้น้อยลงมากที่สุดหรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมนอกของสถานศึกษา พิจารณาสິงที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผลในเชิงลบแก่สถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงลบ

เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าวข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย ผู้บริหาร สถานศึกษา คณะผู้บริหาร คณะครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้บริหารและคณะครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรค ของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

3. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าไปในทิศทางที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ

4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) ของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น อาจศึกษามาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการร่วมด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดกับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับ การส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และประกันคุณภาพทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหารครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาศึกษา รายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียนสังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเหมือนกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงมหาดไทยที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดหรือ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2018/11/11142_14378.pdf

หรือ ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการในเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดคำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณา ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาว่ามีข้อกำหนดของ คุณลักษณะ ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อรับทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย เรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ
- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- 3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษา

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะพบว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งสองนั้นมีจุดที่สอดคล้องกันคือ ส่วนมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและประเด็นพิจารณาทั้ง 10 ประเด็น จะกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เน้นถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของคนไทย

4.0 ทั้ง 3 ด้าน ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาชาติความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/อาชีวศึกษา มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค รวมทั้งจุดเน้นบริบท ความต้องการ เอกลักษณะและอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาพิจารณาและศึกษาร่วมกันว่ามีประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา และประเด็นนั้นมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถนำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

1) สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องนำข้อมูลจากแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มาร่วมในการพิจารณาด้วย ซึ่งในปัจจุบันเป็นแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น พ.ศ. 2561 - 2565

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะด้านภาษาเพื่อการสื่อสารและการคิดคำนวณ (3R)
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 (8C)
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาคุณลักษณะและค่านิยมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนาเครือข่ายทางการศึกษาท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาศักยภาพผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้เกี่ยวข้อง
- ยุทธศาสตร์ที่ 8 การอนุรักษ์ สืบสานศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ยุทธศาสตร์ที่ 9 การทำนุบำรุงศาสนา
- ยุทธศาสตร์ที่ 10 การพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ยุทธศาสตร์ที่ 11 ส่งเสริม บูรณาการทางการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง สันติสุขและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้

2) สถานศึกษาสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นต้องนำข้อมูลที่เป็นนโยบายและจุดเน้นเฉพาะด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ทั้งในระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัดมาร่วมพิจารณา เช่น โรงเรียนเทศบาลบางแห่งมีนโยบายให้จัดการเรียนการสอนแบบพหุปัญญาที่เน้นการจัดหลักสูตรตามความถนัดความสนใจของผู้เรียนในท้องถิ่นให้ผู้เรียนเลือกสายวิชาหรือโปรแกรมการเรียนตามความถนัดได้ หรือบางโรงเรียนมีการสอนแบบสองภาษา (ไทย-อังกฤษ) และสามภาษา (ไทย-อังกฤษ-พม่า) หรือโรงเรียนบางแห่งมุ่งเน้นเป็นโรงเรียนสาธิตของเทศบาลที่มีการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาและเป็นโรงเรียนต้นแบบที่มุ่งเน้นเชิงวิชาการที่เข้มแข็ง ทั้งนี้ นโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่นจะขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ด้านการจัดการศึกษาของผู้บริหารท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ ซึ่งสถานศึกษาจะต้องนำมาร่วมพิจารณาด้วย

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้ อาทิ โรงเรียนเทศบาลบางแห่งมีหลักสูตรพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจัดเป็นสถานศึกษาที่มีการจัดการศึกษาลักษณะพิเศษ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้ว สรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครูทุกคน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทุกคนควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อที่รับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด

2. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้าง การรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา แก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึง รายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับ มัธยมศึกษาตามระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐาน การศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบาย การจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจำต้องอธิบายและสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้สังกัดทุกแห่ง รวมทั้ง ต้องสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของสังกัดให้ถูกต้องอีกด้วย

3. หน่วยงานต้นสังกัดระดับท้องถิ่น ต้องเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายการจัด การศึกษาเฉพาะท้องถิ่นสู่การปฏิบัติ ชี้แจง แนะนำ กำกับ ติดตาม การนำนโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษา มากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาและประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาภายในสังกัด แต่ละท้องถิ่น

4. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนด และแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่าง มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งในระดับประถมศึกษาและ ระดับมัธยมศึกษา พร้อมทั้งติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัวในการนำมาตรฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุปเป้าหมายที่ต้องการ

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัดได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณาประเด็นย่อยและกำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1) บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาจากการทำ SWOT Analysis
- 2) วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- 3) ความต้องการของท้องถิ่น สังคมและชุมชน
- 4) นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงมหาดไทยและแผนการจัดการศึกษาท้องถิ่น
- 5) นโยบายและจุดเน้นของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละพื้นที่ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค
- 6) มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามช่วงชั้นต่างๆ
- 7) มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการเป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบทความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ด้านคือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดไว้

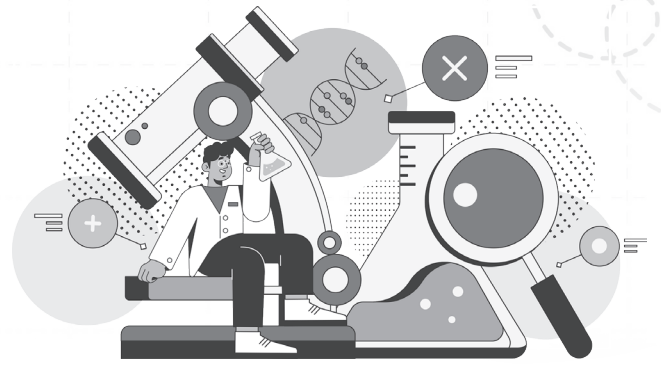
ขั้นตอนที่ 4 นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาร่วมพิจารณาดูว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย 4.0

จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นต้องพัฒนาได้จริงเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับภารู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นวิชาการ เน้นผลสัมฤทธิ์ในระดับประเทศหรือมีหลักสูตรพหุปัญญาที่มีโปรแกรมการเรียนที่ส่งเสริมความถนัดของผู้เรียนแต่ละคนตามรายด้านหรือมีการจัดการศึกษาเน้นการสื่อสารหลายภาษา มีหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เด่นชัด มีการจัดการเรียนที่บูรณาการนวัตกรรมเทคโนโลยีการศึกษา มีการเน้นหรือบูรณาการหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีพื้นที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหรือพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น เช่น แบบบูรณาการองค์รวม แบบสองภาษาหรือแบบสามภาษา Active Learning, STEM, STEAM เป็นต้น

2) ผลงานที่ผ่านมามีอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนด้านเศรษฐกิจพอเพียง ผลงานวิชาการของนักเรียนและครูโดดเด่นระดับชาติ มีนวัตกรรมระดับภูมิภาคหรือระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานเชิงสร้างสรรค์ เป็นต้น

3) นักเรียนของเรามีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี/นวัตกรรม ศิลปะดนตรี หรือความสามารถ ความสนใจเชิงทักษะอาชีพ ความสามารถด้านดนตรี ด้านเกษตรกรรม ด้านการประมง หรือมีคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นต้น

4) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย 4.0 เช่น นักเรียนมีทักษะในการเขียนโปรแกรม ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะในการออกแบบ ทักษะการเป็นผู้นำทักษะการบริหารการเงิน ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการดำรงชีวิต เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจกำหนดเพิ่มเติมมาตรฐานหรือประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นค่ามาตรฐานก็ได้ ซึ่งการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

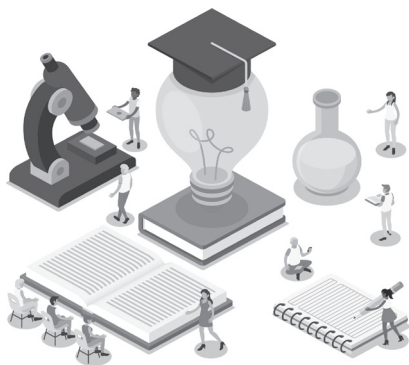
1. มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษาทุกแห่ง ควรจะต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นประเด็นที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดปฏิบัติ

2. แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัดได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

3. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวมเป็นรายข้อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทางใด

4. สถานศึกษาต้องพิจารณานโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละพื้นที่มาร่วมกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษา เพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและต้องมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

5. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันเพราะเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกันและมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานแต่ละด้าน ซึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหาร และการจัดการและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ที่ต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาช่วยกันกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และประเมินบริบทความสามารถของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่ามีความเป็นไปได้ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีลักษณะของเป้าหมายที่ดีที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่ควรระบุให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ
- 2) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้
- 3) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนดโครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
- 4) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 5) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ 1 ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกินกว่า 1 ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาก็จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาซึ่งเป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาเพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทาย การดำเนินงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง 3 ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จ จากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมายที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทางที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบประกอบด้วย (Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้ 3 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา มา เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ 2 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่ากลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานแต่ละตัว โดยต้องระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

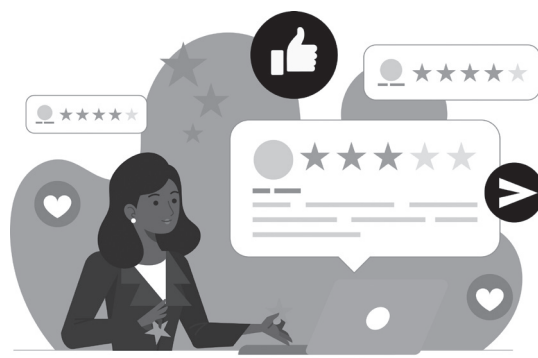
1) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมาเป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัล ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนครูที่ผ่านการอบรมการวิจัย จำนวนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศ ดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมาได้ เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถบอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนักเกินความสามารถของตนเองหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย

แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ไม่เกิดความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด ความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย
2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.5 ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

“ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม เหมาะสม สอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงมติเห็นพ้องต้องกันในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวน โดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

- 1) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา
- 2) ความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
- 3) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบลงชั้นทามติต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นลงชั้นทามติร่วมกันให้เห็นชอบในการประกาศใช้มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง

2. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผน มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบ พิจารณาและรับทราบโดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นร่วมกันและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในฐานะการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

3. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง

2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

“ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับทราบ โดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จสู่สาธารณชน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ติดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้างซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษามีการจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษาของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากการสื่อสารโดยตรงของสถานศึกษา แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล จึงควรวีธีการชี้แจงผ่านการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาในแต่ละปีและชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองว่าบุตรหลานตนเองได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ
2. สถานศึกษาบางแห่งที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาอาจใช้เทคนิคสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม เช่น มีการแจกของรางวัลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน อาทิ ข้าวสาร เงิน สาธารณูปโภค เป็นต้น เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมมากขึ้น
3. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นเด่นชัดตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
4. สถานศึกษาอาจมีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสารกระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงาน/โครงการของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียนในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบายการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษาด้วยการทำ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษาส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตนซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนการดำเนินงาน แผนกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษา กำหนดเป้าหมายทิศทางทางการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องก้าวไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมีลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองของสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิเช่น สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย 4.0 (หลักการเขียน : สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

2) กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคต และมีกระบวนผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (หลักการเขียน : สถานศึกษามีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์)

3) กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผลความสำเร็จต่อไป (หลักการเขียน : ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบายสามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) (หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร)

1) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษากำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

3) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษารับรู้อัตราความสำเร็จเชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุในแต่ละตัวชี้วัด

4) กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการบรรลุผลสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้องมากำหนดก็ได้

5) กำหนดโครงการและกิจกรรม ในระยะ 3 - 5 ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ 3 - 5 ปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสสนับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ 3 - 5 ปี

การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงมหาดไทยที่ได้ประกาศไว้มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใดและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้างแล้วระบุไว้ในแต่ละโครงการวิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการ

ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9/12941_16096.pdf

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกันทำให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนด มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ 3 -5 ปี) ศึกษาและวิเคราะห์ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 -5 ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของระยะ 3 - 5 ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาประจำปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของโรงเรียนประมาณการรายรับจากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงานของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง (กลุ่มวิชาการ กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารบุคคล) โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี
- 2) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ/มีปัญหา/ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจจะเปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

- 3) จัดทำโครงการจัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ และด้านกระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 - 5 มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีเค้าโครงแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2019/9/12941_16098.pdf

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ขั้นตอนที่ 8 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้
อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้
ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน
2. สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนมาจากหน่วยงานอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด
และมีข้อตกลงที่จะต้องดำเนินโครงการ กิจกรรม ตามเงื่อนไขของหน่วยงานนั้นๆ สามารถจัดทำแผนพัฒนา
การศึกษาของโรงเรียน และจัดทำปฏิบัติการของสถานศึกษาโดยบูรณาการโครงการ กิจกรรมที่เพิ่มเติมตามข้อตกลง
ไว้ในแผนพัฒนาปฏิบัติการประจำปีได้เลย
3. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี หรือ 5 ปี และแผนปฏิบัติ
การประจำปีทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่ายและสามารถกำกับ ติดตาม และ
ประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้

ขั้นที่ 2

กำหนดมาตรฐานการศึกษางองสถานศึกษา และ
ขั้นที่ 3

จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษางองสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.)

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้น ในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณา ความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอน การดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการ

ของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษา ค้นหาและทำความเข้าใจจักตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็น จุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการ ค้นหาตัวตนจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

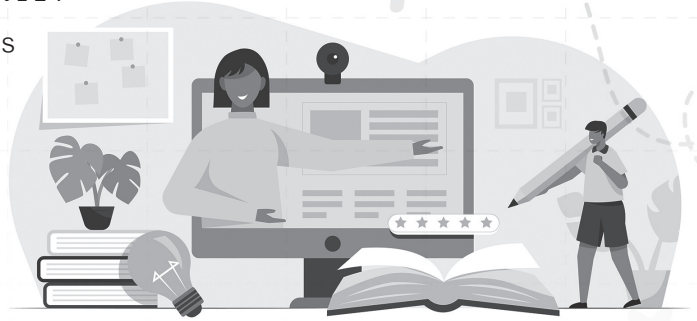
ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่ การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้อง ตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตาม ความเป็นจริง ความต้องการ สภาพและบริบทที่ล้อมรอบ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเองความสำเร็จของการทำ SWOT Analysis จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและควรมาจากสมาชิก ทุกคนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

จะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งค่าเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนา การศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้

ของสถานศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค (Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งในทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาของเราตกอยู่ใน สถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และ ปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็งและโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษ โดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่นที่ๆ อื่นไม่สามารถทำตามได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน ของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ขาด ปัญหา จุดบกพร่อง สิ่งที่ควรแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วิสัยทัศน์ ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นต้นตอของปัญหา ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผลในเชิงบวกแก่ สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้เรียนและ ผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งใน ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา ในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัด การศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็น สิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อนให้น้อยลงมากที่สุดหรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของ สถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผลในเชิงลบแก่สถาน ศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและ

ระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงลบ เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าวข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

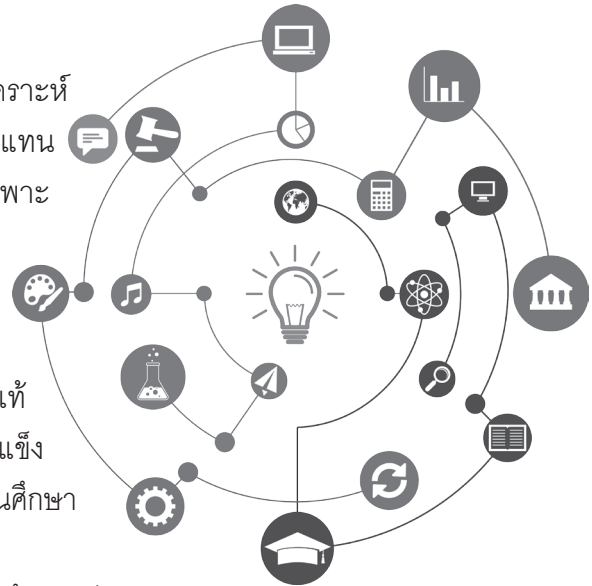
เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตัวแทน ผู้ปกครอง ตัวแทนของชุมชน และตัวแทนภาคีเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยภายใน คือ จุดแข็ง และจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรค ของสถานศึกษา ได้อย่างถูกต้อง

3. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่พึงประสงค์ที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันในแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ

4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) ของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกัน ศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ สร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดกับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในส่วนของมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง หรือมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2562 จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์ หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียด คำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ว่ามีข้อกำหนดของคุณลักษณะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อรับทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ร่วมกัน

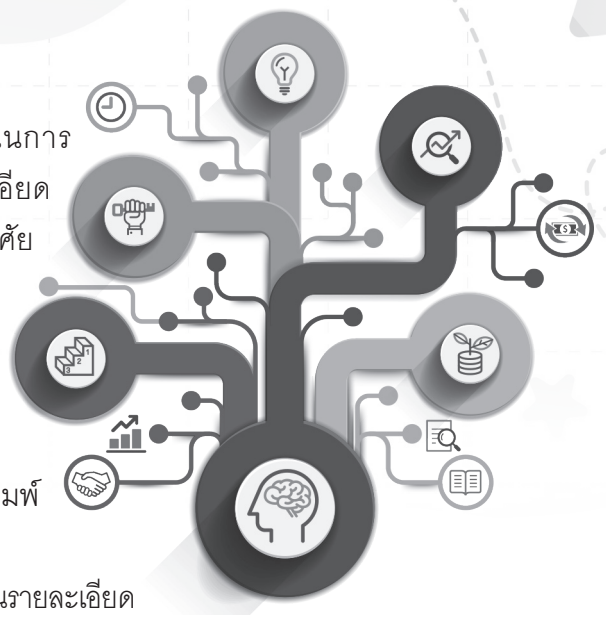
ขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ได้แบ่งมาตรฐานออกเป็น 3 ประเภท คือ มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องและมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.1 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 1.3 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น
- 1.4 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิ้นงาน หรือนวัตกรรม
- 1.5 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล
- 1.6 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพะทางกาย และสุนทรียภาพ
- 1.7 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถในการอ่าน การเขียน
- 1.8 ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะพื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น
- 2.2 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.3 ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

- 3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 การพัฒนาครู และบุคลากรของสถานศึกษา
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
- 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด
- 3.7 การส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.8 การส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา

หมายเหตุ มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2 มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง

มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 17 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง

- 1.1 ผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่องมีความรู้ ความสามารถ และ/หรือทักษะ และ/หรือคุณธรรมเป็นไปตามเกณฑ์การจบหลักสูตร
- 1.2 ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ หรือประยุกต์ใช้บนฐานค่านิยมร่วมของสังคม
- 1.3 ผู้จบหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่นำความรู้ไปใช้จนเห็นเป็นประจักษ์หรือตัวอย่างที่ดี

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่อง

- 2.1 หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องมีคุณภาพ
- 2.2 วิทยากรการศึกษาต่อเนื่อง มีความรู้ ความสามารถ หรือประสบการณ์ตรงตามหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.3 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 2.4 การวัดและประเมินผลผู้เรียนการศึกษาต่อเนื่อง
- 2.5 การจัดการกระบวนการเรียนรู้การศึกษาต่อเนื่องที่มีคุณภาพ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

- 3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
- 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด
- 3.7 การส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.8 การส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา

หมายเหตุ มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งมาตรฐานการศึกษาออกกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

3.3 มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 14 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้รับบริการการศึกษาตามอัธยาศัย

- 1.1 ผู้รับบริการมีความรู้ หรือทักษะ หรือประสบการณ์ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

- 2.1 การกำหนดโครงการหรือกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.2 ผู้จัดกิจกรรมมีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.3 สื่อหรือนวัตกรรมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย
- 2.4 ผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

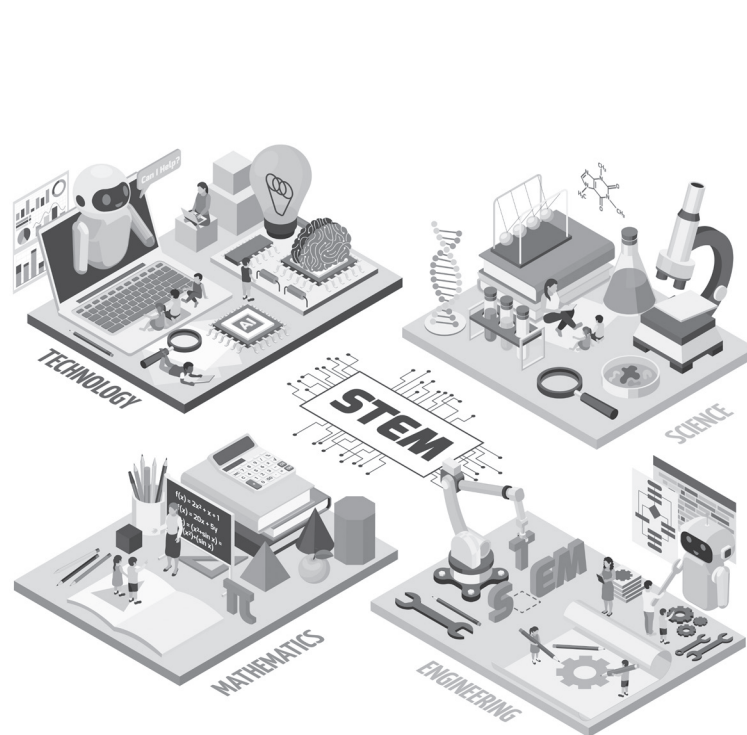
- 3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม
- 3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
- 3.3 การพัฒนาครูและบุคลากรของสถานศึกษา
- 3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ
- 3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา
- 3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด
- 3.7 การส่งเสริมสนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3.8 การส่งเสริมสนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
- 3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา

หมายเหตุ มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งมาตรฐาน การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง และมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะพบว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งสองนั้นมีจุดที่สอดคล้องกันคือ มาตรฐาน ที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและประเด็นพิจารณาทั้ง 8 ประเด็น จะกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และความสามารถของผู้เรียนเหมือนกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เน้นถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ทั้ง 3 ด้าน ส่วนมาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาชาติ

ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กศน.) กับ มาตรฐาน การศึกษาชาติ

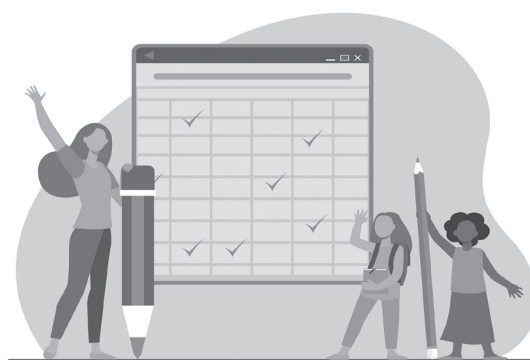
ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	
มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย
มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
1.1 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนที่ดีสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา	<p>ผู้เรียนรู้ ประถม : รักและรับผิดชอบต่อการเรียนรู้</p> <p>ผู้เรียนรู้ : ทุกระดับเป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตรของสถาน ศึกษา</p> <p>ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : ทุกระดับเป็นไปตามเป้าหมาย หลักสูตรของสถานศึกษา</p> <p>พลเมืองที่เข้มแข็ง : ทุกระดับเป็นไปตามเป้าหมายหลักสูตร ของสถานศึกษา</p>
1.2 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะที่ดี ตามที่สถานศึกษากำหนด	<p>ค่านิยมร่วมและคุณธรรม</p> <p>พลเมืองที่เข้มแข็ง ประถม : สามารถแยกแยะผิดถูก ปฏิบัติ ตามสิทธิหน้าที่ของตนโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น เป็นสมาชิก ที่ดีของกลุ่ม มีจิตอาสา รักท้องถิ่นและประเทศ</p> <p>พลเมืองที่เข้มแข็ง มัธยมต้น : เชื่อมั่นในความถูกต้อง ความยุติธรรม มีจิตประชาธิปไตย สำนึกและ ความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทยและพลเมืองอาเซียน</p> <p>พลเมืองที่เข้มแข็ง มัธยมปลาย : เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรม เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น ในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลก ที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงาน เพื่อส่วนร่วม</p>
1.3 ผู้เรียนการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีความสามารถ ใน การคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้อื่น	<p>ผู้เรียนรู้ ประถม : มีความรู้พื้นฐาน ทักษะและสมรรถนะ ทางภาษาการคำนวณ มีเหตุผล</p> <p>ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ประถม : รับผิดชอบในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น</p> <p>ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มัธยมต้น : มีทักษะการทำงาน ร่วมกัน ทักษะการสื่อสาร มีความรอบรู้ทางข้อมูลสารสนเทศ และทางดิจิทัลเพื่อแก้ปัญหา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณ</p> <p>ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มัธยมปลาย : สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด</p>

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	
1.4 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถ ในการสร้างสรรค์งาน ชินงาน หรือนวัตกรรม	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ประถม : การคิดสร้างสรรค์ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มัธยมศึกษา : มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถนำความคิดสู่การสร้างผลงานในลักษณะต่างๆ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มัธยมศึกษาปลาย : ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้
1.5 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถใน การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ประถม : มีความรู้ ทักษะ และ สมรรถนะทางเทคโนโลยีดิจิทัล
1.6 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสุขภาพร่างกาย และสุนทรียภาพ	ผู้เรียนรู้ ประถม : มีนิสัยและสุขภาพที่ดี มีสุนทรียภาพในความงาม รอบตัว ผู้เรียนรู้มัธยมศึกษาต้น : มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะ ที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาพ
1.7 ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความสามารถ ในการอ่านการเขียน	ผู้เรียนรู้ ประถม : ชอบการอ่าน ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม ประถม : มีความรู้ ทักษะ และ สมรรถนะภาษาอังกฤษ การสื่อสารและความรอบรู้ด้านต่างๆ
1.8 ผู้จบการศึกษาขั้นพื้นฐานนำความรู้ ทักษะ พื้นฐานที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้	ผู้เรียนรู้ มัธยมศึกษาต้น : รู้จักตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายและ ทักษะการเรียนรู้บริหารจัดการตนเองเป็น มีทักษะชีวิต มีความรู้ ความรอบรู้และสมรรถนะที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อหรือ การทำงานที่เหมาะสมกับช่วงวัย ผู้เรียนรู้ มัธยมศึกษาปลาย : ชื่นนำการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลก ยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พื้นฟูอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ พัฒนาสุขภาพการศึกษา/การทำงาน/อาชีพ เพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของตน
มาตรฐานที่ 2 คุณภาพการจัดการศึกษจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้อง กับบริบท และความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น	ไม่ได้สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรงแต่เป็นส่วน สนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย หลักสูตร สถานศึกษา ทรัพยากรการเรียนรู้ เทคโนโลยี ผู้สอน การจัด การเรียนรู้ การสอน การประเมินผลผู้เรียน
2.2 สื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้	
2.3 ครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
2.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างเป็นระบบ	

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กับมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

3.1 การบริหารจัดการของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วม	ไม่ได้สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อกำหนดทิศทาง จัดระบบงาน พัฒนา ผู้สอน ทรัพยากรการเรียนรู้แก่ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา และตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย ระบบบริหารจัดการ ระบบประกันคุณภาพ การศึกษา หลักสูตรสถานศึกษา ครูและบุคลากร และ เทคโนโลยีดิจิทัล การกำกับติดตามประเมินผลการทำงาน การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อบริหารสถานศึกษา
3.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	
3.3 การพัฒนาครู และบุคลากรของสถานศึกษา	
3.4 การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการ	
3.5 การกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงานของสถานศึกษา	
3.6 การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เป็นไปตามบทบาทที่กำหนด	
3.7 การส่งเสริม สนับสนุนภาคีเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	
3.8 การส่งเสริม สนับสนุนการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	
3.9 การวิจัยเพื่อการบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษา	

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นนโยบายและจุดเน้น การดำเนินงานของสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณต่างๆ ซึ่งจะมีการกำหนด แนวทางออกมาทุกปี และแผนพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของ สำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560-2579 รวมทั้ง นโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวง และจังหวัด จุดเน้น บริบท ความต้องการของประชาชน/ภาคีเครือข่ายในท้องที่รับผิดชอบในแต่ละตำบล อำเภอ หรือจังหวัด เอกลักษณะและอัตลักษณ์ของสถานศึกษา มาพิจารณาและศึกษาว่ามีประเด็นใดบ้าง ที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถ นำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยง ไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้ว สรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะครูทุกคน และบุคลากรทั้งในระดับ กศน. อำเภอและกศน. ตำบลที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาทุกคนควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ซึ่งมีมาตรฐาน 3 ประเภท คือ มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องและมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อที่รับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด

2. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2562 ได้แบ่งมาตรฐานออกเป็น 3 ประเภท คือ มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องและมาตรฐานการศึกษาตามอัธยาศัย แก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของผู้เรียน ในการนี้ควรอธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของ ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องอธิบายและสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้ สังกัดทุกแห่ง รวมทั้งต้องสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจ

มาตรฐานการศึกษาของสังกัดให้ถูกต้องอีกด้วย

3. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนด และแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติและ มาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาต่อเนื่องและมาตรฐานการศึกษา

ตามอัยยาศัย โดยเน้นมาตรฐานการจัดการศึกษา และคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมทั้งติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัวในการนำมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทุกฝ่ายในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญ

ต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุปเป้าหมายที่ต้องการ

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คือ คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม

สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด ได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานของต้นสังกัดได้ หรือกำหนดประเด็นย่อยในมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด โดยมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมหรือประเด็นย่อยเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา จากการทำ SWOT Analysis
- 1.2 วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- 1.3 ความต้องการของท้องถิ่น สังคม ชุมชนและภาคีเครือข่าย
- 1.4 นโยบายของต้นสังกัด เช่น จุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ แผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ เป็นต้น
- 1.5 แผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของสำนักงาน กศน. พ.ศ. 2560 - 2579

- 1.6 นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงาน กศน. ตามงบประมาณประจำปี
- 1.7 มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามช่วงชั้นต่างๆ
- 1.8 มาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประเภทมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการเป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบทความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ด้านคือ คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา มาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาร่วมพิจารณาด้วยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย 4.0

จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นต้องพัฒนาได้จริงเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับการรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีหลักสูตรท้องถิ่นที่โดดเด่นตอบสนองชุมชน มีหลักสูตร โครงการการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่กลุ่มเป้าหมายหลากหลายกลุ่ม เช่น ประชาชนในท้องที่ คนพิการ คนเร่ร่อน ทหารเกณฑ์ พนักงานโรงงาน เป็นต้น มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ส่วนบุคคล และการเรียนรู้สู่ชุมชน มีการส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทยและบุญคุณบูรพชาติไทย มีการจัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญ กศน. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตหลักสูตรการเรียนรู้สำหรับพื้นที่ราบสูง เป็นต้น

2) ผลงานที่ผ่านมามีอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ ผลงานวิชาการของนักเรียน เช่น โครงการ มีนวัตกรรมที่เป็นผลจากการเรียนรู้ ผลงานเพื่อส่งเสริมทักษะชีวิตและทักษะอาชีพของผู้เรียนที่โดดเด่นแข่งขันได้ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาคหรือระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ ผลงานการจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการของผู้สอน ห้องสมุดเคลื่อนที่หรือห้องสมุดของชาวตลาด เป็นต้น

3) นักเรียนของเรามีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ หัตถกรรม ศิลปะดนตรี หรือความสามารถความสนใจเชิงทักษะอาชีพ ความสามารถด้านเกษตรกรรม ด้านการประมง หรือมีคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ เช่น ผู้นำจิตอาสา ผู้นำชุมชน

4) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย 4.0 อาทิ ผู้เรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะนวัตกรรมและสร้างสรรค์ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการบริหารการเงิน ทักษะการสื่อสารหลากหลายภาษาและการอยู่ในพหุวัฒนธรรม ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจะกำหนดมาตรฐานหรือกำหนดประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาได้ ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเบื้องต้นนั้นควรกำหนดตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดปฏิบัติ

2. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วย และมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

3. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวมเป็นรายข้อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทางใด

4. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตลอดจนศิษย์เก่า ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษา ให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกัน และมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ซึ่งในมาตรฐานการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ คุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา ควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ที่ต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาร่วมกันกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และประเมินบริบทความสามารถของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ ต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่ามีความเป็นไปได้ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่ม และความคิดสร้างสรรค์

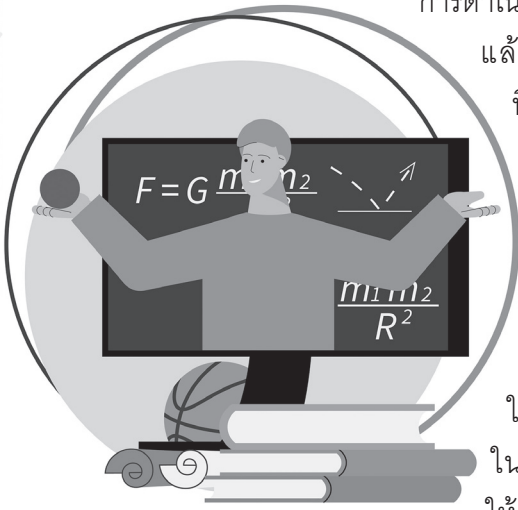
ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีลักษณะของเป้าหมายที่ดีที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาไม่ควรระบุให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ
- 2) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้
- 3) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนดโครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
- 4) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้ แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 5) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ 1 ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกินกว่า 1 ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาก็จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นที่ยอมรับใช้กันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทายการดำเนินงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง 3 ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จ จากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมายที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทางที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบประกอบด้วย (Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้ 3 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธีที่ยอมรับใช้กันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ 2 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่ากลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแต่ละตัว โดยต้องระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

1) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมาเป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัล ค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนครูที่ผ่านการอบรมการวิจัย จำนวนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศ ดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมาก็ได้เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถบอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนักเกินความสามารถของตนเองหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย

แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไป ไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ไม่เกิดความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด ความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย
2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.5 ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

“ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงมติเห็นพ้องต้องกันในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวน โดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

- 1) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานการศึกษาในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา
- 2) ความเหมาะสมของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการ ท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
- 3) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้สามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่า เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบลงชั้นทามติต่อร่าง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จที่กำหนดขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม เหมาะสม สอดคล้อง และสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอเพิ่มเติม ในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นลงชั้นทามติร่วมกันให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้ มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไป ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าหมายได้จริง

2. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวาง เป้าหมาย ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบ พิจารณาและรับทราบ โดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นร่วมกันและสร้างความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในฐานะการเป็น สมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา

3. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตรงจุดใดบ้าง

2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ “ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับทราบ โดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุ ตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและ จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จ สู่สาธารณชน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ติดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เว็บไซต์ สื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากการสื่อสารโดยตรงของสถานศึกษา แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล จึงควรใช้วิธีการชี้แจงผ่านการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาในแต่ละปี และชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองว่าบุตรหลานตนเองได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ
2. สถานศึกษาบางแห่งที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาอาจใช้เทคนิคสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม เช่น มีการแจกรางวัลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน อาทิ ข้าวสาร เงิน สาธารณูปโภค เป็นต้น เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมมากขึ้น
3. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นเด่นชัดตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
4. สถานศึกษาอาจมีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการ

ประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพ ความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสารกระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้อง

สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุมงานโครงการของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ชุมชน ภาครีหรือข่ายและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียนในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบายการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษาด้วยการทำ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษาส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตนซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนการดำเนินงาน แผนกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษากำหนดเป้าหมายทิศทางการจัดการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องการไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมีลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิ สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย 4.0 (หลักการเขียน : **สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

2) กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคตและมักระบุผลผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (หลักการเขียน : **สถานศึกษามีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์**)

3) กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผลความสำเร็จต่อไป (หลักการเขียน : **ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

ตารางที่ 10 ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์

วิสัยทัศน์		
ประชาชนในเขตบริการ ได้รับโอกาสทางการศึกษา เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21		
มาตรฐานการศึกษา	คำสำคัญของวิสัยทัศน์	พันธกิจของสถานศึกษา
1. ด้านคุณภาพผู้เรียน 2. คุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3. ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ	1. เปิดโอกาสทางการศึกษา 2. เรียนรู้ตลอดชีวิต 3. สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย 4. ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 5. มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21	1. จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้อื่นในรูปแบบต่างๆ 3. ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง 4. พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม การวัดและประเมินผล ในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน 5. พัฒนาคณาจารย์และระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อบูรณาการศึกษาศึกษาและการเรียนรู้ที่คุณภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล
		
เป้าประสงค์ (Goal)		
1. ประชาชนผู้ด้อย พลาด และขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งประชาชนทั่วไปได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง เป็นไปตามสภาพ ปัญหา และความต้องการของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย 2. ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม 3. ประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถคิดวิเคราะห์ และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์		

4. ประชาชนได้รับการสร้างและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
5. ชุมชนและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ร่วมจัด ส่งเสริม และสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน
6. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้และเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ให้กับประชาชน
7. หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาสื่อและการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ตอบสนองกับการเปลี่ยนแปลงบริบทด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งตามความต้องการของประชาชนและชุมชนในรูปแบบที่หลากหลาย
8. หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล
9. บุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการเขียนเป้าประสงค์ (Goal)

กลุ่มเป้าหมาย ที่สถานศึกษา มอบคุณค่าให้	คุณค่าที่มอบให้	การเปลี่ยนแปลงในอนาคต
↓	↓	↓
ผู้เรียน	คุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิต และเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืนทาง ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม	มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสำนึกรักชุมชน สังคม รักความเป็นไทยและเป็นพลเมืองโลกที่ดี อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ห่วงแทนในประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น
สถานศึกษา	บริหารโดยการมีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน	จัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายทุกระดับและทุกช่วงวัย เปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนและภาคีเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียน ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบาย สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) **(หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร)**

1) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษากำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

ตารางที่ 11 ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เป้าประสงค์	
1. ผู้เรียน/ประชาชนได้รับการยกระดับการศึกษา สร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง อันนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงและยั่งยืน ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม	
ประเด็นกลยุทธ์	วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วย การสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมือง	1. ผู้เรียนมีทักษะ สมรรถนะที่เหมาะสมกับความเป็นไทย และความเป็นพลเมืองโลก 2. ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา ห่วงแค้นและรักษ์ท้องถิ่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และสิ่งแวดล้อมของชุมชนของตน 3. พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วม

3) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุในแต่ละตัวชี้วัด

ตารางที่ 12 ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมือง							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
ผู้เรียนคุณธรรม จริยธรรมจิตอาสา ห่วงแค้นและรักษ์ท้องถิ่นวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนของตน	ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสามารถในใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นในระดับดีขึ้นไป	90.25	92.50	94.00	96.00	98.00	100
	ร้อยละของผู้เรียนมีการเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสา หรือค่ายฝึกอบรมอาสา ยุวกาชาด หลักสูตรพื้นฐาน	90.00	92.50	94.00	96.00	98.00	100
	ร้อยละของผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างในระดับดีขึ้นไป	90.00	92.00	94.00	96.00	98.00	100
	ตัวชี้วัดกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน						
							
ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา							
มาตรฐานที่ 1 ด้านคุณภาพผู้เรียน							
ประเด็นย่อย				ตัวชี้วัด			
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สอดคล้องกับสถานศึกษา				ร้อยละเฉลี่ยของจำนวนรายวิชาบังคับของผู้เรียนมีค่าสูงกว่าร้อยละ 50 ขึ้นไป			
2. มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด				ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เรียนผ่านการประเมินคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนดในระดับดีขึ้นไป			
3. มีความสามารถในการสร้างสรรค์งาน ชิงงาน หรือนวัตกรรม				ร้อยละของผู้เรียนไม่น้อยกว่า 80 สามารถจัดทำโครงการ ชิงงาน สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ใหม่ๆ ได้			

4) กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการบรรลุผลสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้องมากำหนดก็ได้

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและความเป็นพลเมือง							
วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมจิตอาสา ห่วงแหนและรักษาท้องถิ่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม ของชุมชนของตน	ร้อยละของผู้เรียนเข้าร่วม กิจกรรมจิตอาสาหรือ ค่ายฝึกอบรมอาสา ยุวกาชาด หลักสูตร พื้นฐาน	90.00	92.50	94.00	96.00	98.00	100
 กลยุทธ์ริเริ่ม							
พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม จิตอาสา ห่วงแหนและรักษาท้องถิ่นวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนของตน ด้วยการจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม จัดกิจกรรมค่ายฝึกอบรมอาสา ยุวกาชาด หลักสูตรพื้นฐาน ให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมพัฒนาตนเอง และส่งเสริมคุณลักษณะของการเป็นผู้ให้ การมีจิตสาธารณะต่อสังคม							

5) กำหนดโครงการและกิจกรรม ในระยะ 3 - 5 ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ 3 - 5 ปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสสนับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ 3 - 5 ปี

การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศไว้มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใดและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้างแล้วระบุไว้ในแต่ละโครงการ วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตารางที่ 13 ตัวอย่างการเขียนโครงการ

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์				
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือผู้รับบริการ				
กลยุทธ์เริ่ม	โครงการ/กิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	
			สถานศึกษา	ชาติ
กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือผู้รับบริการ	โครงการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายคนพิการ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มเป้าหมายเด็กเร่ร่อน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการจัดการศึกษานอกระบบระบบการส่งเสริมการรู้หนังสือ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.3
	โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอบรมการใช้คอมพิวเตอร์	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสอนเสริม 5 วิชาหลัก	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนติวเข้มเต็มเต็มความรู้ (5 วิชาหลัก)	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนค่ายวิทยาศาสตร์	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการอบรมเรียนรู้ประวัติศาสตร์ชาติไทย และบุญคุณบูรพกษัตริย์ไทย	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการค่ายฝึกอบรมลูกเสือวิสามัญกศน. เพื่อพัฒนาทักษะชีวิต	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการค่ายฝึกอบรมอาสาชูกาชาด หลักสูตรพื้นฐาน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

	โครงการประกวด ชิงงาน โครงการงาน นักศึกษา	ฝ่าย วิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.1 มช.2 มช.3
--	---	-----------------	----------------------	-------------------

- หมายเหตุ** มช. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้เรียนรู้
 มช. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม
 มช. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง
 มฐ. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณภาพของผู้เรียนการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 มฐ. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 มฐ. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำ
กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน
ส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกันทำให้★
เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพตรงตาม
วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด มีระบบ
การทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการใช้
งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีการตรวจสอบ
ผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำ

แผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วย
ผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ 3 -5 ปี) ศึกษาและวิเคราะห์
ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ
เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของระยะ 3 - 5 ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์
การพัฒนาประจำปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษาประมาณการรายรับ
จากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ
ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงาน
ของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง
โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี
- 2) วิเคราะห์แนวนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานของสำนักงาน กศน. ประจำปีงบประมาณ เพื่อนำจุดเน้นด้านต่างๆ มากำหนดเป็นกิจกรรม/โครงการ
- 3) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ มีปัญหา ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจเปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 4) จัดทำโครงการจัดลำดับความสำคัญของโครงการพร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ

นอกจากนี้ยังพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ เพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 - 5 มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ขั้นตอนที่ 8 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน
2. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี หรือ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่าย และสามารถกำกับ ติดตาม และ ประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้
3. สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของกิจกรรม โครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ตรวจสอบการดำเนินงานว่าสอดคล้อง ครบถ้วน ตามเป้าหมายมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2

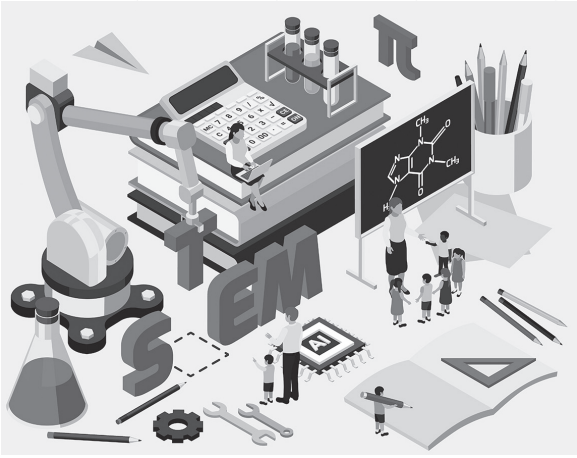
กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ
ขั้นที่ 3

จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.)

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษา ค้นหาและทำความเข้าใจตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาบ้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการค้นหาตัวตนจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาสถานศึกษาที่สอดคล้องตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความเป็นจริง ความต้องการสภาพและบริบทที่ล้อมรอบนั่นเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเองความสำเร็จของการทำ SWOT จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองของตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและควรมาจากสมาชิกทุกคนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งค่าเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้ของสถานศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค (Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาของเราตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็งและโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษโดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่นที่ๆ อื่นไม่สามารถทำตามได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ขาด ปัญหา จุดบกพร่อง สิ่งที่ควรแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบการบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้นหรืออาจเป็นต้นตอของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตหากไม่ได้รับการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผลในเชิงบวกแก่สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัด

การศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อนให้น้อยลงมากที่สุดหรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาสິ่ที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผลในเชิงลบแก่สถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงลบ เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าวข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่านำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

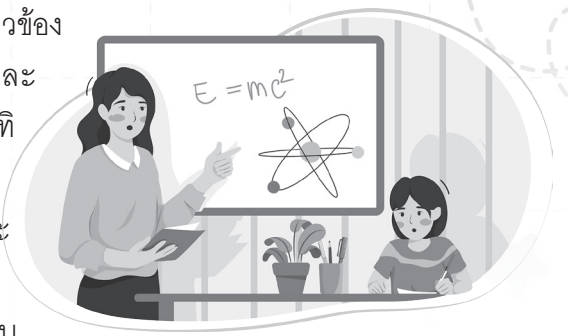
เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตัวแทนผู้ปกครอง และตัวแทนของชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis
2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัยภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรค ของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง
3. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริมการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นที่ไปในทิศทางที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ
4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) ของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง “ตีความมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกัน ศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นต้น เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและ วิเคราะห์เชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด กับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับ คุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษา จะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพ ทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษารายละเอียดของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ตามประกาศ ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เป็น เอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างเช่น ประกาศของกระทรวงศึกษาธิการในเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2561/E/235/T_0004.PDF

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจ ในรายละเอียด คำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาว่ามีข้อกำหนดของคุณลักษณะผลลัพธ์ ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อรับทราบเป้าหมายของการจัดการ การศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 21 ประเด็นพิจารณา ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน

- 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ
- 2) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา
- 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม
- 4) มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา
- 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ

1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน

- 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย
- 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างและหลากหลาย
- 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิตสังคม

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ

- 2.1 มีเป้าหมายวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดชัดเจน
- 2.2 มีระบบบริหารจัดการคุณภาพของสถานศึกษา
- 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้านตามหลักสูตรสถานศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย
- 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ
- 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
- 2.6 จัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริงและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้
- 3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- 3.3 มีการบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
- 3.4 ตรวจสอบและประเมินผู้เรียนอย่างเป็นระบบและนำผลมาพัฒนาผู้เรียน
- 3.5 มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งจะพบว่ามาตรฐานการศึกษาทั้งสองนั้นมีจุดที่สอดคล้องกัน คือ มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและประเด็นพิจารณาทั้ง 10 ประเด็น จะกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเหมือนกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ที่เน้นถึงผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาเป็นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ทั้ง 3 ด้าน ส่วนมาตรฐานด้านกระบวนการบริหารและการจัดการและมาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไม่ได้มีส่วนสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรง แต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานกับมาตรฐานการศึกษาของชาติระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นนโยบายและจุดเน้นของการจัดการศึกษาของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนว่ามีการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาไปในทิศทางใด และต้องศึกษานโยบายการจัดการศึกษาที่เป็นจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการร่วมด้วย เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังต้องใช้ระบบการจัดการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้สถานศึกษาต้องพิจารณาให้ครอบคลุม นอกจากนี้ นำจุดเน้น บริบท ความต้องการ เอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษามาพิจารณาและศึกษาว่ามีประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา และประเด็นนั้นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถนำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษานำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดของวัตถุประสงค์ เป้าหมายและกิจกรรมที่ต้องจัดการศึกษาตาม 8 เป้าหมายหลัก 18 เป้าหมายย่อยของการพัฒนา ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในช่วงการดำเนินงานตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560 - 2569) สถานศึกษาสามารถประเด็นที่แตกต่างและเป็นจุดเด่นของสถานศึกษา มาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

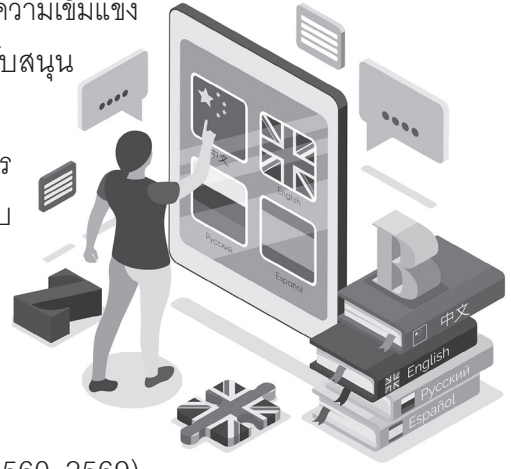

วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2569) มีดังนี้

1) เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีโดยได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างสมดุล ในด้าน พุทธิศึกษา จริยศึกษา หัตถศึกษา และพลศึกษา ด้วยกระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มีความรักและหวงแหน ทรัพยากรธรรมชาติภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและประเทศชาติ

2) เพื่อขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชนทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ ครอบครัวและชุมชนเกิดการพัฒนา ช่วยเหลือสนับสนุน การพัฒนาเด็กและเยาวชนและโรงเรียนไปพร้อมๆ กัน

3) เพื่อผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาเป็นศูนย์บริการ ความรู้ สามารถถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีการพัฒนากับ ผู้ปกครอง ชุมชน และสถานศึกษาหรือองค์กรอื่นๆ ทั้งจากภายใน ประเทศและจากต่างประเทศ เพื่อนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับ บริบทของแต่ละที่ สร้างความร่วมมือและเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่าง ประเทศ

เป้าหมายหลัก ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560–2569)

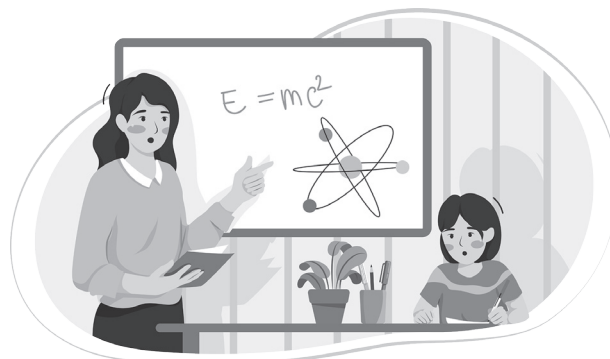
ประกอบด้วย 8 เป้าหมายหลัก 18 เป้าหมายย่อย ของการพัฒนา ดังนี้

เป้าหมายหลักที่ 1 เสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา

ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย มุ่งเน้นพัฒนาปรับปรุงการบริการอนามัยแม่และเด็กในพื้นที่เฉพาะที่ยังมี อัตราการตายของทารกและทารกแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า 2500 กรัมสูงอยู่ ให้มีการดูแลเด็กปฐมวัยทุกช่วงอายุ ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่สมวัย โดยแบ่งความรับผิดชอบ ของแต่ละหน่วยงานในพื้นที่เพื่อให้มีการเชื่อมต่อของแต่ละช่วงอายุ ระหว่างบ้าน ศูนย์เด็กเล็ก ชั้นอนุบาล จนถึง ชั้นประถมศึกษาและยังส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนในโรงเรียนมีสุขภาพที่ดี มีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งปัจจุบันเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ

เป้าหมายย่อย

- 1.1 หญิงตั้งครรภ์ มารดาหลังคลอด และทารกได้รับการที่มีคุณภาพ
- 1.2 เด็กทุกช่วงอายุได้รับการส่งเสริมด้านโภชนาการและมีพัฒนาการตามวัย
- 1.3 เด็กและเยาวชนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น และมีพฤติกรรมสุขภาพ ที่เหมาะสม

เป้าหมายหลักที่ 2 เพิ่มโอกาสทางการศึกษา

ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย มุ่งเน้นการทำงานเชิงรุก สำรวจและจัดตั้งสถานศึกษาในพื้นที่ที่ขาดโอกาส จัดกลุ่มโรงเรียน (Cluster) เพื่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน พัฒนาขีดความสามารถของครูและโรงเรียนให้จัดการศึกษาในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ในส่วนของนักเรียนในพระราชานุเคราะห์นอกจากการเสริมทางวิชาการแล้วยังเน้นปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้เข้าสู่การศึกษาประเภทอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้นตามความต้องการของประเทศ

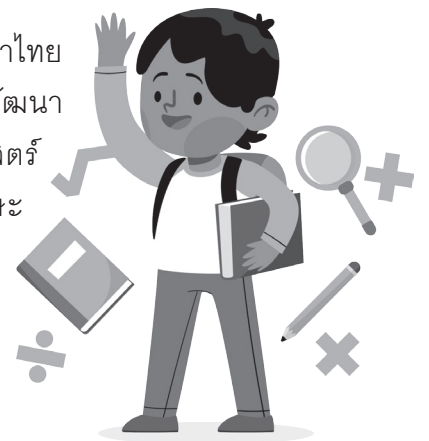

เป้าหมายย่อย

- 2.1 เด็กที่ขาดโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการพัฒนาเพิ่มขึ้น
- 2.2 เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ได้รับบริการทางการศึกษาที่เหมาะสม
- 2.3 นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ

เป้าหมายหลักที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม

ประกอบด้วย 4 เป้าหมาย มุ่งเน้นการแก้ปัญหาวิกฤตเรื่องภาษาไทย พัฒนาครูผู้สอนให้สามารถใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาศักยภาพพื้นฐานของเด็กนักเรียนด้านภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ รวมทั้งทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 อื่นๆ ควบคู่กับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การเตรียมความพร้อมสำหรับประชาคมอาเซียน และสนับสนุนผลักดันให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายย่อย

- 3.1 เด็กและเยาวชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สูงขึ้น
- 3.2 เด็กและเยาวชนมีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 3.3 เด็กและเยาวชนได้รับการเตรียมความพร้อมสำหรับประชาคมอาเซียน
- 3.4 ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

เป้าหมายหลักที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการงานอาชีพ

ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย ที่มุ่งเน้นจัดกระบวนการเรียนรู้อาชีพการเกษตรอย่างครบวงจรและเป็นระบบ ตั้งแต่การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จนถึงการนำผลผลิตไปใช้ประโยชน์ และการจัดทำบัญชีพัฒนาหลักสูตรงานอาชีพที่จำเป็นสำหรับชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย พัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสหกรณ์เพื่อให้การปลูกฝังลักษณะนิสัยและคุณธรรม จริยธรรมด้วยหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์สัมฤทธิ์ผล

เป้าหมายย่อย

- 4.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางการเกษตรยั่งยืนในการผลิตอาหารเพื่อการบริโภค
- 4.2 เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางด้านอาชีพที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างน้อย 1 อาชีพ
- 4.3 เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์

เป้าหมายหลักที่ 5 ปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประกอบด้วย 1 เป้าหมาย ที่มุ่งเน้นจัดกระบวนการเรียนรู้ที่让孩子ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เห็นความงดงาม เกิดเป็นความปิติที่จะศึกษา เป็นความรัก ความผูกพัน ห่วงแหนในทรัพยากรของตน ร่วมในกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนโดยใช้ธรรมชาติเป็นอุปกรณ์การสอน

เป้าหมายย่อย

- 5.1 เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเอง

เป้าหมายหลักที่ 6 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย

ประกอบด้วย 1 เป้าหมายที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและภูมิปัญญา ร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมของท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย โดยทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง ส่งเสริมการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องทั้งการพูดและการเขียน

เป้าหมายย่อย

- 6.1 เด็กและเยาวชนมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่าในมรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา

เป้าหมายหลักที่ 7 ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน +

ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย มุ่งเน้นให้ชุมชนได้รับการพัฒนาโดยการขยายงานพัฒนาจากโรงเรียนเข้าไปในชุมชนผ่านทางเด็กนักเรียน ทั้งกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมสุขภาพและการพัฒนาสภาพแวดล้อมของบ้านและชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ การนำความรู้และทักษะทางวิชาชีพ การทำบัญชีการสหกรณ์มาใช้ในครอบครัวและชุมชน

เป้าหมายย่อย

- 7.1 การนำกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในโรงเรียนมาสู่การผลิตอาหารในระดับครัวเรือน
- 7.2 เด็กและเยาวชนและสมาชิกในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพและร่วมกันพัฒนาสภาพแวดล้อมของบ้านและชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ
- 7.3 เด็กและเยาวชนสามารถนำความรู้และทักษะในการเรียนรู้วิชาชีพที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การบัญชีมาใช้ในครอบครัว

เป้าหมายหลักที่ 8 พัฒนาสถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้

ประกอบด้วย 3 เป้าหมาย ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนสามารถพัฒนากิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นนิทรรศการที่มีชีวิต เป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชน ครู นักเรียน หรือผู้สนใจมาศึกษาทดลอง ครูและเด็กนักเรียนสามารถถ่ายทอดความรู้โดยการเป็นวิทยากร มีการจัดการความรู้และเผยแพร่ต่อไป

เป้าหมายย่อย

- 8.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นนิทรรศการที่มีชีวิตเป็นตัวอย่างให้แก่ประชาชน ครู นักเรียน หรือผู้สนใจมาศึกษาทดลอง
- 8.2 มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างกว้างขวางทั้งในระดับภาค ประเทศ และนานาชาติ

ตารางที่ 14 ความสัมพันธ์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการศึกษาของชาติ

แผน กพด.	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาชาติ
เป้าหมายหลักที่ 1 เสริมสร้างสุขภาพของเด็กตั้งแต่ในครรภ์มารดา		
1.1 หญิงตั้งครรภ์ มารดาหลังคลอด และทารกได้รับบริการที่มีคุณภาพ	สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย	-
1.2 เด็กทุกช่วงอายุได้รับการส่งเสริมด้านโภชนาการและมีพัฒนาการตามวัย	สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย	-
1.3 เด็กและเยาวชนมีน้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น และมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม	สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย	-
เป้าหมายหลักที่ 2 เพิ่มโอกาสทางการศึกษา		
2.1 เด็กที่ขาดโอกาสสามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการพัฒนาเพิ่มขึ้น	สอดคล้องกับนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา	-
2.2 เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย สติปัญญาและอารมณ์ได้รับการทางการศึกษาที่เหมาะสม	สอดคล้องกับนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา	-
2.3 นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพทางวิชาการและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
เป้าหมายหลักที่ 3 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางวิชาการและทางจริยธรรม		
3.1 เด็กและเยาวชนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สูงขึ้น	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ	ผู้เรียนรู้ : เป็นผู้มีความเพียรใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกดิจิทัลและโลกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competenay) ที่เกิดความรู้

แผน กพด.	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาชาติ
		<p>ความรู้รอบรู้ด้านต่างๆ มีสุนทรียะ รักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมา อาชีพบนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพ ชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม</p>
	<p>5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามหลักสูตรสถานศึกษา</p>	
<p>3.2 เด็กและเยาวชนมีทักษะด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	<p>มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ ผู้เรียน 4) มีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร</p>	<p>ผู้เรียนรู้ : มีทักษะการเรียนรู้ตลอด ชีวิตเพื่อก้าวทันโลกดิจิทัลและโลก ในอนาคต ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : เป็นผู้มีทักษะทางปัญญา ทักษะ ศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (digital intelligence)</p>
<p>3.3 เด็กและเยาวชนได้รับการเตรียม ความพร้อมสำหรับประชาคม อาเซียน</p>	<p>มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของ ผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการ คิดคำนวณ 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและ ความเป็นไทย 3) การยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันบน ความแตกต่างและ หลากหลาย</p>	<p>พลเมืองที่เข้มแข็ง : เป็นผู้มีความ รู้ รักรักษาถิ่น ภูมิใจรู้ถูก มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทย และพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบน หลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียม เสมอภาค เพื่อการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และอยู่ร่วมกัน ในสังคมไทยและประชาคมโลก อย่างสันติ</p>
<p>3.4 ครูมีการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง</p>	<p>มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการ 2.4 พัฒนาครูและบุคลากรให้มี ความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ</p>	<p>-</p>

แผน กพด. +	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาชาติ
เป้าหมายหลักที่ 4 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนทางการทำงานอาชีพ		
4.1 เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางการเกษตรที่ยั่งยืนในการผลิตอาหารเพื่อการบริโภค	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 3) มีความสามารถในการสร้างนวัตกรรม 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้ : มีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้อย่างรอบรู้ด้านต่างๆ มีสุนทรียะรักษ์และประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิตเพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียงความมั่นคงในชีวิตและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม
4.2 เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางด้านอาชีพที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างน้อย 1 อาชีพ	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
4.3 เด็กและเยาวชนได้รับการพัฒนาศักยภาพตามหลักการและอุดมการณ์สหกรณ์	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 1) มีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสารและการคิดคำนวณ 5) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษา 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยมที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด ผู้เรียนรู้	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
เป้าหมายหลักที่ 5 ปลูกฝังจิตสำนึกและพัฒนาศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
5.1 เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเอง	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม

แผน กพด.	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาชาติ
	1) การมีคุณลักษณะและค่านิยม ที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย	
เป้าหมายหลักที่ 6 เสริมสร้างศักยภาพของเด็กและเยาวชนในการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย		
6.1 เด็กและเยาวชนมีความภาค ภูมิใจ เห็นคุณค่าในมรดกทาง วัฒนธรรมและภูมิปัญญา	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและ ความเป็นไทย	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
เป้าหมายหลักที่ 7 ขยายการพัฒนาจากโรงเรียนสู่ชุมชน		
7.1 การนำกิจกรรมการผลิต ทางการเกษตรในโรงเรียน มาสู่การผลิตอาหารในระดับ ครัวเรือน	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและ ความเป็นไทย มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการ เรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3.1 จัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ คิดและปฏิบัติจริงและสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้ 3.2 ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อ การเรียนรู้	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
7.2 เด็กและเยาวชนและสมาชิก ในครอบครัวมีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมสุขภาพและร่วมกัน พัฒนาสภาพแวดล้อมของบ้าน และชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน 1) การมีคุณลักษณะและค่านิยม ที่ดีตามที่สถานศึกษากำหนด 4) สุขภาวะทางร่างกายและจิต สังคม	ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม

แผน กพด. +	มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	มาตรฐานการศึกษาชาติ
7.3 เด็กและเยาวชนสามารถนำ ความรู้และทักษะในการเรียนรู้ วิชาชีพที่จำเป็นสำหรับ การดำรงชีวิต การบัญชีมาใช้ ในครอบครัว	มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน 1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน 6) มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและ เจตคติที่ดีต่องานอาชีพ 1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้เรียน 2) ความภูมิใจในท้องถิ่นและ ความเป็นไทย	ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเป็นพลเมือง ที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม และจริยธรรม
เป้าหมายหลักที่ 8 พัฒนาศถานศึกษาเป็นศูนย์บริการความรู้		
8.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมการพัฒนา เด็กและเยาวชนให้เป็น นิทรรศการที่มีชีวิตเป็นตัวอย่าง ให้แก่ประชาชน ครู นักเรียน หรือผู้สนใจมาศึกษาทดลอง	มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการ 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการ ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทาง กายภาพและสังคมที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้อย่าง มีคุณภาพ	ส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ เกิดการพัฒนาคูณลักษณะของ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ
8.2 มีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการพัฒนาเด็กและเยาวชน อย่างกว้างขวางทั้งในระดับภาค ประเทศ และนานาชาติ	มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหาร และการจัดการ 2.3 ดำเนินงานพัฒนาวิชาการที่เน้น คุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมาย 2.5 จัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสังคมที่เอื้อต่อการจัด การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ	ส่งเสริมสนับสนุนการจัด การศึกษาของสถานศึกษา เพื่อให้ เกิดการพัฒนาคูณลักษณะของ ผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษา ของชาติ

จากตารางข้างต้นที่แสดงความสัมพันธ์ของเป้าหมายตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีกับมาตรฐานการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่แสดงถึงความสอดคล้องกันของเป้าหมายแผนงานฯ กับเป้าหมายการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคูณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน

เป็นสิ่งสำคัญตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศไว้ นอกจากนี้ เป้าหมายตามแผนฯ มุ่งเน้นพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ รักษาถิ่นฐานชุมชน อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งก็สัมพันธ์กับผลลัพธ์มาตรฐานการศึกษาของชาติทั้งการเป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม พลเมืองที่เข้มแข็ง และค่านิยมร่วมและคุณธรรมนั่นเอง

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้ว สรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูทุกคน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกคน ควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 เพื่อที่รับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด

2. สถานศึกษา ผู้บริหาร ครูทุกคน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร เป้าหมายของการพัฒนาทั้งเป้าหมายหลัก เป้าหมายย่อย ตลอดจนสาระสำคัญของแผนให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนในทุกระดับ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและตรงกัน สามารถร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถนำมากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องการเน้นเป็นจุดเด่นเฉพาะของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนได้อีกด้วย

3. หน่วยงานต้นสังกัด อาทิ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ต้องเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และมาตรฐานการศึกษาของชาติแก่บุคลากรของสถานศึกษา ภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาพร้อมทั้งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้นสังกัด มีนโยบายการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องอธิบายและสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้สังกัด ทุกแห่ง รวมทั้งต้องสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้ถูกต้องอีกด้วย

4. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนด และแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาและชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงวิเคราะห์และแสดงความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อันเป็นนโยบายและ

เป้าหมายหลักส่วนหนึ่งของการจัดการของสถานศึกษา มีการติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัวในการนำมาตราฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุปเป้าหมายที่ต้องการ

สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานการศึกษา

ของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จ

ที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอย่างโรงเรียน

ตำรวจตระเวนชายแดนอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็น

ความโดดเด่นเฉพาะทางได้ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมาก และสามารถปรับเปลี่ยนได้ตาม

ความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด ได้มีการอธิบาย

ที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษา

ของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนด

เป็นมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้หรือกำหนดประเด็นย่อยในมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด โดยมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมหรือประเด็นย่อยเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1.1 บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา จากการทำ SWOT Analysis

1.2 วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

1.3 ความต้องการของท้องถิ่น สังคมและชุมชน

1.4 นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

1.5 แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ปัจจุบันใช้ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2569))

- 1.6 นโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและจุดหมายของแผนพัฒนาการศึกษาชาติ
- 1.7 มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามช่วงชั้นต่างๆ
- 1.8 มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ เป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบท ความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 3 ด้าน คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการบริหารและการจัดการและคุณภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 นำมาตรฐานการศึกษาชาติมาร่วมพิจารณาด้วยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย 4.0

ขั้นตอนที่ 5 นำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ปัจจุบันใช้ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560–2569) และโครงการกิจกรรมที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องดำเนินการตามเป้าหมายของการพัฒนามาร่วมกำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมด้วย เพราะเป็นสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษ จึงควรเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทาง ส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนมีคุณลักษณะเฉพาะพิเศษกว่าสถานศึกษาอื่น และการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนยังมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ดำเนินวิถีชีวิตที่ยึดตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สืบสานวัฒนธรรม จริยธรรมที่ดีงาม และเป็นแหล่งเรียนรู้ ถ่ายทอดความรู้ เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนแก่ชุมชนอีกด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่มีจุดเน้นเฉพาะเหล่านี้สามารถนำมาร่วมกำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมได้

ขั้นตอนที่ 6 การนำจุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมขึ้นมาเพิ่มเป็นมาตรฐาน ต้องพัฒนาได้จริงเหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับการรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีการจัดการศึกษาที่เน้นการสื่อสารหลายภาษาและบูรณาการภาษาท้องถิ่น เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาพม่า ภาษามลายู ภาษาม้ง ภาษากะเหรี่ยง เป็นต้น มีหลักสูตรส่งเสริม

สมรรถนะเชิงอาชีพหรือเชิงอาชีพวะ มีหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เด่นชัด มีการเน้นหรือบูรณาการหลักสูตรเชิงอาชีพเพียงที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหรือพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติไทย มีการจัดการเรียนการสอนที่โดดเด่น เช่น แบบชุมชนเป็นฐาน แบบโครงการเป็นฐาน การเรียนเชิงรุก (Active Learning) เป็นต้น

2) ผลงานที่ผ่านมาอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหรือเป็นศูนย์พัฒนาวิชาชีพที่ตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลงานวิชาการของนักเรียนและครูโดดเด่นมีความแตกต่างจากที่อื่น มีนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาอาชีพและการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

3) นักเรียนมีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณที่ดีงามและอ่อนน้อม ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ ภาษา หัตถกรรม ศิลปะ ดนตรี หรือความสามารถทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ด้านการวิศวกรรม อาทิ ช่างกล ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม เป็นต้น ด้านเกษตรกรรม ด้านการประมง หรือมีคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์

4) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย 4.0 อาทิ นักเรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการในอาชีพการเกษตรอย่างครบวงจรและเป็นระบบ ทักษะการออกแบบผลิตภัณฑ์ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการบริหารการเงินและการบัญชี ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต ทักษะนวัตกรรมและสร้างสรรค์ ทักษะการอยู่ร่วมกันภายใต้วัฒนธรรมที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจจะทำหนดมาตรฐานหรือกำหนดประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเบื้องต้นนั้นควรกำหนดตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่ยึดถือเป็นแนวทาง ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษา ทุกแห่งต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดปฏิบัติ

2. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเพิ่มเติม จากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้

3. สถานศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสามารถนำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีสาระสำคัญของแผนฯ และนโยบายจุดเน้นที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษา มากำหนดเป็นมาตรฐานสถานศึกษาเพิ่มเติมเป็นประเด็นย่อยได้ด้วย ซึ่งจะต้องเป็นประเด็นที่มีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง

4. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวมเป็นรายข้อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทางใด

5. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตลอดจนศิษย์เก่า ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษา ให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกัน และมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานแต่ละด้าน ซึ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารและการจัดการและด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ที่ต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูล เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษา ร่วมกำหนด เป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และประเมินบริบทความสามารถของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่า มีความเป็นไปได้ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ทำตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีลักษณะของเป้าหมายที่ดีที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่ควรระบุให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ

2) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้

3) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนดโครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน

4) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้ แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ

5) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ 1 ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกินกว่า 1 ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาก็จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาซึ่งเป็นวิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ทำตามและเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมาแล้ว เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทายการดำเนินงานในปัจจุบันให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง 3 ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จ จากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมายที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทาง
ที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบประกอบด้วย
(Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้
3 วิธี ดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับ
ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธี
ที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา มา เพื่อดูแนวโน้ม
ความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ 2 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน
เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่า
กลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบท
ของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแต่ละตัว โดยต้อง
ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

1) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมา
เป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัล ค่าเฉลี่ยผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนครูที่ผ่านการอบรม จำนวนกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศ ดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น
ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมา
ก็ได้เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถ
บอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์
ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนัก
เกินความสามารถของตนเองหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย

แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ไม่เกิด
ความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด มีความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย
2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำจนเกินไป
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.5 ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

“ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติบรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐาน

การศึกษาของชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงชั้นทามติเห็นพ้องต้องกันในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ที่กำหนดขึ้น ให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวน โดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

- 1) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดกับตัวผู้เรียนรอบด้าน กระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูและกระบวนการบริหารจัดการศึกษา
- 2) ความเหมาะสมของมาตรฐานแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการ ท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง
- 3) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ได้ตั้งไว้ว่าสามารถนำสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อให้เห็นชอบลงมติต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณา ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จ จากนั้นลงมติร่วมกันให้เห็นชอบ ในการประกาศใช้มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไป ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง
2. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางเป้าหมาย ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบ พิจารณา และรับทราบโดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นร่วมกันและสร้างความรู้สึกที่รับผิดชอบร่วมกัน ในฐานะการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา
3. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา และเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ ตรงจุดใดบ้าง

2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

“ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับทราบ โดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จสู่สาธารณชนผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ตัดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เว็บไซต์ของสถานศึกษา จุลสาร วารสาร แผ่นพับ เสียงตามสาย หนังสือเวียน สื่อสังคมออนไลน์ของสถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติตรงจุดใดบ้าง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่เข้าถึงสารสนเทศจากการสื่อสารโดยตรงของสถานศึกษา แต่ยังไม่สามารถเข้าถึงสื่อดิจิทัล จึงควรใช้วิธีการชี้แจงผ่านการประชุมผู้ปกครองประจำภาคเรียนหรือประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ในแต่ละปีและชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจกับผู้ปกครองว่าบุตรหลานตนเองได้รับการจัดการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ

2. สถานศึกษาบางแห่งที่ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม สถานศึกษาอาจใช้เทคนิคสร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมประชุม เช่น มีการแจกของรางวัลแก่ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคน อาทิ ข้าวสาร เงิน สาธารณูปโภค เป็นต้น เพราะจะทำให้ผู้ปกครองสนใจเข้าร่วมมากขึ้น

3. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นชัดเจนตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ

4. สถานศึกษาอาจมีการจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการ ประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และ จัดทำให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน และท้องถิ่นของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและ แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสาร กระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

ของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อน คุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย ของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุ เป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุม งาน/โครงการของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผน การพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมและนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะใช้เป็นฐานข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพผู้เรียน ในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบายการจัดการศึกษา ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพภายในด้านจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอก ด้านโอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษาด้วยการทำ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษาส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตนซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนการดำเนินงาน แผนกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษากำหนดเป้าหมายทิศทางทางการจัดการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องการไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมีลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิ สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 หรือ ยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย 4.0 (**หลักการเขียน : สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

2) กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคตและมีกระบวนการผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (**หลักการเขียน : สถานศึกษามีหน้าที่ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์**)

3) กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผลความสำเร็จต่อไป (**หลักการเขียน : ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร**)

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบาย สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ตัวชี้วัดค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) (**หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร**)

1) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษากำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์ แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

3) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุในแต่ละตัวชี้วัด

4) กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทาง การบรรลุผลสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้อง มากำหนดก็ได้

5) กำหนดโครงการและกิจกรรมในระยะ 3-5 ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงาน โครงการและกิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ 3 - 5 ปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสสนับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ เพื่อตอบสนอง วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ 3 - 5 ปี

การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศไว้ และแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียน ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้าง และมีความสอดคล้องสนองต่อเป้าหมายหลักใดตามแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.) จากนั้นแล้ว ระบุไว้ในแต่ละโครงการ วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการจัดการ ศึกษาของสถานศึกษา

ตัวอย่างการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการ/กิจกรรมกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐาน การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (กพด.)

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามสำนักทดสอบ ทางการศึกษาได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่ เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

<https://bet.obec.go.th/New2020/>

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกันทำให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนด มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ 3 -5 ปี) ศึกษาและวิเคราะห์ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 -5 ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของระยะ 3 - 5 ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาประจำปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของโรงเรียน ประมาณการรายรับจากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงานของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง (กลุ่มวิชาการ กลุ่มบริหารทั่วไป กลุ่มบริหารงบประมาณ กลุ่มบริหารบุคคล) โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการดังนี้

- 1) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี
- 2) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ มีปัญหา ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจจะเปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่จะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 3) จัดทำโครงการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมกับจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านกระบวนการบริหารและจัดการ ด้านกระบวนการจัดประสบการณ์/จัดการเรียนการสอน

นอกจากนี้ยังพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปีซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบกำกับติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 - 5 มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ซึ่งมีเค้าโครงแผนปฏิบัติการ ซึ่งมีรูปแบบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีตามสำนักทดสอบทางการศึกษาได้กำหนดแนวทางการเขียนแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาไว้ในเอกสารเผยแพร่เรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

<https://bet.obec.go.th/New2020/>

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ขั้นตอนที่ 8 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน

2. สำหรับสถานศึกษาที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนมาจากหน่วยงานอื่นที่นอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด และมีข้อตกลงที่จะต้องดำเนินโครงการ /กิจกรรม ตามเงื่อนไขของหน่วยงานนั้นๆ สามารถจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และจัดทำปฏิบัติการของสถานศึกษาโดยบูรณาการโครงการ/กิจกรรมที่เพิ่มเติมตามข้อตกลงไว้ในแผนพัฒนาปฏิบัติการประจำปีได้เลย

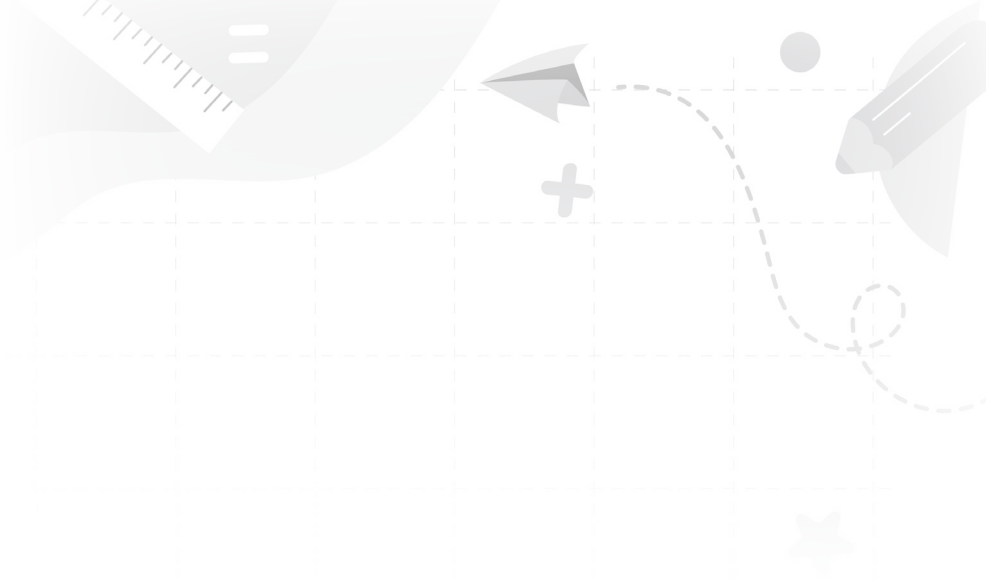
3. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี หรือ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่ายและสามารถกำกับ ติดตาม และประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้

4. สถานศึกษาควรสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริในการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร วัตถุประสงค์ของการพัฒนา ตลอดจนสาระสำคัญของแผนให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนในทุกระดับ เพื่อให้มีความเข้าใจที่ชัดเจนและตรงกัน สามารถร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน

5. จัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาเป็นรายปีให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่แท้จริงของสถานศึกษา โดยนำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ฉบับที่ 5 มากำกับทิศทางการพัฒนา และให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาด้วย แผนปฏิบัติการของสถานศึกษาจะได้นำไปใช้ในการประสานและการจัดทำแผนสนับสนุนของภาคส่วนต่างๆ เพื่อให้สนับสนุนได้ตรงความต้องการของสถานศึกษา ขจัดความซ้ำซ้อน เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

6. ปรับปรุงและพัฒนาระบบติดตามและประเมินผล พัฒนาตัวชี้วัดและเครื่องมือวัดที่เหมาะสม พัฒนาระบบสารสนเทศโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารสำหรับนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่สามารถติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีและเผยแพร่ผลการประเมินให้กับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 2

กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และ
ขั้นที่ 3

จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
การอาชีวศึกษา

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

ขั้นที่ 2 กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษา คือ ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษาให้ขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจะเริ่มจากผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

เพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษา ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและประกาศใช้ให้ทราบโดยทั่วกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของสถานศึกษา

“ค้นหาตัวตน รู้จักตนเอง”

สถานศึกษาค้นหาตัวตนและบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ตามหลักการของมาตรฐานการศึกษาของชาติ สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมตามอัตลักษณ์ สอดคล้องตามบริบท และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน สังคม และสถานประกอบการ ดังนั้น สถานศึกษาต้องศึกษา ค้นหาและทำความรู้จักตัวตนของตนเองให้กระจ่างเสียก่อน ขั้นตอนนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ทำให้สามารถบอกได้ถึงสภาพปัจจุบันสถานศึกษาอยู่ระดับใด มีปัจจัยใดที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาบ้าง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นเครื่องมือในการค้นหาตัวตนจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ศักยภาพของสถานศึกษาและประเด็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนา

ผลของการทำ SWOT Analysis จะส่งเสริมให้สถานศึกษารู้จักตัวตนของตนเองแล้วจะได้นำไปสู่การวางแผนหรือตัดสินใจ โดยนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องตามบริบทความเป็นจริงของสถานศึกษานั้นๆ และมาตรฐานที่เกิดขึ้นจะสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตรงตามความเป็นจริง ความต้องการ สภาพและบริบทที่แวดล้อม

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันประชุมระดมสมองในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาตนเอง ความสำเร็จของการทำ SWOT จะต้องมาจากการมีส่วนร่วมของทุกคนทุกฝ่ายในสถานศึกษาที่ได้มาวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ หรือแสดงความคิดเห็นตามมุมมองของตนเอง ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุมทุกงานและความมาจากสมาชิกทุกคนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องกำหนดเป้าหมายของการทำ SWOT Analysis ว่าต้องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาและนำข้อมูลที่ได้เพื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษา การตั้งค่าเป้าหมายและการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา จากนั้นร่วมกันวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในว่าปัจจัยใดเป็น “จุดแข็งและจุดอ่อน (Strength-Weakness)” ที่สามารถควบคุมได้ของสถานศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก ตรวจสอบและประเมินว่าปัจจัยใดเป็น “โอกาสและอุปสรรค (Opportunity-Threat)” ที่สถานศึกษาไม่สามารถควบคุมได้ ต้องหลีกเลี่ยงหรืออาจเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา ปัจจัยทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อศักยภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งในทางบวกและทางลบ หรืออาจจะเริ่มจากการใช้การตั้งคำถามว่า “ปัจจุบันสถานศึกษาของเราตกอยู่ในสถานการณ์อย่างไรบ้าง” ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 เริ่มดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดแข็ง (Strength)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมได้ในองค์กร ได้แก่ จุดเด่น ข้อดี ข้อได้เปรียบ ความแตกต่าง ทักษะ โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงบวกที่เป็นข้อดีทำให้เข้มแข็งและโดดเด่น ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดีเป็นพิเศษโดดเด่นกว่าที่อื่นหรือเป็นจุดเด่นที่ๆ อื่นไม่สามารถทำตามได้

ขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “จุดอ่อน (Weakness)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นและควบคุมไม่ได้ภายในองค์กร ได้แก่ จุดด้อย ข้อจำกัด สิ่งที่ขาด ปัญหาจุดบกพร่อง สิ่งที่ต้องแก้ไข โครงสร้างองค์กร ระบบการปฏิบัติงาน บุคลากร กลยุทธ์ รูปแบบ การบริหาร วิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน และปัจจัยอื่นๆ ของสถานศึกษาในเชิงลบที่ทำให้เสียเปรียบ เป็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานและไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องพัฒนาให้ดีขึ้น หรืออาจเป็นต้นตอของปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต หากไม่ได้รับการแก้ไข

ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “โอกาส (Opportunity)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ เป็นผลในเชิงบวกแก่สถานศึกษา ได้แก่ นโยบาย โครงการสนับสนุน แนวโน้ม โอกาส เทคโนโลยี พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม ความต้องการแรงงานมีฝีมือ ตลาดแรงงาน กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานศึกษาในเชิงบวก เป็นการวิเคราะห์โอกาสที่เป็นสิ่งดีๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ และเป็นปัจจัยภายนอกเชิงบวกสำหรับการจัดการศึกษา โดยโอกาสนั้นอาจไม่เกิดขึ้นจริงเสมอไป แต่โอกาสต้องมีความเป็นไปได้ หรือเกิดขึ้นจริงมาแล้ว ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งเสริมจุดแข็งให้โดดเด่นและลดจุดอ่อนให้น้อยลงมากที่สุด หรือกำจัดจุดอ่อนให้หมดสิ้นไป

ขั้นตอนที่ 6 ดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็น “อุปสรรค (Threat)” เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของสถานศึกษา พิจารณาส่งที่เกิดขึ้นภายนอกสถานศึกษาและไม่สามารถควบคุมได้ แต่เป็นผลในเชิงลบแก่สถานศึกษา ได้แก่ ปัญหาภายนอก คู่แข่ง แนวโน้ม นโยบาย อุปสรรค พฤติกรรมของผู้เรียนและผู้ปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม ตลาดแรงงาน กิจกรรมและการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศที่ส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษาในเชิงลบและปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ

สถานศึกษาในเชิงลบ เป็นอุปสรรคที่ส่งผลเชิงลบต่อการจัดการศึกษาแล้วต้องปรับตัวหรือก้าวข้ามผ่านเพื่อความอยู่รอดหรือดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยด้านต่างๆ เพื่อที่จะดูว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด สามารถกำหนดเป็นค่าน้ำหนักคะแนนความสำคัญของปัจจัยต่างๆ หรือเรียงลำดับปัจจัยจากไม่สำคัญไปถึงสำคัญที่สุดของแต่ละปัจจัยก็ได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการค้นหาตัวตนด้วยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนของชุมชน ตัวแทนภาคีเครือข่าย และตัวแทนสถานประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารและครูจะเป็นผู้ที่มีความสำคัญและได้รับประโยชน์อย่างยิ่งจากการทำการวิเคราะห์ SWOT Analysis

2. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ต้องเข้าใจหลักการและวิธีการของ SWOT Analysis อย่างถ่องแท้ สามารถแยกแยะและระบุได้ว่าสิ่งใดเป็นปัจจัย

ภายใน คือ จุดแข็งและจุดอ่อน และปัจจัยภายนอก คือ โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง

3. การค้นหาและรับรู้ตัวตนที่แท้จริงตามบริบทของสถานศึกษา เป็นแนวทางที่ส่งเสริม การพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการตามเป้าหมายและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติที่ต้องการให้สถานศึกษาจัดทำมาตรฐานการศึกษาที่เป็นไปตามบริบทความเป็นจริงที่มีความแตกต่างกันแต่ละที่ ดังนั้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis จึงเป็นวิธีการที่สถานศึกษาควรนำไปปฏิบัติ

4. การวิเคราะห์ SWOT Analysis ควรทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อทบทวนการปฏิบัติงานของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาปีถัดไปหรืออาจจะทำ SWOT Analysis ก่อนที่จะทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) ของสถานศึกษา

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

“ตีความมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดให้แตกฉาน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันศึกษามาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อาทิ มาตรฐานการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สร้างความรู้ความเข้าใจและวิเคราะห์ความเชื่อมโยงมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดกับนโยบายการจัดการศึกษาต่างๆ ว่ามีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ เป้าหมายและมาตรฐานใดที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจะได้ใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและประกันคุณภาพทางการศึกษาของตนเอง

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ศึกษา รายละเอียดของมาตรฐานการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 21 มิถุนายน พ.ศ. 2561 จากเอกสารเผยแพร่ของกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัด ที่เป็นเอกสารสิ่งพิมพ์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในรายละเอียด คำอธิบาย เกณฑ์การพิจารณาของมาตรฐานการอาชีวศึกษา ว่ามีข้อกำหนดของคุณลักษณะผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อรับทราบเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน มีรายละเอียด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์

การจัดการอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษาและมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

1.1 ด้านความรู้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ตามหลักการ ทฤษฎีและแนวปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เรียนหรือทำงาน โดยเน้นความรู้เชิงทฤษฎีและหรือข้อเท็จจริงเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา

1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะวิชาชีพและทักษะชีวิตเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา สามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและมีสุขภาพที่ดี

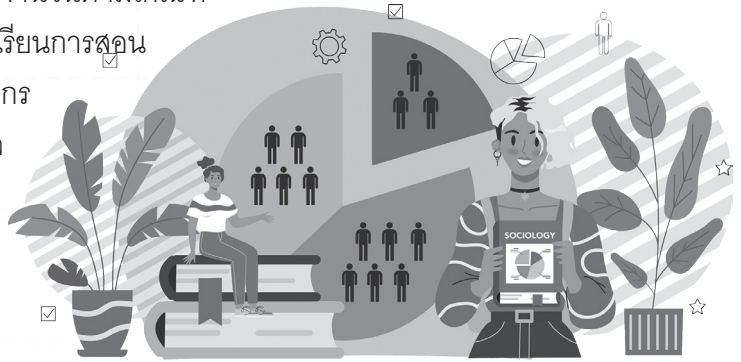
1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดีภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสาธารณะและมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา

สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือ หน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา

สถานศึกษาใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สถานประกอบการ ตลาดแรงงาน มีการปรับปรุงรายวิชาเดิม หรือกำหนดรายวิชาใหม่ หรือกลุ่มวิชาเพิ่มเติมให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

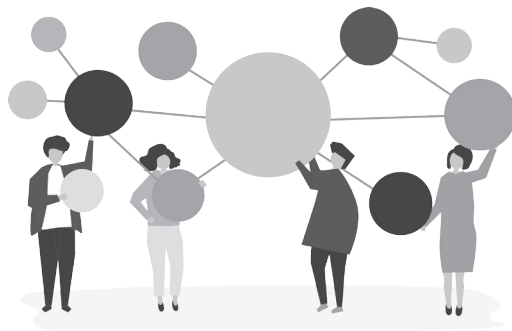
สถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและมีจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เพื่อเป็นผู้พร้อมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทั้งวัยเรียนและวัยทำงาน ตามหลักสูตร มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา ตามระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการประเมินผลการเรียนของแต่ละหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ดูแลให้ครูจัดการเรียนการสอนรายวิชาให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

2.3 ด้านการบริหารจัดการ

สถานศึกษาบริหารจัดการบุคลากร สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ อาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ โรงฝึกงาน ศูนย์วิทยบริการ สื่อ แหล่งเรียนรู้ เทคโนโลยีสารสนเทศ ครุภัณฑ์และงบประมาณของสถานศึกษาที่มีอยู่อย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ

สถานศึกษาประสบความสำเร็จในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษา ตามนโยบายสำคัญที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษามอบหมาย โดยความร่วมมือของผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษาและผู้เรียน รวมทั้งการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษากับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษากับมาตรฐานการศึกษาของชาติ	
มาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษา	มาตรฐานการศึกษาของชาติระดับอาชีวศึกษา
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	
1.1 ด้านความรู้	ผู้เรียนรู้ : ชื่นชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต รู้ทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวในโลกยุคดิจิทัลได้ มีทักษะชีวิต พินิจอุปสรรคได้ มีความรู้ ความรอบรู้ ด้านต่างๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สุขภาวะการศึกษากการทำงาน อาชีพ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตน
1.2 ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิดการวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการ
1.3 ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์	พลเมืองที่เข้มแข็ง : เชื่อมั่นในความเท่าเทียม เป็นธรรมทางสังคม มีจิตอาสา มีความกล้าหาญทางจริยธรรมเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นในการร่วมสร้างสังคมไทยและโลกที่ยั่งยืน มีความซื่อสัตย์ในการทำงานเพื่อส่วนร่วมค่านิยมร่วมและคุณธรรม
มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา	
2.1 ด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา	ไม่ได้สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรงแต่เป็นส่วนสนับสนุนการจัดการศึกษาระดับการอาชีวศึกษาของสถานศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาและตามคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการ และการนํานโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาต่างๆ สุกรปฏิบัติ
2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา	
2.3 ด้านการบริหารจัดการ	
2.4 ด้านการนํานโยบายสู่การปฏิบัติ	
มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	
3.1 ด้านความร่วมมือในการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	ไม่ได้สัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติโดยตรงแต่เป็นส่วนสนับสนุนด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมและเกิดการเรียนรู้ร่วมกันในทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะมาตรฐานการศึกษาของชาติ ประกอบด้วย การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม การบริการและสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้
3.2 ด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์งานวิจัย	ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม : สามารถแก้ปัญหา สื่อสารเชิงบวก ทักษะข้ามวัฒนธรรม ทักษะการสะท้อนคิด การวิพากษ์เพื่อสร้างนวัตกรรมและสามารถเป็นผู้ประกอบการได้

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษานำนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นนโยบายและจุดเน้น การดำเนินงานสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งจะมีการกำหนดแนวทางออกมาทุกปีและแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 รวมทั้งนโยบายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับกระทรวงและจังหวัด จุดเน้น บริบท ความต้องการของประชาชน ภาคีเครือข่าย สถานประกอบการที่เป็นเป้าหมายของสถานศึกษา เอกอัครราชทูตและอัครราชทูตของสถานศึกษา มาพิจารณาและศึกษาว่ามีประเด็นใดบ้างที่สามารถนำมาใช้ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดการศึกษา หากพบประเด็นที่แตกต่างสามารถนำมาพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานเพิ่มเติมของสถานศึกษาได้

ขั้นตอนที่ 6 สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาระดับต่างๆ แล้ว สรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร คณะครูทุกคน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกคนควรร่วมกันศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างการรับรู้ร่วมกันเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 เพื่อที่รับรู้เป้าหมาย ข้อกำหนดของการจัดการศึกษาและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องของหน่วยงานต้นสังกัด
2. หน่วยงานต้นสังกัด ต้องเข้ามามีบทบาทในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 แก่บุคลากรของสถานศึกษาภายใต้สังกัด โดยอธิบายถึงรายละเอียด ข้อกำหนด คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในกรณีนี้ควรอธิบายอย่างละเอียดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งให้เห็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ถ้าหากหน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายการจัดการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องก็ต้องอธิบายและสร้างการรับรู้แก่สถานศึกษาภายใต้สังกัดทุกแห่ง รวมทั้งต้องสื่อสารให้บุคลากรในสังกัดได้เข้าใจมาตรฐานการศึกษาของสังกัดให้ถูกต้องอีกด้วย
3. ทีมวิจัย นักวิชาการ หน่วยงานการศึกษาอื่นๆ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ต้องชี้ให้เห็นความสำคัญ ข้อกำหนดและแนวทางในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา และชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการอาชีวศึกษา โดยเน้นมาตรฐานการจัดการศึกษาและคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาพร้อมทั้งติดตามให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สถานศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญ เกิดความตื่นตัวในการนำมาตรฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างแท้จริง

2.3 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“สร้างมาตรฐานการศึกษาตามตัวตน”

สถานศึกษา ผู้บริหาร คณะผู้บริหาร คณะครู บุคลากรสนับสนุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาและสรุปเป้าหมายที่ต้องการ

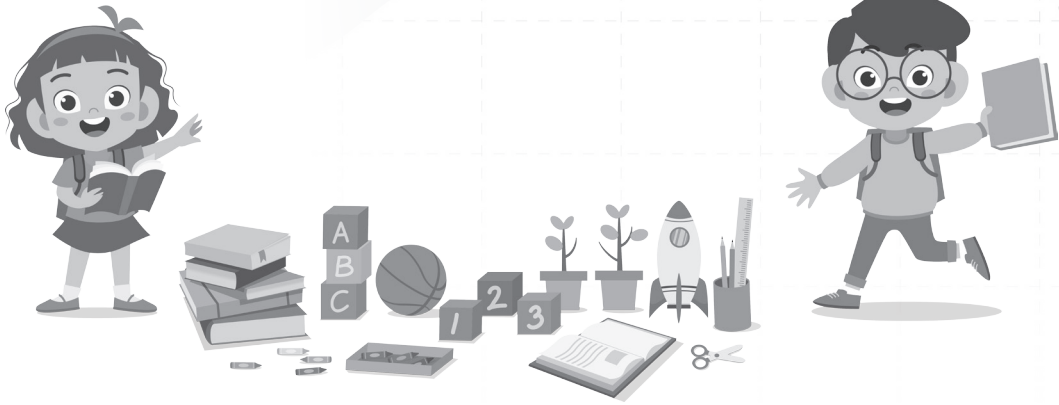
สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาที่ครอบคลุมคุณภาพสำคัญ 3 ด้าน คือ คุณภาพของคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ คุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาและคุณภาพ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ควรสะท้อนถึงเป้าหมายหรือภาพความสำเร็จที่เด่นชัดเป็นรูปธรรม สถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์พิเศษอาจกำหนดมาตรฐานเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความโดดเด่นเฉพาะทางได้มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้นอีก

แม้ว่ามาตรฐานการศึกษาจากต้นสังกัด ได้มีการอธิบายที่มาและผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาของชาติมาแล้วก็ตาม สถานศึกษาสามารถพิจารณากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ หรือกำหนดประเด็นย่อยในมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัด โดยมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมหรือประเด็นย่อยเหล่านั้น เป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องกำหนดเป็นนโยบายและดำเนินการจัดการศึกษาด้วย

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษา ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา นำข้อมูลสารสนเทศจากหลายส่วนมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ประกอบด้วย

- 1.1 บริบท ความพร้อมและศักยภาพที่เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของสถานศึกษา จากการทำ SWOT Analysis
- 1.2 วิสัยทัศน์ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา
- 1.3 ความต้องการของท้องถิ่น สังคม ชุมชน ภาคีเครือข่ายและสถานประกอบการ
- 1.4 นโยบายของต้นสังกัด เช่น สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา แผนยุทธศาสตร์การศึกษาชาติ เป็นต้น
- 1.5 แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)
- 1.6 มาตรฐานการศึกษาของชาติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับอาชีวศึกษา
- 1.7 มาตรฐานการอาชีวศึกษา

1.8 มาตรฐานการจัดการศึกษาเฉพาะด้าน เช่น มาตรฐานของกรมเจ้าท่าเกี่ยวกับมาตรฐานหลักสูตรของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาการต่อเรือ คนประจำเรือและพาณิชย์นาวี หรือ มาตรฐานการบริหารงานคุณภาพตามมาตรฐานสากล ISO 9001 ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในสาระและประเด็นสำคัญต่างๆ เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษา แล้วสรุปเป็นเป้าหมายที่สถานศึกษาต้องการ เป็นการร่วมกันกำหนดเป้าหมายและภาพความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องการ ซึ่งต้องสะท้อนตัวตนตามบริบทความพร้อม ศักยภาพ อัตลักษณ์และเอกลักษณ์ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของตนว่าจะทำให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านใดบ้าง โดยตั้งต้นจากการนำมาตรฐานการอาชีวศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ การจัดการอาชีวศึกษาและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาเป็นจุดตั้งต้นในการพิจารณา กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละประเด็น แต่ต้องไม่น้อยกว่ามาตรฐานการอาชีวศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 4 นำมาตรฐานการศึกษาของชาติมาร่วมพิจารณาด้วยว่าคุณลักษณะที่พึงประสงค์ใดสามารถเพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อีก โดยพิจารณาจากบริบทของสถานศึกษาว่ามีจุดเน้นของการพัฒนาผู้เรียนในด้านใดหรือมีความต้องการพัฒนาคุณลักษณะใดเป็นพิเศษของความเป็นคนไทย 4.0

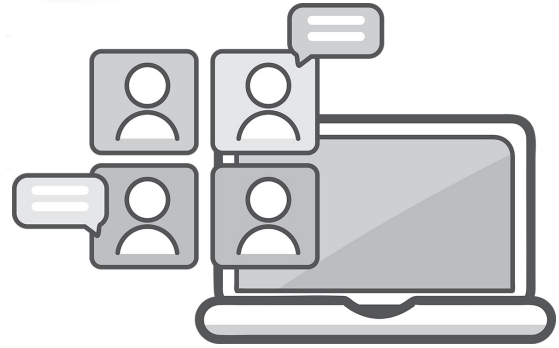
จุดเน้นที่ต้องการพัฒนาเพิ่มเติมนั้นต้องพัฒนาได้จริง เหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียนของตน ซึ่งสถานศึกษาอาจร่วมกันตั้งคำถามและหาคำตอบของตนเองตามความเป็นจริง ผนวกกับการรู้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมและเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ดังนี้

1) สถานศึกษาเรามีจุดเด่นอะไรบ้างที่แตกต่างจากที่อื่นหรือทำได้ดีจนเห็นชัดเจน อาทิ มีหลักสูตรท้องถิ่นที่โดดเด่นตอบสนองชุมชน/ท้องถิ่น เช่น มีหลักสูตรด้านอุตสาหกรรมการต่อเรือหรือด้านพาณิชย์นาวี เป็นต้น

2) ผลงานที่ผ่านมามีอะไรที่โดดเด่นหรือมีผลงานอะไรที่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อาทิ ผลงานนวัตกรรมของผู้เรียนที่เป็นผลจากการเรียนรู้มีผลงานที่โดดเด่นแข่งขันได้ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับชาติหรือระดับสากล มีผลงานนวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่ตอบสนองชุมชนและสถานประกอบการ ผลงานการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ผลงานการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน หรือ การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักบริหารสากล ISO 9001 เป็นต้น

3) นักเรียน/นักศึกษาของเรามีจุดเด่นอะไรบ้าง แตกต่างจากที่อื่นอย่างไร อาทิ ผลงานชนะเลิศทางด้านวิชาการ มีคะแนนมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษาสูงกว่าเกณฑ์หรือมีคะแนนสูงกว่าระดับภูมิภาคหรือประเทศ หรือความสามารถ/ทักษะโดดเด่นของนักเรียน/นักศึกษา หรือคุณลักษณะ ค่านิยม ความคิดที่แตกต่างโดดเด่นอย่างชัดเจนเห็นผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีความรู้และทักษะการประกอบอาชีพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4) ทักษะหรือคุณลักษณะของผู้เรียนที่สอดคล้องกับคุณลักษณะคนไทย 4.0 อาทิ ผู้เรียนมีทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรม ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะการบริหาร ทักษะการสื่อสารหลากหลายภาษาและการอยู่ร่วมในพหุวัฒนธรรม ทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการประกอบอาชีพหรือการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ขั้นตอนที่ 5 สถานศึกษาพิจารณาประเด็นและรายละเอียดของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดอย่างละเอียดรอบคอบ อาจจะทำหนดมาตรฐานหรือกำหนดประเด็นย่อยในแต่ละประเด็นพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไม่จำเป็นต้องมีจำนวนมากและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับยุคสมัยหรือความต้องการยกระดับให้สูงขึ้น

ตัวอย่างการกำหนดมาตรฐานของสถานศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช เป็นวิทยาลัยด้านอุตสาหกรรมเรือ 1 ใน 3 ของประเทศไทย มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของสถานศึกษาเฉพาะทางที่เป็นจุดเด่น มีหลักสูตรที่ผลิตรองรับตลาดแรงงานในการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ ทางด้านการประกอบอาชีพอุตสาหกรรมต่อเรือและพาณิชย์นาวี จึงมีหลักสูตรและการจัดการศึกษาด้านอุตสาหกรรมต่อเรือและพาณิชย์นาวีที่กำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาและหลักสูตรจากกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคมด้วย ซึ่งมาตรฐานดังกล่าววิทยาลัยหรือสถานศึกษาสามารถนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานั้นได้อีกด้วยซึ่งสามารถกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ย่อย ได้ดังนี้

- มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ สามารถกำหนดตัวบ่งชี้หรือมาตรฐานย่อยด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ เช่น ผู้เรียนมีทักษะที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพด้านอุตสาหกรรมการต่อเรือและพาณิชย์นาวี

- มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา สามารถกำหนดตัวบ่งชี้หรือมาตรฐานย่อยด้านหลักสูตรอาชีวศึกษา เช่น พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะให้มีมาตรฐานตามคุณภาพสากล เพื่อรองรับการประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรมการต่อเรือและพาณิชย์นาวีที่ต้องจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักและคุณภาพตามมาตรฐานสากล

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาในเบื้องต้นนั้นควรกำหนดตามมาตรฐานการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำสุดที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องนำไปกำหนดเป็นประเด็นมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาตนเอง เพราะเป็นมาตรฐานที่ใช้ในการเทียบเคียงกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกแห่งที่ต้องยึดปฏิบัติ
2. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยพิจารณาประเด็นย่อยของคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติและนำมากำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมจากมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดได้ โดยประเด็นย่อยนั้นจะมาจากนโยบายที่สถานศึกษาต้องดำเนินการจัดการศึกษาด้วยและมีความเป็นไปได้ในการนำสู่การปฏิบัติจริง
3. สถานศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีจุดเด่นในการจัดการศึกษาหลักสูตรเฉพาะทางหรือหลักสูตรพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของสถานศึกษาและมีมาตรฐานด้านอื่นๆ ที่กำกับการจัดการศึกษาและหลักสูตรร่วมด้วย จึงสามารถนำตัวชี้วัดหรือจุดเด่นเฉพาะเหล่านั้นมากำหนดเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
4. สถานศึกษาสามารถกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้หลายลักษณะ อาจกำหนดเป็นภาพรวมเป็นรายชื่อ เป็นข้อความ เป็นความเรียงหรือกำหนดในลักษณะอื่นที่สามารถสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจได้ว่าเป้าหมายที่สถานศึกษามุ่งที่จะพัฒนาเน้นไปในทิศทางใด
5. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร คณะครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนศิษย์เก่า ตลอดจนผู้ประกอบการ ตัวแทนจากสถานประกอบการ ต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดและพิจารณาประเด็นย่อยของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อเป็นการสร้างการรับรู้และความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาให้มีทิศทางปฏิบัติงานไปทางเดียวกันและมุ่งสู่เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.4 กำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

“กำหนดทิศทางความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นไปได้จริง”

เมื่อกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแล้วต้องมีการกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ซึ่งในมาตรฐานการอาชีวศึกษา ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ การจัดการอาชีวศึกษาและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ควรระบุเป้าหมายความสำเร็จที่คาดหวังไว้ที่ต้องสะท้อนประเด็นที่จะพัฒนาทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่ชัดเจน

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 ผู้บริหาร ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐาน การศึกษาร่วมกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาแต่ละด้าน ด้วยการประเมินข้อมูลสารสนเทศความสำเร็จของสถานศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐาน การศึกษาแต่ละด้านย้อนหลังอย่างน้อย 3 ปี และประเมินบริบทความสามารถ ของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต้องคำนึง ถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาว่ามีความเป็นไปได้ ในการลงมือทำให้เกิดเป็นผลสำเร็จ โดยอาศัยการริเริ่มและ ความคิดสร้างสรรค์

ลักษณะเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายตามมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา สามารถยึดลักษณะของเป้าหมายที่ดีที่เรียกว่า “SMART” ตามแนวทางของสำนัก ทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

- 1) Specific เป้าหมายต้องมีลักษณะเฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่ควรระบุ ให้กว้างจนเกินไปและไม่ใช้คำที่ต้องตีความ
- 2) Measurable เป้าหมายควรวัดได้เป็นตัวเลข ประเมินค่าเปรียบเทียบได้และใช้ติดตามประเมินผลได้
- 3) Action oriented เป้าหมายต้องระบุถึงสิ่งที่สถานศึกษาจะดำเนินการและนำไปสู่การกำหนด โครงการและกิจกรรมได้อย่างชัดเจน
- 4) Realistic เป้าหมายต้องเป็นจริงได้ แต่ไม่ง่ายจนเกินไป เป้าหมายที่ดีต้องมีความท้าทาย (Challenge) เพื่อนำไปสู่การคิดค้น ริเริ่มวิธีการใหม่ๆ อยู่เสมอ
- 5) Timely เป้าหมายต้องมีกรอบระยะเวลาที่แน่นอน ชัดเจน ซึ่งอาจจะเป็นรายวัน สัปดาห์/เดือน/ ไตรมาส/ครึ่งปี หรือ 1 ปี ไม่ควรตั้งเป้าหมายที่ยาวนานเกิน 1 ปี เมื่อดำเนินโครงการจนบรรลุเป้าหมายในปีนั้นๆ ในปีถัดไปสถานศึกษาที่จะตั้งเป้าหมายที่สูงขึ้นและท้าทายยิ่งขึ้นได้

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษาซึ่งเป็นวิธีการ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทายและเป็นที่ยอมรับใช้กันในปัจจุบัน โดยพิจารณาผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ที่ผ่านมาแล้ว เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้นเพื่อท้าทายการดำเนินงานในปัจจุบัน ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เช่น ดูผลย้อนหลัง 3 ปี แล้วดูแนวโน้มความสำเร็จ จากนั้นนำมากำหนดเป็นค่าเป้าหมาย ที่น่าจะเป็นไปได้

วิธีการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จที่ท้าทาย มีแนวทางที่สถานศึกษาต้องพิจารณาข้อมูลเชิงเปรียบเทียบ ประกอบด้วย (Benchmark) โดยกำหนดเป้าหมายเชิงเปรียบเทียบได้ 3 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นวิธี ที่นิยมใช้กันในปัจจุบัน เช่น ดูผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีที่ผ่านมา เพื่อดูแนวโน้มความสำเร็จแล้วกำหนดเป้าหมายให้สูงขึ้น

วิธีที่ 2 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในกลุ่มเดียวกัน เพื่อสร้างความท้าทายในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความสำเร็จที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วิธีที่ 3 กำหนดเป้าหมายโดยเปรียบเทียบกับเป้าหมายของสถานศึกษาในระดับที่เหนือกว่ากลุ่มเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์รางวัลที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

แต่ไม่ว่าสถานศึกษาเลือกวิธีการกำหนดเป้าหมายด้วยวิธีใดก็ตามต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเป้าหมายต้องเห็นทิศทางของการพัฒนามาตรฐานการศึกษาแต่ละตัว โดยต้องระบุเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ดังนี้

1) ระบุเป้าหมายเชิงปริมาณเป็นจำนวน ร้อยละ หรือค่าเฉลี่ย โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ผ่านมาเป็นฐาน (Baseline) ในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย เช่น ร้อยละของจำนวนนักเรียนที่ได้รับรางวัล ร้อยละของค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละของค่าเฉลี่ยผลสอบ V-Net จำนวนนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยที่เกิดขึ้น เป็นต้น

2) ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพ เช่น เพิ่มขึ้น สูงขึ้น ดีเลิศ ดีเยี่ยม ชัดเจน ก้าวหน้าขึ้น มีแนวโน้มที่ดีขึ้น ซึ่งจะต้องมีเกณฑ์ระดับคุณภาพกำกับด้วย

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดค่าเป้าหมายบางครั้งอาจกำหนดค่าเป้าหมายเท่าเดิมที่เคยตั้งในปีที่ผ่านมาก็ได้ เพราะค่าเป้าหมายบางตัวเป็นค่าสูงสุดที่สามารถตั้งได้ แม้สถานศึกษาตั้งค่าเป้าหมายเท่าเดิมแต่ก็สามารถบอกทิศทางการพัฒนาว่ามีวิธีการที่ดำเนินงานท้าทายและสร้างสรรค์เพิ่มเติม

หากกำหนดเป้าหมายความสำเร็จสูงเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ผลลัพธ์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ประสบความสำเร็จ ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องทำงานหนักเกินความสามารถของตนเองหรือเกิดความท้อแท้เหนื่อยหน่ายเมื่อไปไม่ถึงจุดมุ่งหมาย

แต่ถ้าหากกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จต่ำเกินไปไม่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาจะส่งผลให้ไม่เกิดความท้าทายในการดำเนินงานและไม่มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์งานใหม่ๆ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ดีต้องชัดเจนว่าต้องการพัฒนาไปถึงจุดใด ความเป็นไปได้ที่จะนำสู่การปฏิบัติจริงให้เกิดเป็นผลสำเร็จและต้องคำนึงถึงศักยภาพและบริบทของสถานศึกษาด้วย
2. การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จต้องมีลักษณะท้าทาย สร้างสรรค์ วัดได้ชัดเจน ไม่สูงหรือต่ำเกินไป
3. ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดหรือพิจารณาตั้งค่าเป้าหมายความสำเร็จของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เพราะเป็นการสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมทั้งการกำหนดและรับผิดชอบเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน

2.5 ประชาพิจารณ์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ “ร่วมตรวจสอบ วางเป้าหมาย ใช้ได้จริง”

สถานศึกษาเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวนเพื่อพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และพิจารณาว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ บรรลุเป้าหมายได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษา ของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว จากนั้นจึงเสนอ คณะกรรมการสถานศึกษาพิจารณาให้ความเห็นชอบเพื่อลงนามตามติ เห็นพ้องต้องกัน ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จ

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ที่กำหนดขึ้นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายตรวจสอบทบทวน โดยเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามค่าเป้าหมายที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 ทุกฝ่ายร่วมพิจารณาความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้องของร่างมาตรฐานการศึกษา และค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ตั้งไว้ว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐาน การศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของชาติแล้ว

ประเด็นที่ควรพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ

1) ความครอบคลุมของประเด็นมาตรฐานการศึกษาในแต่ละด้านทั้งผลผลิตทางการศึกษาที่เกิดขึ้น กับตัวผู้เรียน

2) ความเหมาะสมของมาตรฐานแต่ละด้านและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่ตั้งไว้ว่าเหมาะสม กับวิสัยทัศน์ อัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความต้องการ ท้องถิ่นและบริบทของสถานศึกษาและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ได้จริง

3) ความสอดคล้องของมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จแต่ละด้านที่ตั้งไว้ว่าสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้จริงและมีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐาน การศึกษาของชาติแล้ว

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง ร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ ตามผลการพิจารณาและข้อเสนอแนะก่อนนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาแก่คณะกรรมการ สถานศึกษาเพื่อให้ความเห็นชอบลงนามตามติเห็นพ้องต้องกันต่อร่างมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 5 คณะกรรมการสถานศึกษาร่วมกันตรวจสอบพิจารณาร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมาย ความสำเร็จว่ามีความครอบคลุม ความเหมาะสม ความสอดคล้อง ความสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมทั้งให้ข้อเสนอ เพิ่มเติมในมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จ จากนั้นลงนามตามติร่วมกันให้ ความเห็นชอบในการ ประกาศใช้มาตรฐานของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 ปรับปรุง แก้ไข ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาเพื่อนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ผู้บริหาร ครูทุกฝ่ายและบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาควรรับทราบและร่วมพิจารณาถึงมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จที่กำหนดขึ้นมา เพื่อตรวจสอบและรับรองว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายได้จริง
2. การสื่อสารภายในองค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการวางแผน เป้าหมาย ร่างมาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตรวจสอบ พิจารณาและรับทราบ โดยทั่วกัน ทำให้เกิดการรับรู้ความเข้าใจในทุกประเด็นร่วมกันและสร้างความรู้สึก รับผิดชอบร่วมกันในฐานะการเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสถานศึกษา
3. ควรนำเสนอและชี้แจงให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติตรงจุดใดบ้าง

2.6 ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

“ประกาศใช้จริง แสดงสิ่งสำคัญ ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง”

สถานศึกษาประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาพร้อมเป้าหมายความสำเร็จให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายรับทราบ โดยทั่วกัน ทำการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและค่าเป้าหมายความสำเร็จผ่านช่องทางที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทราบและร่วมกันขับเคลื่อน ยกกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษานี้จะเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการวางแผนและจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาต่อไป

แนวทางการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาประชาสัมพันธ์ประกาศใช้มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จสู่สาธารณชน ผ่านช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทการเข้าถึงสารสนเทศของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย เช่น ประชุมชี้แจง ติดประกาศส่วนประชาสัมพันธ์ภายในสถานศึกษา เสียงตามสาย จดหมายข่าว เว็บไซต์ของสถานศึกษา สื่อสังคมของออนไลน์สถานศึกษา เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 ควรนำเสนอและชี้แจงให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าใจถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จว่าคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรและมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติตรงจุดใดบ้าง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาไปในทิศทางใดและมีคุณภาพตามเป้าหมายของชาติที่กำหนด

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

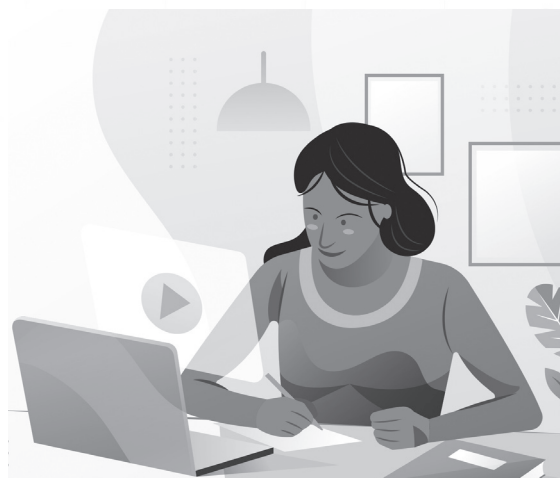
1. สถานศึกษาควรเลือกช่องทางการประชาสัมพันธ์มาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จผ่านสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทัวถึง และมีความคงทนต่อการนำเสนอในระยะยาว เพราะจะทำให้สาธารณชนรับทราบอย่างทั่วถึงและเกิดความมั่นใจต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา
2. สถานศึกษาควรชี้แจงมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จแก่ ผู้ปกครอง ผู้เรียน นักศึกษา ผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงผ่านการประชุมผู้ปกครอง ผู้เรียน ผู้สอน ประจำปีการศึกษาและต้องชี้แจงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษาในแต่ละปีและชี้ถึงความสัมพันธ์กับมาตรฐานของชาติเพื่อสร้างความมั่นใจต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา
3. ควรติดประกาศประชาสัมพันธ์ในสถานศึกษาให้เห็นชัดเจนตลอดทั้งปีการศึกษา เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงและเป็นการกระตุ้นการทำงานไปสู่เป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ
4. สถานศึกษาอาจมีกรจัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาเพิ่มเติมขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การวางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา เป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาระยะยาว (3 - 5 ปี) หรือเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา และจัดทำให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย ชุมชน ท้องถิ่น สถานประกอบการและภาคี เครือข่ายของสถานศึกษาอย่างมีระบบ

แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการสื่อสาร กระบวนการดำเนินงานกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ภายในสถานศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ซึ่งแผนพัฒนาการจัดการศึกษาต้องสอดคล้อง กับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ สะท้อนกระบวนการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจที่ตั้งไว้และสะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่กำหนดเป้าหมายมุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะดำเนินการตามข้อตกลงที่กำหนดร่วมกัน ทำให้บรรลุตามเป้าหมาย ของกิจกรรมที่กำหนดอย่างสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและดำเนินงานตามแผนพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยมีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้บรรลุ เป้าหมายตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่กำหนดไว้ โดยจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่ชัดเจนครอบคลุม งาน/โครงการของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วม จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการ สถานศึกษา ครู นักเรียน ชุมชน ภาคีเครือข่าย สถานประกอบการและควรมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษาด้วย โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ และมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะทำงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการวางแผน การพัฒนาการศึกษาเพื่อให้มองไปในทิศทางเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา วิเคราะห์ รวบรวม และนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่มีการวิเคราะห์ความขาด - เกิน เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อจะใช้เป็นฐานข้อมูล ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เช่น ด้านทรัพยากรการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียนและคุณภาพ ผู้เรียนในมิติต่างๆ ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน นโยบาย การจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ภายในจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สภาพภายนอกด้านโอกาส และอุปสรรคของสถานศึกษาเพื่อศึกษาบริบทของสถานศึกษา ด้วยการทำให้ SWOT Analysis เป็นวิธีการที่สถานศึกษา ส่วนมากนิยมใช้หรืออาจใช้เทคนิคอื่นก็ได้ ทำให้รับรู้ตัวตน ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดแผนการดำเนินงาน แผน กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน สถานศึกษากำหนด เป้าหมายทิศทางการจัดการศึกษาในภาพรวมที่บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องการไปสู่ความสำเร็จ ดังนี้

1) กำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) เป็นการมองภาพในอนาคตของสถานศึกษาว่าควรจะเป็นไปทิศทางใด ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับลักษณะบริบทของสถานศึกษาและมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นจริงและที่สำคัญควรมี ลักษณะเป็นสภาพในเชิงอนาคตที่ตอบสนองสังคมในระดับชาติหรือนานาชาติ

สถานศึกษาสามารถนำวิสัยทัศน์เดิมมาพิจารณาถึงความแตกต่างหรือแนวทางที่สามารถเปลี่ยนแปลง ให้ขึ้นจากเดิมและต้องตอบสนองอนาคตได้ อาทิเช่น สังคมดิจิทัล ทักษะในยุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคอนาคต คุณลักษณะคนไทย 4.0 (หลักการเขียน : สถานศึกษาอยากจะเป็นอะไร โดยการทำอะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

2) กำหนดพันธกิจ (Mission) เป็นบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา ที่ต้องดำเนินการเพื่อให้วิสัยทัศน์ เป็นจริง พันธกิจเป็นการบ่งบอกหน้าที่ของสถานศึกษาที่ต้องทำหรือจะทำในอนาคตและมีกระบวนการผลิตของสถานศึกษา กลุ่มหรือผู้รับบริการหรือวิธีการดำเนินงานและความรับผิดชอบของสถานศึกษา (หลักการเขียน : สถานศึกษามีหน้าที่ ต้องทำอะไรตามภารกิจที่ได้กำหนดขึ้นและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์)

3) กำหนดเป้าประสงค์ (Goal) เป็นสิ่งที่คาดหวังในอนาคต หรือผลลัพธ์ที่สถานศึกษาต้องการ ให้เกิดขึ้น โดยมีความเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์และประเมินผล ความสำเร็จต่อไป (หลักการเขียน : ใคร ได้อะไร ด้วยคุณภาพอย่างไร)

ตารางที่ 16 ตัวอย่างการกำหนดวิสัยทัศน์

ด้าน	ภาพความสำเร็จในอนาคต
ด้านคุณลักษณะของ ผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์	ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา มีความรู้ ทักษะ มีสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษา ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีพ ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตอาสา มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก
ด้านการจัดการ อาชีวศึกษา	สถานศึกษามีการบริหารจัดการเป็นไปตามมาตรฐานสากล (ISO 9001) มีหลักสูตร และการบริการการศึกษาฐานสมรรถนะที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน และตลาดแรงงานด้านพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องครอบคลุมทุกด้าน มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษาตามระเบียบหรือข้อบังคับ พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้เป็นมาตรฐานสากลพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะ และศักยภาพอย่างต่อเนื่องมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นำเทคโนโลยี เข้ามาใช้ในการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้และอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง ความรู้ของผู้ใช้บริการเน้นสร้างนวัตกรรมและมีการวัดผลประเมินผลนักเรียน ในรูปแบบที่หลากหลายตามสภาพจริง
ด้านการสร้างสังคม แห่งการเรียนรู้	เป็นสถานศึกษาที่เข้าถึงชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้ใช้บริการและภาคี เครือข่าย มีหลักสูตรที่มีคุณภาพ ตอบสนองต่อเป้าหมายและการเปลี่ยนแปลง มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น บริหารด้วยระบบคุณภาพที่อยู่บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ มีแหล่งเรียนรู้ ที่มีคุณภาพได้รับการยอมรับและเชื่อมั่นของชุมชน สังคม และได้รับความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการวิจัย เพื่อการยกระดับสถานศึกษา และมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่าง ต่อเนื่อง
	
กำหนดวิสัยทัศน์	
<p>มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อสนองความต้องการของชุมชน ประเทศชาติสู่ระดับสากล</p>	

ตารางที่ 17 ตัวอย่างการกำหนดพันธกิจและเป้าประสงค์

วิสัยทัศน์		
มุ่งมั่นพัฒนาให้เป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาชีพเฉพาะทาง เพื่อสนองความต้องการของชุมชน ประเทศชาติสู่ระดับสากล		
มาตรฐานการศึกษา	คำสำคัญของวิสัยทัศน์	พันธกิจของสถานศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านการจัดการอาชีวศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> เป็นสถาบันการศึกษาที่เป็นเลิศด้านวิชาชีพเฉพาะทาง สนองความต้องการของชุมชน ประเทศชาติสู่ระดับสากล 	<ol style="list-style-type: none"> จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ ผลิตกำลังคนในระดับช่างฝีมือเข้าสู่งานอุตสาหกรรมการต่อเรือและพาณิชย์นาวีทั้งในระดับชาติและระดับสากล ปลูกฝังให้บุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรมในการประกอบวิชาชีพและภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพ เป็นศูนย์กลางบริการทางวิชาชีพและเทคโนโลยีด้านอุตสาหกรรมและอุตสาหกรรมการต่อเรือและพาณิชย์นาวี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพให้ชุมชน สนับสนุนการวิจัย เพื่อการพัฒนาวิชาชีพ นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษา
↓		
เป้าประสงค์ (Goal)		
<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน พัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติตรงตามสาขางานในการประกอบวิชาชีพอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง พัฒนาระบบบริหารจัดการและการบริการวิชาชีพสู่ชุมชน นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงาน นำผลงานวิจัยไปใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 		
↓		
วิธีการเขียนเป้าประสงค์ (Goal)		

กลุ่มเป้าหมาย ที่สถานศึกษามอบคุณค่าให้	คุณค่าที่มอบให้	การเปลี่ยนแปลงในอนาคต
↓	↓	↓
ผู้เรียน	มีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน	มีความรู้ทักษะ มีสมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะ (เช่น อุตสาหกรรมการต่อเรือและพาณิชย์นาวี) ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำรงชีพ
ผู้เรียน	มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพและภาคภูมิใจในการประกอบวิชาชีพ	ยึดมั่นในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ มีจิตอาสา มีจิตสำนึกความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ภาคภูมิใจในท้องถิ่นและอาชีพของตนเอง
สถานศึกษา	นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการดำเนินงานบริหารโดยการมีส่วนร่วมและใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน	เปิดโอกาสให้สมาชิกขององค์กรชุมชนภาคีเครือข่ายสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานบริหารสถานศึกษา อย่างเป็นระบบและมีการจัดการเรียนการสอนที่สนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เป็นการเลือกวิธีการทำงานสู่เป้าหมายปลายทางอย่างมีทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ตอบสนองวิธีการสู่เป้าหมายในเชิงนโยบาย สามารถดำเนินการให้ประสบความสำเร็จและนำไปปฏิบัติได้จริง กลยุทธ์ของสถานศึกษา ประกอบด้วย ประเด็นกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่ม (กลยุทธ์ระดับแผนงาน) **(หลักการเขียน : ทำอะไร เพื่ออะไร ด้วยวิธีการอย่างไร)**

1) การกำหนดประเด็นกลยุทธ์ (กลยุทธ์ระดับสถานศึกษา) เป็นประเด็นกลยุทธ์หลักที่สถานศึกษากำหนดการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากพันธกิจ และเป้าประสงค์แล้วมากำหนดเป็นประเด็นกลยุทธ์ (ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา)

2) การกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ เป็นผลสำเร็จต่างๆ ที่ต้องการบรรลุภายใต้ประเด็นกลยุทธ์ โดยการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์จากเป้าประสงค์และมาตรฐานการศึกษาเป็นหลัก

ตารางที่ 18 ตัวอย่างการกำหนดกลยุทธ์และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์

เป้าประสงค์	
1. ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพตรงตามความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน	
ประเด็นกลยุทธ์	วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์
1. ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สถานประกอบการ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	1. ผู้เรียนมีความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพ 2. ผู้เรียนมีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) สูงขึ้น 3. ผู้เรียนมีสมรรถนะในการเป็นผู้ประกอบการ/ประกอบอาชีพอิสระ
2. พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะจัดทำมาตรฐานวิชาชีพ	1. พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างเป็นระบบ 2. พัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ/ปรับปรุงรายวิชา/กำหนดรายวิชาเพิ่มเติมที่สอดคล้องกับสมรรถนะวิชาชีพตามความต้องการของชุมชนและตลาดแรงงาน
3. ส่งเสริมการจัดการเรียน การสอนโดยเน้นผู้เรียน เป็นสำคัญและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	1. ผู้เรียนมีผลงานนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์/งานสร้างสรรค์/งานวิจัย 2. ผู้เรียนนำถ่ายทอดความรู้ด้วยการนำผลงานนวัตกรรม/สิ่งประดิษฐ์/งานสร้างสรรค์/งานวิจัยสู่ชุมชนบริการชุมชน ประชาชน และท้องถิ่นของตนเอง

3) การกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์ เป็น “ตัวชี้วัด” (Key Performance Indicators) ของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งตัวชี้วัดเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดว่าสถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ในแต่ละกลยุทธ์หรือไม่ และ “ค่าเป้าหมาย” เป็นความสำเร็จที่สถานศึกษาต้องการจะบรรลุในแต่ละตัวชี้วัด

ตารางที่ 19 ตัวอย่างการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของแต่ละกลยุทธ์

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนสถานประกอบการ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น							
วัตถุประสงค์ เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียน การสอน ให้สอดคล้องกับ ความต้องการ ของประชาชน สถานประกอบการ ชุมชน และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ร้อยละของผู้เรียนมีผล ประเมินความรู้ ตามมาตรฐานวิชาชีพ	60.00	65.00	70.00	75.00	80.00	85.00
	ร้อยละของผู้เรียนมีผล การทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET)	60.00	65.00	70.00	75.00	80.00	85.00
	ร้อยละของผู้เรียนมีผล การทดสอบความสามารถ การเป็นผู้ประกอบการ	40.00	50.00	60.00	70.00	80.00	90.00
	จำนวนโครงการกิจกรรม หรือรายวิชาที่สนับสนุน การพัฒนาผู้ประกอบการ และการประกอบอาชีพอิสระ	4	5	6	7	8	10
	ตัวชี้วัดกำหนดให้สอดคล้องกับประเด็นพิจารณาในแต่ละมาตรฐาน						
ตัวอย่างการกำหนดตัวชี้วัดตามมาตรฐานการศึกษา							
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์							
ประเด็นย่อย				ตัวชี้วัด			
ด้านความรู้ (1) มีความรู้ตามผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติ ด้านอาชีวศึกษา (V-NET)				ร้อยละของผู้เรียนมีผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) มีค่าสูงกว่า ร้อยละ 50 ขึ้นไป			
ด้านทักษะและการประยุกต์ใช้ (2) ผู้เรียนมีสมรรถนะ ใน การเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ				จำนวนผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการพัฒนาการ เป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระ ร้อยละ 80 ขึ้นไป			
ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (3) คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีตามที่ สถานศึกษากำหนด				ร้อยละ 80 ของจำนวนผู้เรียนผ่านการประเมินคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมและคุณลักษณะที่ดีตามที่สถานศึกษา กำหนดในระดับดีขึ้น			

4) กลยุทธ์ริเริ่ม เป็นวิธีการที่ใช้ในการกำหนดทิศทางการบรรลุผลสำเร็จของวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ โดยนำผลการวิเคราะห์ TOWS Matrix และนโยบายที่เกี่ยวข้องมากำหนด

ประเด็นกลยุทธ์ที่ 1							
ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน สถานประกอบการ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น							
วัตถุประสงค์ เชิงกลยุทธ์	ตัวชี้วัด	ข้อมูลพื้นฐาน		ค่าเป้าหมาย			
		2561	2562	2563	2564	2565	2566
ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการเรียน การสอน ให้สอดคล้องกับ ความต้องการ ของประชาชน สถานประกอบการ ชุมชน และภูมิปัญญา ท้องถิ่น	ร้อยละของผู้เรียนมีผล ประเมินความรู้ ตามมาตรฐานวิชาชีพ	60.00	65.00	70.00	75.00	80.00	85.00
							
กลยุทธ์ริเริ่ม							
พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลคะแนนสอบตาม มาตรฐานวิชาชีพตามเกณฑ์							

5) กำหนดโครงการและกิจกรรม ในระยะ 3 - 5 ปี เป็นการกำหนดวิธีการดำเนินงาน โครงการและ
กิจกรรมของแต่ละกลยุทธ์ริเริ่มที่คาดว่าจะดำเนินการในระยะ 3 - 5 ปีที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของ
สถานศึกษา แสดงเครื่องมือที่มาสสนับสนุนโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการและกำหนดการใช้งบประมาณ
เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของสถานศึกษาในระยะ 3 - 5 ปี

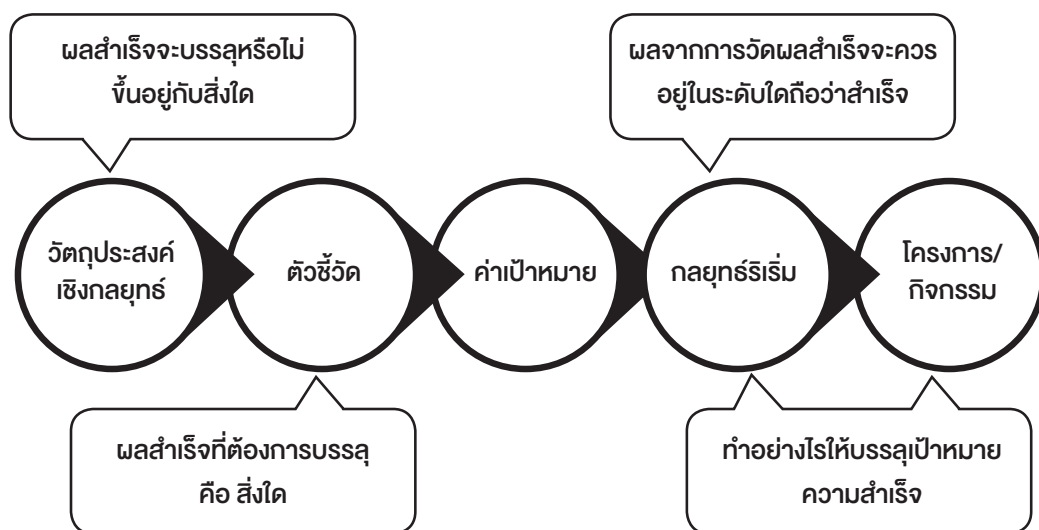
การกำหนดโครงการควรวิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ
และมาตรฐานการศึกษาของอาชีวศึกษาที่ได้ประกาศไว้ มาร่วมพิจารณาว่าในแต่ละโครงการมีวัตถุประสงค์และ
ผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใดและสอดคล้อง
กับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านใดบ้างแล้วระบุไว้ในแต่ละโครงการ วิธีนี้สามารถตรวจสอบ
ความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ตารางที่ 20 ตัวอย่างการเขียนโครงการ

วัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์				
ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนสถานประกอบการ ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น				
กลยุทธ์ริเริ่ม	โครงการ/กิจกรรมหลัก	ผู้รับผิดชอบ	ความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	
			สถานศึกษา	ชาติ
กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ตามมาตรฐานวิชาชีพและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีผลคะแนนสอบตามมาตรฐานวิชาชีพตามเกณฑ์	โครงการทดสอบมาตรฐานฝีมือทางวิชาชีพ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการพัฒนาทักษะตามมาตรฐานวิชาชีพ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการพัฒนาและส่งเสริมภาษาต่างประเทศ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1	มช.1 มช.3
	โครงการอาชีพะรวมใจ ถ่ายทอดความรู้ นวัตกรรมสู่ชุมชน	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.1 มฐ.2 มฐ.3	มช.1 มช.2 มช.3
	โครงการอาชีพะพัฒนาโรงเรียนถิ่นทุรกันดารตามโครงการพระราชดำริ	ฝ่ายวิชาการ	มฐ.3	มช.1 มช.3

- หมายเหตุ มช. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้เรียนรู้
 มช. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านผู้ร่วมสร้างสรรค่นวัตกรรม
 มช. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง
 มฐ. 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์
 มฐ. 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านการจัดการอาชีวศึกษา
 มฐ. 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ภาพที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมาย กลยุทธ์ริเริ่มและโครงการ/กิจกรรม

ขั้นตอนที่ 6 จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินงาน: การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

แผนปฏิบัติการประจำปีเป็นเครื่องมือในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานส่วนต่างๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องกันทำให้เกิดความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่กำหนด มีระบบการทำงานที่ชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการชี้แจงประมาณอย่างคุ้มค่า และมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน สถานศึกษาสามารถจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ ตามแนวทางนี้

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาที่ประกอบด้วยผู้เกี่ยวข้องหลายๆ ฝ่าย

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์แผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (ระยะ 3 -5 ปี) ศึกษาและวิเคราะห์ยืนยันทิศทางการจัดการศึกษาจากแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ระยะ 3 -5 ปี วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายของระยะ 3 -5 ปี เพื่อนำมากำหนดทิศทางและกรอบกลยุทธ์การพัฒนาประจำปี

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ประมาณการงบประมาณรายรับและรายจ่ายของสถานศึกษา ประมาณการรายรับจากวงเงินที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดวงเงินรายจ่ายที่จะเกิดขึ้นในปีงบประมาณนั้นๆ ให้ใกล้เคียงกับวงเงินที่ประมาณการไว้ จากนั้นประมาณการรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาและดำเนินงานของสถานศึกษาในปีนั้นๆ สามารถแบ่งรายจ่ายของสถานศึกษาออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ งานประจำตามโครงสร้าง โครงการตามกลยุทธ์ และงบกลางสำรองจ่าย (สำรองจ่ายกรณีมีงาน/กิจกรรมเกิดขึ้นระหว่างปี)

ขั้นตอนที่ 4 กำหนดโครงการตามแผนกลยุทธ์ เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี มีกระบวนการในการคัดเลือกโครงการดังนี้

1) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 3 - 5 ปี

2) วิเคราะห์แนวนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการอาชีวศึกษา ประจำปีงบประมาณ เพื่อนำจุดเน้นด้านต่างๆ มากำหนดเป็นกิจกรรม/โครงการ

3) วิเคราะห์และคัดเลือกโครงการจากแผนปฏิบัติการประจำปีที่ผ่านมาที่ประสบความสำเร็จหรือหากโครงการใดไม่ประสบความสำเร็จ มีปัญหา ไม่ตอบโจทย์การพัฒนา อาจจะต้องเปลี่ยนแปลงโครงการใหม่มาแทนที่ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะทำโครงการเดิมที่เคยปฏิบัติในช่วงปีที่ผ่านมา ซึ่งควรพิจารณาเลือกโครงการให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4) จัดทำโครงการ จัดลำดับความสำคัญของโครงการ พร้อมทั้งจัดทำรายละเอียดของโครงการ กิจกรรมที่ครอบคลุมมาตรฐานของสถานศึกษาทั้ง 3 ด้าน คือ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา อาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ 2) มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา 3) มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

นอกจากนี้ยังพิจารณาความครอบคลุมของนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุตามวิสัยทัศน์และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และตรงตามนโยบายของต้นสังกัดและเพื่อแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงจุดอ่อนของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสอดคล้องของโครงการกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พิจารณาทบทวนในแต่ละโครงการว่ามีวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ที่สัมพันธ์กับการสร้างคุณลักษณะผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทั้ง 3 ด้านครบถ้วนหรือไม่ แล้วจัดทำรายละเอียดแต่ละโครงการว่าตอบสนองกับมาตรฐานการศึกษาของชาติด้านใด วิธีนี้สามารถตรวจสอบความครอบคลุมของการจัดทำโครงการในแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งสะดวกต่อการตรวจสอบ กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานของโครงการเพื่อนำสู่การรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีและรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินความสมบูรณ์ของโครงการบรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปี และจัดทำร่างแผนปฏิบัติการประจำปี นำข้อมูลจากการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 - 5 มาสังเคราะห์ลงในเอกสารแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 7 สถานศึกษานำร่างแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้จริง จากนั้นประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ขั้นตอนที่ 8 สถานศึกษาจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์และนำไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการให้ทราบโดยทั่วกัน

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. ในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาร่วมดำเนินการ พร้อมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มองไปในทิศทางเดียวกัน
2. สถานศึกษาต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุก 3 ปี หรือ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี ทุกๆ ปี ตามระยะเวลา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก่ทุกฝ่าย และสามารถกำกับ ติดตาม และ ประเมินความสำเร็จงานแต่ละฝ่ายได้
3. สถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ความสอดคล้องของกิจกรรม/โครงการที่อยู่ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระยะยาวและแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อให้ตรวจสอบการดำเนินงานว่าสอดคล้อง ครบถ้วน ตามเป้าหมายมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4

ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษา

ขั้นที่ 5

ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา

ขั้นที่ 6

ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษา
ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

ขั้นที่ 7

จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่ง
ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นที่ 4 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปี โดยมี การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงานโครงการ กิจกรรม ต่างๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

แนวทางการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษานำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาสู่การปฏิบัติตามกรอบระยะเวลาและกิจกรรม โครงการที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 ผู้รับผิดชอบและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ได้กำหนด อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ขั้นตอนที่ 3 สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน กิจกรรม โครงการต่างๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ขั้นตอนที่ 4 วิธีการบริหารและจัดการสถานศึกษาสามารถเลือกใช้หรือสร้างระบบบริหารตามที่ทุกฝ่าย เห็นตรงกันว่าควรใช้ในเป็นระบบการบริหาร กำกับ ติดตาม และประเมินผลงานของสถานศึกษาตน เน้นตามบริบท วัฒนธรรมองค์กรและสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา เช่น การบริหารเชิงระบบ (System Approach) การใช้ วงจรการพัฒนาคุณภาพ (PDCA) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) การบริหาร แบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Total Quality Management) การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) เป็นต้น และอาจมีการกำหนดระบบอื่นๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐาน การศึกษาที่กำหนด ซึ่งเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา คือ วัฒนธรรมคุณภาพ ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา

สถานศึกษาบางแห่งได้มีการใช้ระบบบริหารงานร่วมกันหลายระบบ เพื่อสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามแผน พัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีเพื่อไปสู่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 5 รวบรวมข้อมูล ร่องรอย หลักฐานหรือผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามสภาพจริง ไว้อย่างถูกต้องเป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้นสถานศึกษาต้องมีระบบกลไก การบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ไม่เป็นภาระกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องมากเกินไป
2. สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการจัดเก็บข้อมูล และหลักฐานร่องรอยของดำเนินการตามแผน ปฏิบัติการประจำปีที่เป็นระบบโดยสถานศึกษาที่มีความพร้อมอาจนำเทคโนโลยีมาช่วยในจัดทำเป็นฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ ส่วนสถานศึกษายังขาดความพร้อมในด้านเทคโนโลยี ก็ควรออกแบบระบบการจัดเก็บข้อมูล หลักฐานต่างๆ ให้สะดวกต่อการกำกับติดตามและสืบค้น เพื่อรองรับการตรวจสอบ อันจะเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนา คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

ขั้นที่ 5 ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาเอง ดำเนินการควบคุม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาและประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริงด้วยบุคลากรในหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษาแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและระดับสถานศึกษาให้ชัดเจน

หน้าที่ของผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมิน มีดังนี้

- 1) การตรวจสอบผลการดำเนินงานของโครงการกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ ได้ผลเป็นอย่างไร พิจารณาปัญหาหรืออุปสรรค
- 2) ตัดสินคุณภาพการดำเนินงานของแต่ละโครงการว่ามีคุณภาพระดับใด
- 3) ให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงาน วิธีปรับปรุงคุณภาพงาน เสนอแนะแนวทางสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานแต่ละโครงการกิจกรรมแก่สถานศึกษาและบุคลากรที่รับผิดชอบ
- 4) ผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมิน เริ่มต้นจากการตั้งเป้าหมายของการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานที่ “ผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะของผู้เรียน” ที่เกิดขึ้นตามมาตรฐานที่กำหนด วิธีการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนและการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งพัฒนาผลลัพธ์ตามคุณภาพของผู้เรียนที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ผู้รับผิดชอบการประเมินหรือคณะกรรมการประเมินร่วมกันวิเคราะห์มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและเป้าหมายความสำเร็จที่ได้ประกาศใช้และตั้งเป้าหมายของการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานที่ “ผลลัพธ์ คือ คุณลักษณะของผู้เรียน” ที่เกิดขึ้นตามมาตรฐานที่กำหนด และสิ่งที่ส่งเสริมพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียน อาทิ การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาด้านต่างๆ ที่ส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งพัฒนาผลลัพธ์คุณภาพของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม อาจจะใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการรวบรวมหลักฐานผลประเมินการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 4 ประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากร่องรอยที่เกิดจากการทำงานปกติของสถานศึกษา และเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม เพื่อแสดงข้อมูลและได้ผลสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงจากการดำเนินงานของสถานศึกษา เช่น ผลงานและผลการเรียนของนักเรียนที่เกิดจากการเรียนรู้ตามปกติ ผลงานที่เกิดขึ้น

จากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผลการบริหารจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเชิงประจักษ์ของสถานศึกษาที่ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อแสดงข้อมูลและได้ผลประเมินที่สะท้อนคุณภาพที่แท้จริงของสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบและประเมินตนเองตามสภาพบริบทของสถานศึกษาที่แท้จริง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินเชิงคุณภาพผนวกกับการประเมินเชิงปริมาณควบคู่กันไป

ขั้นตอนที่ 6 ตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนผลงานหรือกระบวนการที่ไม่แยกส่วนหรือแยกองค์ประกอบในการกำหนดคะแนนประเมิน แต่เป็นการประเมินในภาพรวมของผลการดำเนินงานหรือกระบวนการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 7 ทำการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 8 สรุปรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา เพื่อนำผลการประเมินคุณภาพภายในไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาต่อไป

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการ มีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดโดยสถานศึกษาและ/หรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยผลของการประเมินจะทำให้ทราบว่าดำเนินการจัดการศึกษาได้สำเร็จตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่

2. คณะกรรมการประเมินต้องศึกษาประเด็นพิจารณาที่กำหนดไว้ในมาตรฐานสถานศึกษาและระดับคุณภาพให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ก่อนดำเนินการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและมีความรู้รอบด้านและสามารถวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันในการตัดสินระดับคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งสามารถให้ข้อเสนอแนะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

คณะกรรมการประเมิน ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

2.1 ความเชี่ยวชาญมีความรู้รอบด้านที่สามารถมองเห็นภาพรวมการดำเนินงานของสถานศึกษา ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามมาตรฐานการศึกษา เช่น หลักสูตร การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนสำคัญ การบริหารจัดการสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานสถานศึกษาและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและภายนอกของสถานศึกษา

2.2 มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในบริบทการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีทักษะและมีความเชี่ยวชาญการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินผลการประเมินตามแนวคิดการประเมินเพื่อพัฒนา รับฟังความคิดเห็นของผู้ถูกประเมินโดยปราศจากอคติ สามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมสู่การนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพภายในสถานศึกษาได้

ขั้นที่ 6 ติดตามผลการดำเนินการของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

สถานศึกษามีการติดตามผลการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา เป็นการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ไปใช้ปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

แนวทางการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1 สถานศึกษากำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผลหรือคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินการ ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับบุคคลและระดับสถานศึกษา โดยจัดทำเป็นคำสั่งมอบหมายงาน มอบหมายการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ และกำหนดการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดปฏิทินปฏิบัติงานติดตามผลการดำเนินงาน

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และกำหนดกรอบวิธีการประเมินพร้อมทั้ง

สร้างเครื่องมือติดตามผลที่หลากหลายสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลที่สะท้อนการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง

ประเด็นที่สถานศึกษาติดตามผล ได้แก่

1. กระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เช่น การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้การพัฒนาบุคลากร กระบวนการบริหารและจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ เป็นต้น
2. การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาว่าดำเนินงานได้บรรลุตามเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดหรือไม่อย่างไร สถานศึกษาสามารถติดตามผลระหว่างการดำเนินงานและเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงานได้สถานศึกษาควรกำหนดผู้รับผิดชอบในการติดตามผล
3. พิจารณาคุณภาพตามเป้าหมายของมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
4. กำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี โครงการและกิจกรรมให้เป็นไปตามช่วงเวลาทีระบุในแผนและปฏิทินการดำเนินงาน
5. ประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาทั้งระบบพิจารณาการดำเนินการตามมาตรฐานสถานศึกษาและประเด็นพิจารณาอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง โดยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม
6. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการติดตามอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นการตรวจสอบว่ามีการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้กำหนดไว้
7. หากผลการประเมินไม่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อาจพิจารณาปรับปรุงแผนปฏิบัติการประจำปีหรือปรับปรุงการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปี ตามความจำเป็นและความเหมาะสม

8. รายงานและนำผลการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนางานแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีถัดไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแสดงถึงการทำงานที่เป็นระบบและเป็นการเตรียมความพร้อมรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัด อย่างน้อย 1 ครั้ง ภายใน 3 ปี และการประเมินภายในคุณภาพภายนอกอีกด้วย

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

สถานศึกษาควรมีการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ เก็บข้อมูลจากร่องรอยที่เกิดจากการทำงานปกติของสถานศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่หลากหลายและเหมาะสม ที่เป็นผลงานอันเกิดจากการทำงานปกติ เพื่อแสดงข้อมูลและได้ผลสะท้อนคุณภาพที่แท้จริงจากการดำเนินงานของสถานศึกษา เช่น

1. ด้านคุณภาพผู้เรียน เช่น คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชา คะแนนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนระดับชาติ ผลงานและรางวัลที่ผู้เรียนได้รับในระดับจังหวัด ระดับชาติและนานาชาติ
2. ด้านกระบวนการบริหารจัดการ เช่น แผนพัฒนาการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานผลการดำเนินโครงการ หลักฐานการเข้าร่วมการอบรมพัฒนาวิชาชีพของผู้สอน ฐานข้อมูล เพื่อการบริหารจัดการ
3. ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น แผนการจัดการเรียนรู้ของครู สื่อและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองมีจำนวนเพียงพอต่อผู้เรียน การวัดและประเมินผลผู้เรียนที่เป็นระบบ หลักฐานการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสะท้อนกลับไปพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนของครู

ขั้นที่ 7 จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองและจัดส่งให้แก่หน่วยงานต้นสังกัด

รายงานผลการประเมินตนเอง (Self - Assessment Report : SAR) ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่ดี ต้องสะท้อนคุณภาพของผู้เรียนและผลสำเร็จของการบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินคุณภาพภายในมาจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง โดยรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลทั่วไปและผลการประเมินตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละมาตรฐานไปจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองตามรูปแบบรายงานที่สถานศึกษากำหนด ซึ่งส่วนมากจะมีการกำหนดรูปแบบหรือประเด็นที่ควรเขียนรายงานการประเมินตนเองจากหน่วยงานต้นสังกัด

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีเอกสารแนวทางการเขียนและรูปแบบการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองตามสำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563) และสามารถเข้าถึงเอกสารแบบออนไลน์ได้ที่

<https://bet.obec.go.th/New2020/>

แนวทางการดำเนินการ: การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR)

การจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องให้ความสำคัญและทำงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้รายงานที่สะท้อนผลการดำเนินงานที่ถูกต้อง ชัดเจน และสมบูรณ์ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้ (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563)

ขั้นตอนที่ 1 แต่งตั้งคณะทำงาน สถานศึกษาแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครูและบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และอาจกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบหลักในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองก็สามารถทำได้

ขั้นตอนที่ 2 รวบรวมข้อมูลสารสนเทศ สถานศึกษารวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนคุณภาพของสถานศึกษาและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและต้องมีความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลที่เก็บรวบรวมต้องเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานศึกษาและผลดำเนินงานของสถานศึกษาในรอบปีที่ผ่านมาที่เกิดขึ้นจริงและสามารถสะท้อนคุณภาพในแต่ละมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างครบถ้วนชัดเจน

ขั้นตอนที่ 3 เขียนรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถกำหนดรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ได้ตามความเหมาะสม สามารถนำเสนอได้ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การนำเสนออาจเป็นความเรียง ตารางประกอบความเรียง การบรรยายประกอบแผนภูมิรูปภาพหรือกราฟ ฯลฯ โดยใช้ภาษาที่อ่านเข้าใจได้ง่าย กระชับ ชัดเจน สาระสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา โดยแต่ละมาตรฐานจะนำเสนอ 3 ประเด็น คือ

- 1) ระดับคุณภาพในแต่ละมาตรฐาน
- 2) หลักฐานในการอ้างอิงผลการประเมินตามประเด็นพิจารณาของแต่ละมาตรฐาน ซึ่งเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์
- 3) กระบวนการหรือแนวทางในการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้ดีขึ้นกว่าเดิมได้

สถานศึกษาสามารถแนบภาคผนวกที่นำเสนอหลักฐานข้อมูลสำคัญหรือเอกสารอ้างอิงต่างๆ ได้ตามความเหมาะสม นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 4 นำเสนอรายงานผลการประเมินตนเองต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 เขียนรายงานประเมินตนเองแบบเสร็จสมบูรณ์และจัดส่งรายงานดังกล่าวต่อหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเป็นประจำทุกปี แล้วเผยแพร่รายงานผลการประเมินตนเองต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไป

ขั้นตอนที่ 6 รายงานและเปิดเผยต่อผู้เกี่ยวข้อง สถานศึกษาจะต้องรายงานและเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครู ผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงานต้นสังกัด ชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสถานศึกษาสามารถดำเนินการเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาได้หลากหลายวิธีตามความเหมาะสม เช่น เว็บไซต์ของสถานศึกษา จุลสาร วารสาร แผ่นพับ เสียงตามสาย หนังสือเวียนและการชี้แจงในการประชุม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 7 นำผลการประเมินมาวางแผนในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยการนำข้อมูล ข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งปรากฏอยู่ในรายงานผลการประเมินคุณภาพตนเอง (Self-Assessment Report: SAR) ไปใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในปีการศึกษาถัดไป หรือช่วงถัดไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

เทคนิคสู่ความสำเร็จ

1. คณะผู้จัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ต้องศึกษารูปแบบแนวทางการเขียนตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดและเผยแพร่ไว้ให้เข้าใจและเขียนรายงานให้ครบถ้วนชัดเจน ได้แก่ โครงสร้างของเนื้อหา วิธีการนำเสนอผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ที่ประกอบด้วย ระดับมาตรฐานการศึกษาประเด็นผลการดำเนินงานร่องรอยหลักฐานและแนวทางการพัฒนาที่ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

2. สถานศึกษาอาจพัฒนารูปแบบการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองขึ้นเองได้ แต่ต้องคำนึงถึงความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล มีการนำเสนอข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพที่มีความกระชับ รวบรวม สะท้อนภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ครอบคลุมตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น

3. สมาชิกบุคลากรของสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบรายงาน จัดเก็บ รวบรวม และส่งข้อมูลหลักฐานให้กับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการเขียนรายงานผลการประเมินตนเองให้ครบถ้วน ทันเวลา และเขียนสะท้อนผลการดำเนินงานที่ได้กระทำให้ครบถ้วนและมีหลักฐานเชิงประจักษ์แนบมาด้วย

4. สมาชิกของสถานศึกษาทุกฝ่ายและคณะกรรมการสถานศึกษาควรมีส่วนร่วมในการพิจารณารายงานผลการประเมินตนเอง เพื่อร่วมกันตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ ครบถ้วน สะท้อนภาพการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามความเป็นจริง ครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนดขึ้น

5. สถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา และการรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาให้สมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายภายในสถานศึกษาสามารถเข้าถึงได้ โดยอาจจะกำหนดสิทธิ์การเข้าถึงให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ของแต่ละบุคคล

6. สื่อที่ใช้รายงานและเผยแพร่ผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาแก่ผู้เกี่ยวข้องควรเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทัวถึง และมีความคงทนต่อการนำเสนอในระยะยาว เพราะจะทำให้สาธารณชนรับทราบอย่างทั่วถึง และเกิดความมั่นใจต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของสถานศึกษา

7. สถานศึกษาต้องนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยบุคลากร ทุกฝ่ายของสถานศึกษาต้องรับทราบผลร่วมกันแล้วนำผลที่เป็นทั้งจุดเด่นและจุดด้อยไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีถัดไป

ปัจจัยเกื้อหนุนความสำเร็จ

1. ผู้นำและภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารเป็นผู้นำที่มีบทบาทในการบริหารในการส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล ให้มีการดำเนินงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเป็นผู้ดำเนินการวางระบบ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา แผนการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการ การกำกับติดตามการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผน การนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้และความเข้าใจ ให้ความสำคัญและติดตามอย่างต่อเนื่องในการดำเนินโครงการและ กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาก็จะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายและนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของ สถานศึกษาอย่างแท้จริงและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดี

2. ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพของบุคลากรในสถานศึกษา

ความรู้ความเข้าใจและมีทัศนคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพแล้วก็จะทำให้มีความตั้งใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับ การทำงานในด้านการประกันคุณภาพและเกิดความเข้าใจว่าการประกันคุณภาพนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัด การศึกษาตามปกติ เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมคุณภาพและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ของตนเองจะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

3. ความร่วมมือจากบุคลากรในสถานศึกษา

ความร่วมมือและการทำงานเป็นทีมของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา นับตั้งแต่ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือและตระหนักถึงความสำคัญที่จะปฏิบัติหน้าที่ ตามบทบาทหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ จะทำให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ บรรลุตามมาตรฐานสถานศึกษาที่ตั้งไว้

4. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย

การสร้างการรับรู้และความมีส่วนร่วมของบุคลากรสมาชิกในสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายจะทำให้ทุกฝ่าย ตระหนักเห็นความสำคัญของตนเองต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาของสถานศึกษาและรับผิดชอบเป้าหมาย ความสำเร็จของสถานศึกษาร่วมกัน โดยเริ่มตั้งแต่ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การกำหนดมาตรฐาน ของสถานศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายความสำเร็จ การจัดทำแผนการจัดการศึกษา/แผนปฏิบัติการ การดำเนินการ ตามแผนงานของทุกฝ่าย การจัดเก็บเอกสารและรายงานผลการดำเนินงาน และการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง ทุกคนควรต้องรับรู้และปฏิบัติตามหน้าที่ๆ ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

5. การกำกับ ติดตาม ให้คำปรึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือนักวิชาการ

หน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความรู้อย่างสม่ำเสมอและกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจะทำให้ บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจ มีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามมาตรฐาน การศึกษาของชาติ และเกิดความตื่นตัวที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา อาทิ ศึกษาพิเศษ บุคลากรต้นสังกัดจาก บช. ตชด. ควรติดตามกาดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา มีการบันทึก ตรวจสอบประเมิน ติดตามและให้คำปรึกษาตลอดปีการศึกษา เพื่อรองรับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

ปัญหาของการดำเนินงาน

1. สถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงความสำคัญในการนำมาตราฐานการศึกษาชาติไปสู่การปฏิบัติ เนื่องจากมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการแล้วทำให้บุคลากรรับรู้เพียงมาตรฐานดังกล่าว แต่ยังไม่ได้อำนาจที่เชื่อมโยงไปสู่มาตรฐานการศึกษาของชาติได้

2. สถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน การกำหนดค่าเป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทของตนเอง เนื่องจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ไม่ได้อยู่ในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ แต่มีการใช้มาตรฐานการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้สถานศึกษาขาดความเข้าใจที่ถ่องแท้ในการกำหนด การใช้มาตรฐานการศึกษา และบางแห่งยังไม่ทราบว่ามีการเปลี่ยนแปลงมาใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติและการประกันคุณภาพสถานศึกษาตามที่ประกาศใน พ.ศ. 2561

3. สถานศึกษามีบุคลากรน้อยและมีบุคลากรรับผิดชอบงานประกันคุณภาพสถานศึกษาทำให้มีผู้ที่มีความเข้าใจและลงมือปฏิบัติมีเพียงส่วนน้อย ซึ่งส่งผลให้บุคลากรส่วนใหญ่ไม่เข้าใจเรื่องระบบประกันคุณภาพการศึกษาและการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

4. สถานศึกษายังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการประกันคุณภาพและยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอง สถานศึกษายังคงทำงานแบบแยกส่วนระหว่างการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษากับงานประกันคุณภาพ รู้สึกว่างานประกันคุณภาพเป็นการสร้างภาระงานเพิ่ม เพราะต้องสร้างและจัดเก็บหลักฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก

5. บุคลากรของสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้งแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี ตลอดจนการเขียนโครงการ โดยไม่ได้ตระหนักว่า การวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สิ่งที่สถานศึกษาปฏิบัติ คือ การนำแผนปฏิบัติการเดิมที่เคยจัดทำในปีที่ผ่านมา มา นำมาตัดลอกโดยขาดการวิเคราะห์สภาพบริบท และความต้องการในการจัดการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป โดยครูผู้รับผิดชอบส่วนใหญ่ก็ขาดความรู้ในเรื่องนี้ ตัวโครงการและกิจกรรมที่ปรากฏอยู่ในแผนยังขาดความสอดคล้องระหว่าง วัตถุประสงค์ กิจกรรม การวัดและประเมินผล สถานศึกษาบางแห่งมีรูปแบบหรือต้นฉบับของแผนปฏิบัติการและโครงการเป็นแบบฟอร์มที่ให้บุคลากรสามารถนำไปใช้ได้ทันทีพร้อมทั้งมีตัวอย่างให้ ส่งผลให้เกิดการคัดลอกการเขียนวัตถุประสงค์ การออกแบบกิจกรรม การออกแบบวิธีการวัดและเครื่องมือวัดความสำเร็จของโครงการจึงไม่สามารถนำไปปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้

คณะผู้จัดทำรายงาน

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิชาญวดี
ดร.อุษณีย์ ธโนศวรรย์
นายสำเนา เนื้อทอง

เลขาธิการสภาการศึกษา
รองเลขาธิการสภาการศึกษา
ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กอบสุข คงมนัส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติพงษ์ พุ่มพวง

มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผู้พิจารณารายงาน

ดร.ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์
ดร.รังสรรค์ มณีเล็ก

อดีตนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏ
กรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน สมศ.

ผู้รวบรวมเรียบเรียงรายงาน

ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง

นักวิชาการศึกษาศำนาญการ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

ดร.ประวีณา อัสนัย
นางสาวกรรมล จึงสำราญ
นางสุวรรณา สุวรรณประภาพร
ดร.ปิยะมาศ เม็ดไธสง
นางสาวอุบล ตริรัตน์วิเศษ
นางสาวนุริยา วาจิ
นางสาวสุชาดา กลางสอน
นางสาวภควดี เกิดบัณฑิต

ผู้อำนวยการกลุ่มมาตรฐานการศึกษา
นักวิชาการศึกษาศำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาศำนาญการพิเศษ
นักวิชาการศึกษาศำนาญการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ
นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

กลุ่มมาตรฐานการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุมวิท เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
Website: www.onec.go.th

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
99/20 ถนนสุขุขทัย เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทร. 0 2668 7123 โทรสาร 0 2243 1129

สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนการเรียนรู้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

โทรศัพท์ 0 2668 7123 ต่อ 2526

โทรสาร 0 2243 1129

Website : www.onec.go.th